

GLASILO ZBORNICE
ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE
NEGE SLOVENIJE - ZVEZE
STROKOVNIH DRUŠTEV
MEDICINSKIH SESTER,
BABIC IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV SLOVENIJE

UTRIP

XXIX | 4

Avgust, september 2021

2021 LETO ZDRAVSTVENIH DELAVCEV

ZAŠČITIMO. VLAGAJMO. SKUPAJ.

Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana

Uvodnik

Pismo ministra za zdravje:
Verjamem, da skupaj
zmoremo!

Delo Zbornice – Zveze

34. Skupščina
Zbornice – Zveze
Novoizdane publikacije
Zbornice – Zveze

Novice iz EFN

Sporočilo predsednice
Elizabeth Adams

Aktualno

(Nove) družbene neenakosti
kot posledica pandemije
covid-19

Pogovor z izvajalkami vzgoje
za zdravje za otroke in
mladostnike o cepljenju proti
covidu-19

STOPIMO

PRI OBVLADOVANJU EPIDEMIJE.

skupaj

GLAVNA UREDNICA:

Monika Ažman

ODGOVORNA UREDNICA:

Ksenija Pirš

UREDNIŠKI ODBOR:

Mag. Andreja Krajnc, Suzana Hobot, Marjeta Berkopec, Anita Prelec, Irena Keršič

STROKOVNA RECENZIJKA:

Anita Prelec

LEKTORIRANJE:

Jelica Žalig Groc

NAKLADA:

15.950 izvodov

NASLOV UREDNIŠTVA:

UTRIP, Ob železnici 30 a, Ljubljana

Tel. št.: 01 544 5480

F.: 01 544 5481

TRR Zbornice – Zveze pri NLB, d. d.,

poslovalnica Tavčarjeva, Ljubljana
številka: SI56 0201 5025 8761 480

OGLASI:

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Tel. št.: 01 544 5480

F.: 01 544 5481

trzenje@zbornica-zveza.si

OBLIKOVANJE IN PRIPRAVA ZA TISK:

Barbara Kralj, PRELOM d. o. o.

www.prelom.si

TISK:

Salomon d. o. o.

SPLETNA STRAN ZBORNICE – ZVEZE:

www.zbornica-zveza.si

Utrip (online)

ELEKTRONSKI NASLOV UTRIPA:

utrip@zbornica-zveza.si

SPREMEMBO SVOJIH OSEBNIH PODATKOV (naslov, priimek ...)**POŠLJITE NA NASLOV:**

clanarina@zbornica-zveza.si

ISSN 1581-3738

Revija izhaja 6-krat letno.

Datum izida: 4. 8. 2021

Fotografija za naslovnico:

34. Skupščina Zbornice – Zveze
(Fotografija: Tjaša Barbo)

ICN Congress

Nursing Around the World

2-4 November 2021

SPONSORSHIP OPPORTUNITIES

International Council of Nurses 2021 Congress

2-4
NOVEMBER
2021

NURSING AROUND THE WORLD

The virtual meeting place of the world's nurses

Organised by

In partnership with

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Ljubljana, 8. 7. 2021

Spoštovane medicinske sestre, babice in zdravstveni tehniki,

kot zdravnik dobro vem, kako zelo pomemben del zdravstvenega sistema ste. Pogosto ste prvi in tudi najpogostejši stik bolnika z zdravstvenim osebjem. Spoštujem in cenim vaše delo, kajti zavedam se, da so prav vsi poklici v mozaiku zdravstva nujni in potrebni za delovanje celotnega sistema. Vsakodnevno se nesebično razdajate za bolnike in delate v dobro družbe.

V zadnjem letu ste bili mnogi izmed vas v prvih vrstah boja proti pandemiji, za kar se vam iskreno zahvaljujem. Naredili ste vse in še več, da ste poskrbeli za bolnike. Vendar vas prosim za dodaten napor. Znanstveniki so namreč uspeli zagotoviti cepivo. Cepljenje je edina pot, da zaustavimo virus, ki je zaznamoval zadnje leto in pol. Precepljenih pa je premalo prebivalcev Slovenije, da bi se lahko počutili varno, zgolj 40 odstotkov Slovencev, starejših od 18 let, je cepljenih z dvema odmerkoma cepiva proti covidu-19.

Marsikdo med vami ni cepljen, razumem, da se morda poraja kakšen dvom. Na tem mestu vas zato pozivam, da se v primeru vprašanj in dvomov obrnete na vaše kolegice in kolege, kajti ključno je, da zdravstveno osebje razume in podpira cepljenje, ki je eden največjih medicinskih dosežkov in je tudi ključno za javno zdravje.

Hkrati pa vas prosim, da proaktivno pristopite k bolnikom in drugim, s katerimi se vsakodnevno srečujete. Nema lokrat ste prvi in najpogostejši stik z bolniki, zato vas prosim, da se obrnete na svoje paciente in jim – kot znate le vi – predstavite pomembnost in prednosti cepljenja. Ljudje vam namreč zaupajo in prav zaupanje je pri cepljenju ključno. Prosim vas, da sodržavljanke in sodržavljane spodbudite k cepljenju, jim predstavite pomen cepljenja in prednosti, ki jih prinaša kolektivna imunost.

Znanost si je namreč edina, da bomo zgolj z dovolj visoko precepljenostjo lahko obvladovali virus in ga sčasoma tudi izkoreninili. Cepljenje je tisto, ki bo vodilo do razbremenitve, ki jo po enem letu in pol hudih naporov zdravstveni sistem nujno potrebuje.

Verjamem, da skupaj zmoremo!

S spoštovanjem,

Janez Poklukar
minister

#CepimoSe

CEPLJENJE PROTI COVIDU-19

**Tako pomembno,
kot ste pomembni vi**

Vsak od nas lahko pomembno prispeva k uspešni zaježitvi epidemije.

Najboljša zaščita pred covidom-19 je cepljenje.

Cepljenje je najučinkovitejši ukrep za zaščito našega zdravja in zdravja naših bližnjih.

Cepljenje proti covidu-19 je varno in učinkovito.

Stopimo skupaj pri obvladovanju epidemije.

**NALEZIMO SE DOBRIH NAVAD IN SE
CEPIMO V ČIM VEČJEM ŠTEVILU.**

**Na cepljenje se lahko prijavite na
www.cepimose.si ali na
zVem.ezdrav.si.**

Informacije o cepljenju pridobivajmo iz zanesljivih virov. Obiščite www.cepimose.si.

#CepimoSe

STE SE ŽE CEPILI PROTI COVIDU-19?**Zakaj je pomembno, da se cepimo?**

S cepljenjem zaščitimo sebe in svoje bližnje. Cepljenje nas bo zaščitilo pred težjim potekom bolezni. Z dovolj veliko precepljenostjo bomo

dosegli kolektivno zaščito. To pomeni posredno zaščito, ki nastane, kadar je velik delež prebivalstva zaščiten pred okužbo, s tem pa so pred okužbo bolj varni tudi neimuni posamezniki. Bolezen se namreč v populaciji zaradi večjega dela zaščitenih posameznikov ne more več tako učinkovito prenašati, ker se verige prenosov okužbe prekinejo oziroma omejijo. Dosežemo jo lahko s cepljenjem.

Kaj lahko pričakujemo po cepljenju?

Tako kot pri drugih cepivih in zdravilih se tudi po cepljenju proti covidu-19 lahko pojavijo neželeni učinki, ki pa so običajno blagi do zmerni in prehodni. Najpogosteje so poročali o naslednjih neželenih učinkih: bolečina, oteklina in/ali rdečina na mestu cepljenja, utrujenost, glavobol, bolečine v mišicah in sklepih, mrzlica, povišana telesna temperatura, slabost, bruhanje, otekllost bezgavk, ki pa so izzveneli v nekaj dneh po cepljenju. Te reakcije so pričakovane in kažejo, da se je naš imunski sistem odzval na cepljenje.

Kako vemo, da so cepiva varna?

Cepiva so varna in preverjena. Dovoljenje za promet izda Evropska agencija za zdravila (EMA), ki skrbno preveri vse podatke o kakovosti, varnosti in učinkovitosti cepiva, ki podpirajo uradno dovoljenje za promet. Čeprav ima cepivo dovoljenje za promet, EMA še naprej zbira in analizira podatke o varnosti in učinkovitosti tega cepiva zaradi varnosti ljudi v EU, ki bodo cepivo prejeli.

Kje se lahko prijavimo na cepljenje?

Na spletni strani: **www.cepimose.si**.

Za pomoč se lahko obrnemo tudi na brezplačno telefonsko številko **080 14 04** ali pokličemo svojega osebnega zdravnika.

Informacije o cepljenju pridobivajmo iz zanesljivih virov.
Obiščite **www.cepimose.si**.

NIJZ Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Ministrstvo za zdravje, Republika Slovenija

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

**NALEZIMO SE
DOBRIH
NAVAD**
CEPIMO SE
#CepimoSe

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada v okviru odziva Unije na pandemijo COVID-19.

13

34. SKUPŠČINA ZBORNICE – ZVEZE

22

SPOROČILO PREDSEDNICE
ELIZABETH ADAMS

20

NOVOIZDANE PUBLIKACIJE
ZBORNICE – ZVEZE

3

PISMO MINISTRA ZA ZDRAVJE:
VERJAMEM, DA SKUPAJ ZMOREMO!

27

(NOVE) DRUŽBENE
NEENAKOSTI KOT
POSLEDICA PANDEMIJE
COVIDA-19

UTRIP

34

POGOVOR Z IZVAJALKAMI VZGOJE ZA
ZDRAVJE ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE
O CEPLJENJU PROTI COVIDU-19

37

* Teden čistoče *

42

POROČILO S 5. KONGRESA PEDIATRIC
NURSING ASSOCIATIONS OF EUROPE
(PNAE), 21.–22. 5. 2021,
ESTONIJA, ON-LINE

68

KORONAČAS

84

NAGRADNA IGRA

UVODNIK

3 Pismo ministra za zdravje

DELO ZBORNICE – ZVEZE

- 8 Junij, julij in vroče poletje
 13 34. Skupščina Zbornice – Zveze
 16 Obvestilo o razpisu volitev strokovne Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji
 17 Obvestilo o razpisu za podelitev priznanj za dosežke na ožjem strokovnem področju zdravstvene nege v psihiatriji
 18 Obvestilo o razpisu volitev strokovne Sekcije medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju
 18 Obvestilo o dopolnilnem razpisu strokovne Sekcije medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji
 19 Zahvala Zbornici – Zvezi
 20 Novoizdane publikacije Zbornice – Zveze

NOVICE IZ EFN

22 Sporočilo predsednice Elizabeth Adams

V SPOMIN

24 Mateji Tomažin Šporar v slovo

AKTUALNO

- 27 (Nove) družbene neenakosti kot posledica pandemije covid-19
 33 Pogovor z izvajalkami vzgoje za zdravje za otroke in mladostnike o cepljenju proti covidu-19

IZ ZGODOVINE

- 37 Teden čistoče
 40 Vojni reševalec Desmond Thomas Doss

MEDNARODNA SREČANJA

42 Poročilo s 5. kongresa Pediatric nursing associations of Europe (PNAE), 21.–22. 5. 2021, Estonija, on-line

PRIDOBIVAMO NOVA ZNANJA

- 45 Strokovno srečanje Družinska obravnava za zdrav življenjski slog
 47 Sladkorna bolezen in z njo povezane okvare vida

PREDSTAVLJAMO VAM

- 48 Delovno, drugačno in posebno, vendar tudi praznično leto za zaposlene v Psihiatrični bolnišnici Ormož
 52 Spopadanje s kadrovskimi, prostorskimi in organizacijskimi izzivi v času epidemije v Splošni bolnišnici Murska Sobota – primer dobre prakse na zdravstvenem razvojnem forumu v Portorožu

IZ DRUŠTEV

- 55 DMSBZT Velenje: Urški Bandalo v spomin
 56 DMSBZT Maribor: Razpis za podelitev priznanja srebrni znak in naziva častni član oz. članica društva v letu 2021
 57 DMSBZT Maribor: Neraziskano – povabilo na likovno razstavo
 58 DMSBZT Celje: Zabava malo drugače
 59 DMSBZT Ljubljana: Sekcija upokojenih medicinskih sester DMSBZT Ljubljana na obisku Posavja
 61 DMSBZT Ljubljana: Izlet v malo znane kraje
 63 DMSBZT Gorenjske: Kulinarična delavnica Bogastvo naših rek
 64 DMSBZT Gorenjske: Piknik s »škafcem« pozitivnih misli
 65 DMSBZT Gorenjske: Pohod na Limbarsko goro
 66 DMSBZT Nova Gorica: Junjski izlet na Ptuj

NAGRADNI NATEČAJ ZA NAJBOLJŠO ZGODBO

68 Koronačas

IZ DELA ZDRAVSTVENIH ŠOL

- 69 Mentorji z naprednimi znanji so ključni za kakovostni mentorski proces študentov zdravstvene nege
 71 Najava simpozija Čas za sistemsko ureditev paliativne oskrbe
 72 Novi izzivi znanosti ob pojavu covid-19: Izobraževalno srečanje za diplomante Zdravstvene fakultete UL
 73 Izzivi pri zdravstveni oskrbi stanovalcev s traheostomo – delavnica
 74 Usposabljanje visokošolskih učiteljev in kliničnih mentorjev v Bosni in Hercegovini
 75 Vabilo na 11. znanstveno konferenco z mednarodno udeležbo: Celostna obravnava pacienta
 76 ERASMUS+ »Incomming« in dan mobilnosti na Univerzi v Novem mestu
 78 ERASMUS+ na Finskem – TUAS

ŽIVIMO ZDRAVO

80 »United colours of Rice«

84 NAGRADNA IGRA

85 **NAGRADNA KRIŽANKA Tosama d. o. o.**

86 IZOBRAŽEVANJA

- 87 13. strokovno srečanje »Dnevi Marije Tomšič: Izzivi integrirane zdravstvene in socialne oskrbe v času epidemije«

Večje
2021
poletje

Kako težko pričakovan je letošnji dopust za zdravstvene delavce, veliko vas je junija in julija imelo še lanske dopuste! No, kljub dopustom ali delovnim obveznostim smo v živo (ali za nazaj) stiskali pesti med spremljanjem uspehov kolesarskih šampionov v Franciji: Rogliča, Pogačarja, Mohoriča, Mezgeca in Polanca. In ko boste brali ta zapis, bomo spremljali olimpijske igre v Tokiu in se veselili olimpijskih medalj!

V nadaljevanju vam predstavljamo aktivnosti Zbornice – Zveze v juniju in juliju, nekateri projekti, ki jih pripravljamo, pa bodo zaživel v jesenskem času.

8. junij 2021

Zaradi nespoštljivega vedenja pacientov do zaposlenih, ki ga zaznavajo v ZD Metlika, smo zaposlenim ponudili pomoč v obliki delavnic Preprečevanje nasilne komunikacije, ki jih je izvedla DS za nenasilje v zdravstveni in babiški negi z Doro Lešnik Mugnaioni in Aljošo Lapanjo.

9. junij 2021

On-line je potekala 10. seja OSS. Sprejet je bil predlagani zapisnik 9. seje OSS, ki je bila 6. 4. 2021. Predsednica Zbornice – Zveze jih je pozdravila in se jim zahvalila za vse dosedanje delo in sodelovanje. Poročala je o aktivnostih med obema sejama OSS. Povedala je tudi, da se bo Letopis 2020 imenoval Koronapis. Strokovni nadzori s svetovanjem se izvajajo. Anita Prelec je poročala, da se pripravlja SharePoint, kjer bodo vsi predsedniki OSS imeli dostop do skupnih dokumentov. Izšla je tudi nova publikacija **Kompetence in poklicne aktivnosti izvajalcev v dejavnosti babištva**.

Potrдила o udeležbi na strokovnih srečanjih, ki jih organizira Zbornica – Zveza, so dostopna na portalu članov.

Državni svetnik, mag. Peter Požun v dvorani Državnega sveta RS z delegacijo strokovnjakov s področja zdravstva in izobraževanja iz Bosne in Hercegovine na temo zdravstvene in babiške nege.
(Fotografija: Milan Skledar)

Anita Prelec
Monika Ažman

Vsak organizator ima možnost, da potrdila po ureditvi seznama prisotnosti pošlje vsem udeležencem po e-pošti. Postopek je enostaven in nezamuden. Predsednica Zbornice – Zveze je povabila k aktivni udeležbi na kongresu preventivne medicine z naslovom »Javno zdravje – dosežki, nova spoznanja in izzivi prihodnosti«. Irena Keršič je poročala, da poteka digitalizacija Babiškega vestnika. Poročala je še, da je delovna skupina pridobila stik v Srbiji in literaturo Sestrinstvo v Srbiji, kjer je omenjena tudi naša stanovska organizacija. Prav tako je povedala, da je izšla knjiga Babice v Kranju in okoliških vaseh pred letom 1950, avtorice Rozalije Rajgelj, v založništvu Zbornice – Zbornice.

10. junij 2021

Sestanka Delovne skupine za pripravo nacionalnih protokolov v zdravstveni in babiški negi pri Zbornici – Zvezi so se udeležile vse članice DS in za novo vodjo izbrale Klavdijo Potočnik. Monika Ažman se je zahvalila Lojzki Prestor za dosedanje vodenje te pomembne delovne skupine. Na sestanku so poudarili pomen pregleda obstoječih nacionalnih protokolov.

Kot članica Izvršnega odbora EFN se je predsednica Monika Ažman udeležila ene zadnjih konferenc pred zaključkom evropskega razvojnega in raziskovalnega projekta Quality mentorship for developing competent nursing students (QualMent), ki je bil izbran v okviru programa Erasmus+, Strateška partnerstva v visokošolskem izobraževanju. V projektu, ki se izvaja od 1. 9. 2018 do 31. 12. 2020, kot partnerji sodelujejo Evropska federacija združenj medicinskih sester (EFN), Univerza v Oulu (Finska), Univerza Alicante (Španija) in Univerza zdravstvenih ved (Litva). Visoka zdravstvena šola v Celju je koordinator tega projekta. Projekt je namenjen razvoju programa usposabljanja kliničnih mentorjev za kakovostno izvajanje kliničnega usposabljanja študentov dodiplomskih študijskih programov na področju zdravstvene nege, usklajenih z direktivo EU. Na podlagi raziskovalnih dokazov so v okviru projekta oblikovali model kompetenc, ki bo podlaga za pripravo izobraževalnega programa za klinične mentorje.

15. junij 2021

Zdenka Kramar, doc. dr. Branko Bregar in Monika Ažman so se udeležili sestanka na Ministrstvu za zdravje, vezanega na aktivnosti, ki potekajo v podskupinah za kadrovske standarde in normative. Državnemu sekretarju mag. Francu Vindišarju in doc. dr. Vesni Zupančič so podali strokovna izhodišča za pripravo izračuna kadra na sekundarni ravni

zdravstvenega varstva. Dogovorili so se, da Zbornica – Zveza pomaga pripraviti izračun.

16. junij 2021

Potekala je 3. videokonferenčna seja RSKZBN, na kateri je predsedujoča mag. Zdenka Mrak poročala s seje Zdravstvenega sveta, kjer je bil obravnavan dokument Strokovne smernice za razvoj in strategijo intenzivne medicine v Sloveniji, ki je nastal po vzoru Evropskega združenja za intenzivno medicino. Cilj strategije in razvoja je povečati število izvajalcev, poenotenje kadrovskih in prostorskih normativov ter dvigniti dostopnost zdravstvenih storitev. Člani Zdravstvenega sveta so izrazili dvom v kadrovske normativ tako za zdravnike kot medicinske sestre. Strategija predstavlja trenutno nedosegljiv kadrovske okvir, vendar je treba stremeti k povečevanju števila izvajalcev.

Predsednica Monika Ažman je poročala o razlagi petih poklicnih aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege, ki bi jih lahko izvajali tehniški zdravstvene nege. Poročala je tudi, da se uspešno zaključujeta prevod NIC in NOC. Udeležencem je povedala, da je bila posredovana pobuda za sestanek pri predsedniku vlade Janezu Janši, vendar odgovora še ni.

Izvedli smo izobraževanje za nove člane komisij za strokovne nadzore s svetovanjem, ki bodo letos prvič sodelovali pri izvajanju strokovnih nadzorov s svetovanjem Zbornice – Zveze.

Monika Ažman se je udeležila drugega mednarodnega posveta, ki sta ga v okviru projekta KSJS »Skupaj nad izzive trga dela« organizirala Konfederacija sindikatov javnega sektorja Slovenije in Sindikat delavcev v zdravstveni negi Slovenije.

17. junij 2021

Komisija za licenčno vrednotenje je v skladu s Pravilnikom o dodeljevanju sredstev iz sklada za izobraževanje v obdobju od marca do konca junija obravnavala 45 vlog in med člane in članice Zbornice – Zveze razdelila 8.216 evrov in 525 angleških funtov.

21. junij 2021

Potekala je 34. Skupščina Zbornice – Zveze. Kratko poročilo o skupščini v besedi in sliki si preberite v nadaljevanju glasila.

23.–25. junij 2021

Zbornica – Zveza je na prošnjo Fondacije FAMI iz Bosne in Hercegovine pripravila in gostila posebno delegacijo, ki se je udeležila strokovnega obiska v Sloveniji. Delegacija je štela

15 članov, ki se vključujejo v projekt »Jačanje sestrinstva v BiH«. Udeleženci strokovnega obiska so bili predstavniki ministrstev za izobraževanje in ministrstva za zdravje tako iz Republike Srbske kot Federacije. Pripravili in izvedli smo strokovno-posvetovalni program, ki je zajemal obisk Državnega zbora RS – sprejem pri državnem svetniku mag. Petru Požunu, sprejem na Ministrstvu za zdravje – državna sekretarka Alenka Forte, mag. Klavdija Kobal Straus, doc. dr. Vesna Zupančič in Bogdan Tušar. Predstavitev ZD Ljubljana, predstavitev projekta »referenčne ambulante« – umeščanje naprednih znanj zdravstvene nege v proces zdravstvene obravnave pacienta, predstavitev SIM centra –izr. prof. dr. Antonija Poplas Susič, Tea Stegne Ignjatovič, Robertina Benkovič in Uroš Zafošnik. Predstavitev regulacijskega organa in strokovne organizacije Zbornice – Zveze – Aleš Kravos, Andrej Vojnovič, Monika Ažman. Prikaz sodelovanja pri pripravi poklicnega standarda in izobraževalnega programa – tehnik zdravstvene nege v izvedbi Centra za poklicno izobraževanje Slovenije – mag. Janez Damjan, mag. Barbara Velkov, mag. Metod Češarek. Predstavitev visokošolskega izobraževanja – Fakulteta Angele Boškin Jesenice; doc. dr. Sanela Pivač s sodelavci. Oglad Splošne bolnišnice Izola s poudarkom na dejavnosti, ki jo izvajajo in projektu »brezpapirne bolnišnice«, sodobno opremljenega radiološkega oddelka, lekarnе in sterilizacije. Predstavitev srednješolskega programa za poklic tehnik zdravstvene nege na Srednji zdravstveni šoli Izola. Izvedba razvedrilnega popoldneva v organizaciji DMSBZT Koper.

Ob vrnitvi v domovino so člani delegacije v zahvalnem pismu zapisali, da so dobili neprecenljive informacije, stkali izjemna nova znanstva ter zagotovo postali novi ambasadorji Slovenije.

Zato tudi ob tej priložnosti iskrena hvala vsem, ki ste pripravili izjemne sprejeme in pripravili dovršene predstavitve svojega področja.

5. julij 2021

Vzpostavljajo se centri za duševno zdravje otrok in mladine, ki naj bi delovali po zgledu centrov za duševno zdravje odraslih. Na pobudo kolegic, ki so zaposlene v teh centrih, se bo ustanovila začasna delovna skupina, ki bo pripravila kompetenčni okvir zaposlenih v teh centrih in za začetek tudi specialno znanje s tega področja ob predpostavki, da se morajo kar najhitreje začeti pogajanja za izvedbo specializacije s področja duševnega zdravja, ki je opredeljena tudi v Strategiji duševnega zdravja RS. Sestanek v prostorih Zbornice – Zveze je vodila Ivanka Limonšek.

6. julij 2021

V spletnem okolju je potekala redna seja Odbora regijskih strokovnih društev. Pregledali in potrdili so zapisnik 51. redne seje ORSD, ki je bila 29. 4. 2021, ter realizacije sklepov, sprejetih v tem letu. Monika Ažman je poročala o aktivnostih med obema sejama in se zahvalila vsem za uspešno izvedeno skupščino in odlično udeležbo poslancev RSD. Volitve za koordinatorja RSD bodo izpeljane septembra.

7. julij 2021

Potekala je redna seja članov uredniškega odbora OZN. Glavna urednica doc. dr. Mateja Lorber je povedala, da sta obe letošnji številki izšli brez večjih zapletov, kljub prehodu na nov način citiranja (APA) in novemu sistemu OJS. Tretja številka je že v pripravi, a je žal zaznati manjše število člankov. Nekateri skrbniki člankov so poročali, da imajo težave z odzivnostjo strokovnih recenzentov, novih recenzentov pa nimajo oziroma ne poznajo strokovnega področja in relevantne osebe, ki bi lahko recenzirala članke. Pri tem Anita Prelec ponudi pomoč pisarne Zbornice – Zveze, kjer nabor strokovnjakov imajo. Člani uredniškega odbora so poročali tudi o tem, da so nekateri članki predolgi, z večjim obsegom referenc, zato so po pregledu nekaterih tujih revij predlagali, da bi obseg člankov omejili (5000 besed – izvorni članek skupaj z referencami; 6000 besed – pregledni članek z referencami). O tej novosti bodo pripravili tudi obvestilo, ki ga bodo objavili na spletu, v e-novicah, na družbenih omrežjih.

8. julij 2021

Predsednica Zbornice – Zveze se je sestala z ministrom za zdravje Janezom Poklukarjem. Izmenjala sta si stališča o precepljenosti izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter se dogovorila še o drugih operativnih zadevah. Med drugim tudi sprejetje oz. soglasje k dokumentu Razlaga poklicnih aktivnosti, opredeljenih v dokumentu Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege.

Minister za zdravje Janez Poklukar je na tiskovni konferenci, ki je sledila sestanku, dejal, da v tem trenutku ne razmišljajo o obveznem cepljenju proti covidu-19, ampak delajo vse »v smeri pozitivne komunikacije, naslavljanja vseh družbenih skupin«. Ob tem se je s pismom obrnil na medicinske sestre s povabilom in prošnjo, da skupaj pristopijo k cepljenju. Minister je v pismu (objavljen v uvodniku) poudaril, da je ključno, da zdravstveno osebe razume in podpira cepljenje.

Medicinske sestre, ki so nemalokrat prvi in najpogostejši stik z bolnikom, prosijo, da se obrnejo na svoje paciente in jim predstavijo pomembnost in prednost cepljenja.

Predsednica je o precepljenosti zdravstvenega osebja poudarila »**da kazanje s prstom na poklicno skupino, ki je nekoliko slabše precepljena, verjetno ne bo imelo pozitivnega učinka, zato moramo združiti moči, stopiti skupaj ter z ustrezno komunikacijo, z ustreznimi strokovnimi odgovori opolnomočiti vse tiste, ki so še skeptični**«.

Po podatkih, ki so jih zbrali, je precepljenost v zdravstveni negi med 50-, 60-, ponekod tudi do 65-odstotna. So pa bile po njenih besedah medicinske sestre v velikem odstotku tudi med okuženimi z novim koronavirusom. Kot je pojasnila, so identificirali skupino, ki je trenutno najslabše precepljena, in sicer je to starostna skupina okoli 30 let. Predsednica je poudarila še, da prisila po njenem mnenju v tem trenutku ne bi bila uspešna.

12. julij 2021

Monika Ažman je na sestanku s predstavniki CPI in MZ predstavila prizadevanja Zbornice – Zveze za zagotavljanje ustreznega števila bolničarjev-negovalcev, ki zdravstveno nego izvajajo v domovih za starejše, kjer jih že zdaj premalo. Zbornica – Zveza zato podpira pobudo Ministrstva za zdravje o pripravi nacionalne poklicne kvalifikacije negovalcev, na podlagi poklicnega standarda bolničar/bolničarka v zdravstvenem in socialnem varstvu ter dolgotrajni oskrbi. Predstavniki CPI so še povedali, da je izobraževanje in usposabljanje mogoče tudi na **podlagi programov za nadaljnje izobraževanje in usposabljanje PINPIU**. Programi usposabljanja in

izpopolnjevanja so nov tip javno veljavnih programov nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Republiki Sloveniji. Posamezniki, ki že imajo srednjo izobrazbo, bodo lahko dopolnjevali svoje poklicne spretnosti in znanja na isti stopnji izobrazbe, program usposabljanja pa ima običajno samo strokovne vsebine

Anita Prelec se je na povabilo družbe Deos udeležila otvoritve novega sodobnega centra za osebe z demenco Makov svet v Gornjem Gradu. Objekt, ki je oblikovan na podlagi raziskave potreb starejših z demenco, vključuje 4 gospodinjске enote po 12 oseb, v katerih bodo možne namestitve v enoposteljnih in dvoposteljnih sobah.

14. julij 2021

Ta dan je potekala 10. seja Upravnega odbora Zbornice – Zveze. Pregledali in sprejeli so zapisnike 9. seje in treh korespondenčnih sej. Monika Ažman je članom poročala o aktivnostih med 9. in 10. sejo, kljub poletnim, vročim dnevom jih je bilo kar veliko. Naredili so evalvacijo poteka in izvedbe 34. Skupščine, ki je potekala v skladu z epidemiološkimi navodili. Andrej Vojnovič je poročal o delu oddelka javnih pooblastil in upravnih postopkov, kjer so do 30. 6. 2021 izdali 2023 odločb, še 208 odločb po 38. členu in opravili 18 strokovnih nadzorov s svetovanjem. Anita Prelec in Gordana Lokajner sta poročali o realizaciji vsebinskega načrta dela Zbornice – Zveze od januarja do julija 2021.

Za novo predsednico DS za pripravo nacionalnih protokolov je bila imenovana Klavdija Potočnik. S sklepom Upravnega odbora so bili na pobudo NIJZ v projekt MIRA imenovani predstavniki Zbornice

– Zveze, ki delujejo na ožjih strokovnih področjih duševnega zdravlja: Jacinta Doberšek Mlakar, Ivanka Limonšek in mag. Andreja Krajnc.

V delovno skupino pri MZ za oblikovanje strategije digitalizacije zdravstva 2021–2026 je Upravni odbor imenoval dr. Marjijo Milavec Kapun.

Makov svet v Gornjem Gradu
(Fotografija: Janez Marolt)

Monika Ažman je predstavila tudi predlog nove nacionalne poklicne kvalifikacije na področju dolgotrajne oskrbe **negovalec** na podlagi poklicnega standarda bolničar/bolničarka v zdravstvenem in socialnem varstvu ter dolgotrajni oskrbi MZ. Aktivnosti MZ, CPI in Zbornice – Zveze že potekajo.

18. julij 2021

V skladu s Pravilnikom o dodeljevanju sredstev iz sklada za izobraževanje Zbornice – Zveze je komisija na štirih sejah od marca do konca junija obravnavala 45 vlog in razdelila 8.216 evrov ter 525 angleških funtov.

26. julij 2021

Na pobudo Ministrstva za zdravje, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Skupnosti socialnih zavodov je potekal skupni sestanek direktorjev socialnovarstvenih zavodov in namestnic za področje zdravstvene nege, kjer sta sodelavki na področju strokovnih nadzorov Draga Štromajer in Ivanka Limonšek predstavili poročilo Zbornice – Zveze o ugotovitvah strokovnih nadzorov v socialnovarstvenih zavodih za 2018–2020.

Anita Prelec je bila gostja pogovorne oddaje v studiu CNN N1, aktualna tema je bila precepljenost zdravstvenih delavcev.

Studia ob 17h na temo **Bomo (sploh) kdaj radi v domovih za starejše – kot zaposleni ali kot stanovalci?** se je udeležil predstavnik Zbornice – Zveze Slavko Bolčevič, predsednik Sekcije izvajalcev zdravstvene nege in oskrbe v socialnem varstvu. Gosti oddaje so bili še Cveto Uršič, državni

sekretar na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Denis Sahernik, sekretar Skupnosti socialnih zavodov Slovenije in Biserka Marolt Meden, predsednica Srebrne niti, združenja za dostojno starost.

Drage članice in člani,

vljudno vabljeni k branju naših novih publikacij: **Koronapis 2020**, **Profesionalna podoba izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter oskrbe**, **Kompetence in poklicne aktivnosti v dejavnosti babištva**, **Kadrovski standardi in normativi v zdravstveni in babiški negi**, **Babice v Kranju in okoliških vaseh pred letom 1950** in še veliko zanimivega lahko najdete na naši spletni strani ...

Za bolj lahkotno, poletno branje pa obiščite spletno stran in preberite digitalizirani **Babiški vestnik** vse od leta 1929 naprej: www.zbornica-zveza.si/izobrazevanja/zgodovinski-arhiv/babiski-vestnik-1929-1969/

Spoštovani, vljudno vabljeni k aktivni udeležbi na 7. kongresu preventivne medicine.

Sekcija za preventivno medicino
7. kongres preventivne medicine
 Maribor, 2. - 4. december 2021
 KLJUNI TU ZA VEČ INFORMACIJ

Domov O sekciji Članstvo Posvetovanja Novice SPM Gradiva Tema, področja Kontakt

Domov - 7. kongres SPM 2021 - 7. kongres preventivne medicine (Maribor, 2. - 4. december 2021)

7. kongres preventivne medicine (Maribor, 2. – 4. december 2021)

JAVNO ZDRAVJE – DOSEŽKI, NOVA SPOZNAVANJA IN IZZIVI PRIHODNOSTI

34 Skupščina Zbornice – Zveze

Letošnja skupščina je potekala v vročem junijskem popoldnevu v hotelu Mons v Ljubljani. Monika Ažman, predsednica Zbornice – Zveze, je najprej pozdravila poslance in poslanke 34. Skupščine Zbornice – Zveze ter jih seznanila s skupščinskim gradivom in dnevnim redom. Andrej Vojnovič je predstavil pomembna določila Poslovnika o delu skupščine Zbornice – Zveze in predlagane spremembe poslovnika, ki določa tudi posodobitev glasovanja in možnost glasovanja z glasovalnimi napravami. Poslanke je obvestil, da Zbornica – Zveza ni prejela predloga za razširitev dnevnega reda, vprašanja ali amandmaja. Prejela pa je pobudo poslanke, ki bo predstavljena v nadaljevanju.

Andrej Vojnovič je po poskusnem glasovanju, ki je potekalo brez tehničnih težav, poslance pozval h glasovanju o sklepu št. 1 o sprejemu Poslovnika o delu skupščine Zbornice – Zveze. Poslanci so glasovali z glasovalnimi napravami.

Sklep skupščine Zbornice – Zveze 1/2021

Skupščina Zbornice – Zveze je sprejela novi Poslovnik o delu skupščine Zbornice – Zveze.

Na podlagi sprejetega Poslovnika o delu skupščine Zbornice – Zveze je Monika Ažman poslance seznanila s predlogom sestave organov 34. Skupščine, ki jih je predlagal Upravni odbor Zbornice – Zveze. Sprejet je bil naslednji sklep:

Sklep skupščine 2/2021

Skupščina Zbornice – Zveze je imenovala organe 34. Skupščine Zbornice – Zveze v naslednji sestavi: delovno predsedstvo Jože Prestor, predsednik, Nataša Piletič in Renata Batas članici; **verifikacijska komisija** Irena Potočar, predsednica, Alenka Bijol in Andrej Koletnik, člana; **volilna komisija** Janja Pungartnik, predsednica, Đurđa Sima in Anton Justin člana; **zapisnikarja** Nataša Božič in Andrej Vojnovič ter **overovatelja zapisnika** Nada Sirmik in Peter Požun.

Delovno predsedstvo je zasedlo svoja mesta. Jože Prestor, predsednik delovnega predsedstva, je prevzel vodenje 34. Skupščine, ki je nadaljevala delo s 4. točko dnevnega reda. Irena Potočar, predsednica verifikacijske komisije, je poročala, da je na skupščini od 99 imenovanih poslank oz. poslancev prisotnih 95 poslank oz. poslancev, kar predstavlja 95,9 odstotka. Skladno s 3. členom Poslovnika o delu skupščine Zbornice – Zveze so bili na podlagi poročila verifikacijske komisije ustvarjeni pogoji za nadaljevanje dela 34. Skupščine.

Monika Ažman, predsednica Zbornice – Zveze, je v **poročilu o delu Zbornice – Zveze za leto 2020** poudarila, da je strokovna organizacija tudi v 2020 sledila šestim ključnim področjem

delovanja, ki so opredeljena v strategiji Zbornice – Zveze za obdobje 2017–2022, in sicer **skrb za članstvo, skrb za razvoj zdravstvene nege in babištva, skrb za razvoj in krepitev organizacije, izvajanje regulacije lastnega strokovnega področja in sooblikovanje zdravstvene politike, kolikor je bilo strokovni organizaciji dopuščeno, krepitev pomena zdravstvene ter babiške nege in oskrbe tako v zdravstvenem kot socialnem varstvu ter ne nazadnje aktivno sodelovanje tudi v mednarodnem prostoru.** Več o obsežnem vsebinskem poročilu Zbornice – Zveze in načrtu dela za 2021 preberite na www.zbornica-zveze.si/wp-content/uploads/2021/06/Poročilo-o-delu-organov-Zbornice-Zveze-za-leto-2020.pdf.

Poslanci so glasovali o sprejemu poročila o delu Zbornice – Zveze za leto 2020.

Sklep skupščine 4/2021:

Skupščina Zbornice – Zveze je sprejela poročilo o delu Zbornice – Zveze za leto 2020.

O **finančnem poslovanju Zbornice – Zveze za leto 2020** je poročala Kristinka Vuković, računovodkinja, iz Unije računovodska hiša d. o. o. Andrej Fink, predsednik nadzornega odbora, pa je podal mnenje Nadzornega odbora Zbornice – Zveze k poslovanju Zbornice – Zveze v letu 2020. Nadzorni odbor Zbornice – Zveze je v sestavi Darja Kramar, Sabina Vihtelič, Irena Istenič, Boštjan Viher in Andrej Fink na 9. redni seji 29. 3. 2021 pregledal finančno in materialno poslovanje Zbornice – Zveze (v skladu s 7. točko 26. člena Zakona o društvih) in ugotovil, da je poročilo o poslovanju Zbornice – Zveze za obdobje od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020 resnični prikaz premoženja in poslovanja Zbornice – Zveze.

Sklep skupščine 5/2021

Skupščina Zbornice – Zveze je sprejela poročilo o finančnem poslovanju Zbornice – Zveze za leto 2020 in poročilo Nadzornega odbora Zbornice – Zveze za leto 2020.

Monika Ažman je predstavila tudi **načrt dela Zbornice – Zveze za leto 2021**. Poudarila je, da so pri pripravi načrta sledili viziji, poslanstvu in vrednotam Zbornice – Zveze, se osredotočali na politiko vodenja kakovosti v organizaciji ter izvajanju aktivnosti, ki so opredeljene v statutu in drugih strateških dokumentih krovne organizacije. Številne aktivnosti, opredeljene v programu dela Zbornice – Zvez za leto 2021, so že realizirane.

Sklep skupščine 6/2021

Skupščina Zbornice – Zveze je sprejela program dela Zbornice – Zveze za leto 2021.

Kristinka Vuković je predstavila **finančni načrt Zbornice – Zveze za leto 2021**, ki so ga pripravili strokovne sekcije in pisarna Zbornice – Zveze skupaj s sodelavci UNIJE računovodska hiša d. o. o. Andrej Fink, predsednik Nadzornega odbora, je poslance seznanil, da se je Nadzorni odbor Zbornice – Zveze na 9. redni seji 29. 3. 2021 seznanil s predlogom finančnega načrta Zbornice – Zveze za leto 2021. S predlaganim finančnim načrtom se Nadzorni odbor strinja in poslanecem skupščine Zbornice – Zveze predlagajo potrditev.

Sklep skupščine 7/2021

Skupščina Zbornice – Zveze je sprejela finančni načrt Zbornice – Zveze za leto 2021.

Monika Ažman je poslance seznanila, da v skladu z določili 41. člena Statuta Zbornice – Zveze **člane Statutarne komisije** imenuje skupščina na predlog Upravnega odbora Zbornice – Zveze. Upravni odbor je podal predlog za člana Statutarne komisije za mandatno obdobje 2021–2025.

Sklep skupščine 8/2021

Skupščina Zbornice – Zveze je za člana Statutarne komisije za mandatno obdobje 2021–2025 imenovala Roka Hatza.

V skladu z določili 36. člena Statuta Zbornice – Zveze **častno razsodišče** imenuje skupščina Zbornice – Zveze na predlog Upravnega odbora, enega člana imenuje izmed predlogov, ki jih poda strokovna Sekcija medicinskih sester in babic. Upravni odbor je o imenovanjih razpravljal na 9. seji 26. 5. 2021 in podal predlog za člane Častnega razsodišča I. stopnje.

Sklep skupščine 9/2021

Skupščina Zbornice – Zveze je za člane Častnega razsodišča I. stopnje za mandatno obdobje 2021–2025 imenovala Heleno Halbwachs, Darinko Klemenc, Darjo Pušlar, Roberta Sotlerja in Bojano Zemljč.

Monika Ažman je povedala, da **Nadzorni odbor** v skladu z določili 38. člena Statuta nadzira materialno in finančno poslovanje Zbornice – Zveze. Ima predsednika in štiri člane. Volijo se na skupščini, ki so ji neposredno odgovorni. Predsednik Nadzornega odbora je tisti član, ki je na volitvah na skupščini prejel največje število glasov. Predsednik in člani Nadzornega odbora ne smejo biti člani drugih organov Zbornice – Zveze. Člani Upravnega odbora so skladno s Statutom in Pravilnikom o volitvah in imenovanjih na predlog odbora Regijskih strokovnih društev in Odbora strokovnih sekcij razpravljali o predlogu kandidatov za člane Nadzornega odbora v naslednjem mandatnem obdobju. Kandidatno listo so poslanci prejeli po pošti. Na kratko je kandidat za člane Nadzornega odbora tudi predstavila. Nato so bile izvedene volitve.

Sklep skupščine 10/2021

Skupščina Zbornice – Zveze je sprejela poročilo volilne komisije o volitvah članov Nadzornega odbora in ugotovitveni sklep, da so za člane Nadzornega odbora Zbornice – Zveze za mandatno obdobje 2021–2025 izvoljeni Boštjan Viher, predsednik, Miha Okrožnik, Boja Pahor, Tanja Pristavec in Sabina Vihtelič, člani.

Jože Prestor, predsednik kandidacijske komisije, je poslancem predstavil delo komisije. Povedal je, da je bila kandidacijska komisija imenovana s sklepom Upravnega odbora Zbornice – Zveze, razpis za **volitve podpredsednika/podpredsednice Zbornice – Zveze** za mandatno obdobje od marca 2021 do marca 2025 pa je bil objavljen v 7. številki Utripa za obdobje december, januar 2020/21 in na spletni strani Zbornice – Zveze. Na razpis za volitve za mesto podpredsednika/podpredsednice Zbornice

– Zveze za mandatno obdobje 2021–2025 so pravočasno prispele štiri popolne kandidature. Vsi štirje kandidati izpolnjujejo vse razpisne pogoje, določene z 9. členim Pravilnika o volitvah in imenovanjih, ter imajo ugled v strokovni javnosti. Kandidacijska komisija je za skupščino pripravila kandidatno listo, ki so jo poslanci skupaj s kandidaturami vseh štirih kandidatov prejeli s skupščinskim gradivom.

Kandidati so se tudi ustno predstavili. Doc. dr. Branko Bregar je zaposlen na področju zdravstvene nege v psihiatriji na Univerzitetni psihiatrični kliniki Ljubljana, je član Upravnega odbora Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ljubljana. Doc. dr. Boris Miha Kaučič je prodekan za izobraževalno dejavnost in visokošolski učitelj na Visoki zdravstveni šoli Celje, član Izvršilnega odbora Sekcije medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju. Mag. Janez Kramar je vodja Reševalne postaje UKC Ljubljana, predsednik Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Velenje in član Upravnega odbora Zbornice – Zveze. Ivanka Limonšek je v. d. direktorice ZUDV Dornava, predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji.

Ker v prvem krogu volitev za podpredsednico/podpredsednika noben kandidat ni prejel zahtevane večine za izvolitev, se je izvedel drugi krog volitev za podpredsednika Zbornice – Zveze med kandidatom, ki sta v prvem krogu prejela največ glasov. Predsednica volilne komisije je poslance seznanila, da 18. člen Statuta Zbornice – Zveze določa, da je v drugem krogu volitev izvoljen kandidat, ki je prejel največ glasov poslancev skupščine. Po izvedenem drugem krogu volitev je bil sprejet sklep:

Sklep skupščine 11/2021

Skupščina Zbornice – Zveze je sprejela poročilo volilne komisije o volitvah podpredsednika Zbornice – Zveze in ugotovitveni sklep, da je za podpredsednika Zbornice – Zveze za mandatno obdobje 2021–2025 izvoljen mag. Janez Kramar.

Jože Prestor je povedal, da je Zbornica – Zveza prejela pobudo Ivanke Zupan, poslanke Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske, za oprostitvev plačevanja članarine članicam in članom, ki so stari 80 in več let, saj s svojim članstvom kljub starosti še vedno izkazujejo pripadnost organizaciji in ji s tem tudi izražajo svojo podporo. Članarina, ki jo plačujejo članice in člani strokovnih društev, je določena s Statutom Zbornice – Zveze v višini 0,6 % od bruto plače ali prejema, članarina za upokojene članice in člane, ki niso več aktivni ter je zato članarina nižja, pa je določena s sklepom Upravnega odbora Zbornice – Zveze in znaša 20 evrov letno.

Utemeljeno pobudo poslanke Ivanke Zupan je že obravnaval Upravni odbor Zbornice – Zveze in jo na korespondenčni seji soglasno podprl.

Predsedejoči skupščine Zbornice – Zveze se je zahvalil poslancem in poslankam 34. Skupščine Zbornice – Zveze. Monika Ažman se je s sklepno besedo zahvalila delovnemu predstvedstvu, verifikacijski in volilni komisiji ter poslankam in poslancem za izvedbo 34. Skupščine Zbornice – Zveze, ki je zaključila svoje delo.

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE -
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

RAZPIS ZA VOLITVE PREDSEDNIKA/CE IN ČLANOV/IC IZVRŠNEGA ODBORA STROKOVNE SEKCIJE MEDICINSKIH SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V PSIHIATRIJI

Na osnovi Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice – Zveze in sklepa izvršnega odbora št. 6KS/27072021 IO **Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji**, z dne 27. 7. 2021, Sekcija razpisuje volitve za mandatno obdobje 4 let (2021 – 2025) za:

1. **Predsednika/-co strokovne sekcije.**
2. **Člane/ice izvršnega odbora strokovne sekcije – 8 članov/-ic.**

Razpisni pogoji:

- Redna zaposlitev na ožjem strokovnem področju v Sloveniji najmanj 10 let za funkcijo predsednika/-ce in najmanj 5 let za funkcijo člana/-ice izvršnega odbora strokovne sekcije.
- Članstvo v Zbornici - Zvezi najmanj 10 let za funkcijo predsednika/-ce in najmanj 5 let za funkcijo člana/-ice izvršnega odbora.

Pri izbiri kandidatov za izvršni odbor strokovne sekcije se upoštevata regijsko in strokovno načelo.

Kandidat/-ka naj vloži:

- **Pisno kandidaturo**, iz katere je razvidno, za katero funkcijo kandidira, življenjepis z navedbo strokovne izobrazbe, delovnih izkušenj in dosedanjih aktivnosti na ožjem strokovnem področju.
- **Dokazilo delodajalca o redni zaposlitvi** na ožjem strokovnem področju v Sloveniji najmanj 10 let za funkcijo predsednika/-ce oziroma 5 let za funkcijo člana/-ice izvršnega odbora strokovne sekcije.
- **Izjavo, da je član/-ica Zbornice – Zveze.**

- **Vizijo – osebni pogled** na delovanje strokovne sekcije in cilje, ki jih želi doseči v naslednjem mandatnem obdobju (za funkcijo predsednika/-ce).

Vloge s potrebnimi dokazili pošljete **do vključno 10. 9. 2021** na naslov: Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana s pripisom: »*Volitve Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji NE ODPIRAJ – Komisija za izvedbo volitev za predsednika/-ice in članov/ic IO Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji*«. Če se kandidatura pošlje priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveza prejme vlogo, šteje dan oddaje na pošto. Volitve bodo izvedene na **strokovnem izobraževanju Sekcije, z naslovom »Medpoklicno sodelovanje v zdravstvu«**, ki bo potekal **8. 10. 2021 v PB Ormož**.

Volilna komisija bo pregledala vse pravočasno prispеле prijave in izdelala kandidacijsko listo.

Posamezni kandidat lahko istočasno vloži kandidaturo za predsednika/-ico in za člana/-ico izvršnega odbora strokovne sekcije. V omenjenem primeru se na volilni seji najprej izvedejo volitve predsednika/-ico ter nato volitve članov/-ic izvršnega odbora strokovne sekcije, pri katerih sodeluje tudi tisti kandidat za člana/-ico izvršnega odbora, ki ni bil izvoljen za predsednika/-ico.

Mandat članov/-ic izvršnega odbora strokovne sekcije traja 4 (štiri) leta z možnostjo večkratne izvolitve, vendar ne več kot skupaj štiri mandate. Mandat predsednika/-ice strokovne sekcije traja 4 (štiri) leta z možnostjo enkratne ponovne izvolitve.

Darko Lončnar, dipl. zn., mag. zdr.-soc. manag., pred.

Predsednik Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE -
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

V skladu s 4. členom Statuta Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije in Pravilnikom o priznanjih Zbornice – Zveze Izvršilni odbor Strokovne sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji s sklepom št. Sklep 4KS/27072021 objavlja

RAZPIS ZA PODELITEV PRIZNANJ ZA DOSEŽKE NA OŽJEM STROKOVNEM PODROČJU ZDRAVSTVENE NEGE V PSIHIATRIJI

Strokovna sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji bo v letu 2021 podelila do 2 priznanja za dosežke na ožjem strokovnem področju. Priznanja zaposlenim v zdravstveni negi bomo podelili na strokovnem srečanju »Medpoklicno sodelovanje v zdravstvu«, ki bo potekal 8. 10. 2021 v PB Ormož.

Kriteriji za podelitev priznanja za dosežke na ožjem strokovnem področju so:

- pomembni dosežek na ožjem strokovnem področju,
- pomembni prispevek k prepoznavnosti ožjega strokovnega področja in strokovne sekcije,
- aktivno delovanje na ožjem strokovnem področju,
- aktivno delovanje v strokovni sekciji,
- izražanje pripadnosti strokovni sekciji,
- skrb za razvoj stroke in za izboljšanje obravnave pacientov na področju delovanja strokovne sekcije,
- raziskovalno delo na ožjem strokovnem področju,
- publicistično delo, pomembno za ožje strokovno področje,

- najmanj 10 - letno obdobje dela na ožjem strokovnem področju,
- neprekinjeno članstvo v Zbornici - Zvezi zadnjih 5 let.

Predlog za dobitnika/-co priznanja za dosežke na ožjem strokovnem področju mora vsebovati življenjepis kandidata/-ke in izpolnjen obrazec Zbornice – Zveze »Predlog za podelitev priznanja za dosežke na ožjem strokovnem področju« z utemeljitvijo po posameznih kriterijih ter z lastnoročnim podpisom predlagatelja.

Prosimo, da predloge za dobitnike/-ce priznanj za dosežke na ožjem strokovnem področju zdravstvene nege v psihiatriji za leto 2021 pošljete na predpisanem obrazcu Zbornice-Zveze, v zaprti ovojnici s priporočeno pošto na naslov: Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana, s pripisom »NE ODPIRAJ - Komisija za priznanja na ožjem strokovnem področju zdravstvene nege v psihiatriji«, do vključno **10. 9. 2021**. Če se predlog za dobitnike priznanj pošlje priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveze prejme vlogo, šteje dan oddaje na pošto.

Darko Lončnar, dipl. zn., mag. zdr.-soc. manag., pred.
Predsednik Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

OBVESTILO O VOLITVAH PREDSEDNIKA OZ. PRESEDNICE TER ČLANOV OZ. ČLANIC IZVRŠNEGA ODBORA SEKCIJE MEDICINSKIH SESTER V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU

Na podlagi 15. člena Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije in v skladu s Pravilnikom o volitvah in imenovanjih Zbornice – Zveze Sekcija medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju razpisuje

volitve za štiriletno mandatno obdobje 2021–2025 za

- **predsednika oz. predsednico strokovne sekcije in**
- **člane oz. članice izvršnega odbora strokovne sekcije – 8 članov.**

Vlogo z dokazili oziroma zahtevanimi prilogami kandidati pošljejo na sedež volilno-kandidacijske komisije **do vključno 8. 9. 2021** v zaprti pisemski ovojnici s pripisom »*Volitve Sekcija medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju – Ne odpiraj!*« na naslov: Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana. Če kandidaturu pošljete priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveze prejme vlogo, šteje dan oddaje na pošto.

Volilna komisija bo pregledala vse pravočasno prispеле kandidature in upoštevala samo tiste, ki bodo ustrezale razpisnim pogojem ter bodo na sedež kandidacijske komisije prispеле v razpisanem roku. Volitve predsednika ter članov izvršnega odbora bodo izvedene **14. 9. 2021** na strokovnem srečanju oziroma se bodo ob ponovnem poslabšanju epidemioloških razmer volitve izvedle na daljavo.

Celotno besedilo razpisa je objavljeno na spletni strani Zbornice – Zveze v rubriki aktualni razpisi.

Predsednica Sekcije medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju:

Irena Šumak, mag. zdr. nege

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

OBVESTILO O DOPOLNILNEM RAZPISU ZA DVA (2) ČLANA IZVRŠNEGA ODBORA STROKOVNE SEKCIJE MEDICINSKIH SESTER V PROMOCIJI ZDRAVJA IN ZDRAVSTVENI VZGOJI

Strokovna Sekcija medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji v skladu z določili 15. člena Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice – Zveze objavlja **dopolnilni razpis za dva (2) člana Izvršnega odbora Sekcije medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji**, predstavnik **štajerske** (en član) in **prekmurske regije** (en član).

Če se na razpis prijavijo tudi kandidati iz drugih regij, se njihova kandidatura upošteva samo v primeru, če se na razpis ne prijavita kandidata iz štajerske in prekmurske regije, ki izpolnjujeta razpisne pogoje.

Kandidati pošljejo kandidature na sedež volilne komisije do vključno **petka, 10. septembra 2021**, v zaprti ovojnici s pripisom »*Volitve Sekcija MS v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji*« na naslov: Zbornica – Zveza, Ob železnici 30A, 1000 Ljubljana. Če kandidaturu pošljete priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveze prejme vlogo, šteje dan oddaje na pošto.

Volitve bodo izvedene na jesenskem strokovnem srečanju, predvidoma oktobra (lokacija in točen termin bosta objavljena v naslednji številki Utripa). Ob morebitnem ponovnem poslabšanju epidemiološke situacije bodo **potekale na daljavo** in se **izvedle korespondenčno**.

Celotno besedilo razpisa je objavljeno na spletni strani Zbornice – Zveze v rubriki aktualni razpisi.

Predsednica strokovne sekcije medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji:

viš. pred. Nataša Vidnar, dipl. m. s., univ. dipl. org.

ZAHVALA

za nenadomestljivo poslanstvo med epidemijo COVID-19

DOM JANKA
ŠKRABANA

Zbornica zdravstvene in babiške nege - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Vodstvo Doma Janka Škrabana vam v znak hvaležnosti za vaše požrtvovalno delo, ki ste ga opravljali v času premagovanja epidemije COVID-19 za strokovnost in predanost zdravju naših stanovalcev in zaposlenih poklanja zahvalno listino.

Beltinci, 2. julij 2021

dr. Hugo Maučec
direktor Zavoda svetega Cirila
in Metoda Beltinci

Č E S T I T K A

Zbornica – Zveza je ob 30-letnici delovanja čestitala Slovenski tiskovni agenciji in se zahvalila za korektno poročanje o delu medicinskih sester in babic v Sloveniji. Glede na aktualno situacijo je Upravni odbor na svoji 9. redni seji sprejel sklep, da v znak podpore STA nameni 500 evrov.

Direktor STA Bojan Veselinovič se je za podporo in čestitko ob 30-letnici agencije Zbornici – Zvezi zahvalil z naslednjimi besedami:

Spoštovani,

v imenu celotnega kolektiva, s katerim zaradi plemenitosti vašega dela delim to sporočilo, iskrena hvala.

Za čestitke in vaš prispevek.

NOVO

IZDANE PUBLIKACIJE

ZBORNICE – ZVEZE

Zbornica – Zveza je letos izdala že kar nekaj publikacij, še kar nekaj jih bo do konca leta izšlo.

Vse te publikacije so v prvi vrsti namenjene zaposlenim v zdravstveni negi, nekatere pa bodo morda zanimive tudi širši javnosti. Več o naših izdajah lahko preberete na spletni strani Zbornice – Zveze, kjer si jih lahko tudi pobliže ogledate, preletite in jih naročite.

Za naročilo nam lahko pišete na e-naslov informacije@zbornica-zveza.si ali pa nam pošljete naročilnico, ki jo ravno tako najdete na naši spletni strani.

Babice v Kranju in okoliških vaseh pred letom 1950 – ta knjiga je nekaj posebnega, predstavlja babice na Gorenjskem, ki so utirale pot sodobnemu babištvu. Avtorica knjige Rozalija Rajgelj in založnica Zbornica – Zveza se s knjigo priklanjata nekdanjim in današnjim babicam.

Letopis 2020 smo preimenovali v **Koronapis 2020**, saj so v njem zapisani predvsem utrinki, zgodbe in spomini na zares posebno leto 2020. Kako so to posebno koronsko leto preživela društva, strokovne sekcije in službe Zbornice – Zveze, lahko preverite v tokratnem letopisu.

Babice v Kranju in okoliških vaseh pred letom 1950
ROZALIJA RAJGELJ

Profesionalna podoba izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter oskrbe je še ena knjižica, namenjena vsem izvajalcem zdravstvene nege in babištva. S profesionalno podobo izkazuje svoj odnos do dela, pacientov in sodelavcev ...

Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege z razlago je Zbornica dejavnosti zdravstva skupaj z Razširjenim strokovnim kolegijem za zdravstveno in babiško nego. Prav gotovo sodi dokument med obvezno branje zaposlenih v dejavnosti zdravstvene nege.

Kompetence in poklicne aktivnosti izvajalcev v dejavnosti babištva je prvi samostojni dokument s tovrstno vsebino. Dokument vsem bobicam nalaga odgovornost in dolžnost, da se ravnajo po njem, ga dopolnjujejo in razvijajo.

European Federation of Nurses Associations

Sporočilo predsednice Elizabeth Adams

Dragi člani EFN in kolegi, dobrodošli ob branju poletnih EFN novic. Ob 50-letnici ustanovitve EFN je veliko stvari, o katerih lahko mislimo in na katere smo lahko ponosni. EFN se popolnoma zaveda, da epidemija covid-19 že tako zelo krhkemu zdravstvenemu sistemu še vedno predstavlja izjemne in trajne izzive. Medicinske sestre so bile priča strahotnemu trpljenju posameznikov in njihovih družin ter velikim posledicam na njihovo duševno in fizično stanje.

V zadnjem letu je EFN poudarjal neenakost pri dostopu do oskrbe, opreme, vključno s cepivi, pa tudi na druge izzive, povezane z infrastrukturo, kot so velike razlike znotraj držav in med njimi glede digitalizacije in fragmentacija ekosistemov. Vendar pa z začetkom cepilnega programa v vseh članicah Evropske unije obstaja upanje v boljšo prihodnost za vse nas. Globalno okolje predstavlja izziv in se zaradi trajajoče epidemije spreminja. In v tem okolju EFN ves čas vztrajno lobira v imenu članov in zagotavlja, da se izkoristi vsaka

priložnost za upoštevanje glasov medicinskih sester in njihovih izkušenj, da bi tako na podlagi informacij oblikovali razvoj v Evropski uniji v skladu z našim EFN SOLP 2021–2027. Prvič v zgodovini zdravstvene nege je bil EFN povabljen kot glavni govorec na konferenci G20, ki ji predsedujeta Italija in Evropska komisija. Konferenca je bila usmerjena h koordinaciji prizadevanj po vsem svetu za ustavitve epidemije covid-19. Na dogodku Global Health Summit, ki je potekal 21. maja 2021 v Rimu, sem imela priložnost predstavljati člane EFN in mnenja medicinskih sester. Dogodek sta vodila predsednik vlade Mario Draghi in predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen, prisotni pa so bili svetovni voditelji G20 in vabljeni voditelji, vodje mednarodnih in regionalnih organizacij ter predstavniki globalnih zdravstvenih organizacij, ki so delili, česa jih je naučila epidemija covid-19. G20 je izvedel, da dobro pripravljene in izobražene medicinske sestre znižujejo umrljivost bolnikov in prispevajo k boljšim izidom zdravljenja, kar je podprto z raziskavami. Zato je vlaganje v zdravstveno nego ter zadržanje in zaposlovanje medicinskih sester in babic ključno za zagotavljanje bolj zdravih, varnejših, pravičnejših, odpornejših in trajnejših zdravstvenih sistemov. Bolj kot kadarkoli prej je pomanjkanje zdravstvenih sester skrb vzbujajoče in ocenjuje, da 30 % izvajalcev zdravstvene nege, ki jih je že zdaj premalo, ne bo več opravljalo svojega poklica zaradi prevelikih obremenitev

in težkih delovnih pogojev med epidemijo. Svetovnim voditeljem so svetovali, da je vlaganje v zdravje narodov G20 določena investicija. Dodatna pozitivna posledica je sodelovanje EFN v dinamični diskusiji na temo »Prihodnost Evrope«, ki jo je organizirala skupina Evropski parlament EPP s kanclerko Angelo Merkel. Digitalna, demografska in politična tranzicija so besede, s katerimi lahko opišemo prihodnost Evrope. V tej digitalni prihodnosti mora zdravstveni ekosistem slediti tem novostim. V procesu izboljšanja večšin in uvedbi novih večšin medicinskih sester in zdravstvenih delavcev je ključno uvesti tudi digitalni zdravstveni ekosistem. In nazadnje, EFN ostaja vključena v ključne projekte Evropske unije, vključno z dvema, ki sta povezana z digitalizacijo (Interopehrate in Smart4Health), projektom cepljenja (IMMUNION), ki se je začel aprila 2021 ter pomemben prispevek glede mentorstva (QualMent), ki se bo končal letos. EFN pa je tudi med vodji koalicije Evropske unije za cepljenje in bo z Evropsko komisijo, DG Sante za vse deležnike 12. oktobra 2021 organiziral dogodek pred generalno skupščino.

Želimo vam varno poletje in se veselimo ponovnega srečanja z vami na naslednji generalni skupščini EFN.

Elizabeth Adams, predsednica EFN

Kampanje EFN v družbenih medijih

V kontekstu partnerstev EFN na ravni Evropske unije o ključnih temah je EFN v zadnjih nekaj mesecih lansiral nekaj medijskih kampanj na Facebooku, Twitterju, Instagramu in LinkedInu: Kampanja tedenske imunizacije (Immunization Week Campaign) v sklopu Koalicije za cepljenje in lansiranje projekta IMMUNION – s ciljem poudariti, kako pomembne so medicinske sestre za oblikovanje močnega in krepkega zdravstvenega sistema, ki se lahko spopada z izzivi in težkimi preizkušnjami, in pomembnost cepljenja ter ključne vloge, ki jo imajo medicinske sestre v tem kontekstu in v zdravstvenem sistemu na splošno. Kampanja je v družbenih medijih v enem tednu dosegla 50.000 ljudi in 1000 ljudi pa je kampanjo komentiralo. Kot uradni partner v kampanji Zdrava delovna mesta olajšajo breme 2020-22, ki jo je organiziral OSHA, ta cilja na oblikovanje varnih in zdravih pogojev na delovnem mestu, je EFN organiziral družbeno kampanjo, da bi pokazal,

kako pomembno je oblikovanje zdravega delovnega okolja za medicinske sestre, da bi te lahko svoje delo opravljale primerno in varno. Kampanja je v družbenih medijih dosegla več kot 10.000 ljudi in skoraj 500 odzivov. Evropski steber za socialne pravice – s to kampanjo je EFN želel povabiti evropske ustanove, da podprejo digitalizacijo zdravstvenega sistema in s tem medicinskim sestram omogočijo boljše delovne pogoje ter jih tudi tako zadržijo v poklicu, predvsem pa gradnjo bolj odpornih zdravstvenih sistemov. Kampanja je v nekaj dneh v družbenih medijih dosegla 5.000 ljudi. Kampanja Covid-19: Medicinske sestre v prvih vrstah – zadnje leto je bilo zelo težko za zdravstvene delavce, še posebej za medicinske sestre. EFN je želel s to kampanjo praznovati in se zahvaliti vsem medicinskim sestram v Evropi za njihovo predano delo v prvih vrstah proti koronavirusu.

Vsak dan medicinske sestre po Evropi delajo predano in strokovno, da bi tako zagotovile visokokakovostno nego vsem bolnikom. Kampanjo je spremljalo 80.000 ljudi in se nanjo v enem tednu odzvalo 4.000 ljudi. Prepoznavanje prispevka medicinskih sester pomeni skrb za sistem zdravstvene oskrbe. Še enkrat hvala vsem medicinskim sestram za njihovo popolno predanost.

Popravljen Aneks V – Direktiva 2013/55/EU

Po dveh letih raziskovanja (na osnovi študije, ki jo je izvedel SPARK in h kateri so prispevali tudi člani EFN) se je pokazala potreba po prilagoditvi Aneksa V – minimalno znanje, veščine in predmeti za poklic medicinske sestre, ki je odgovorna za splošno oskrbo – Direktive 2005/36/EC, posodobljene z Direktivo 2013/55/EU, bo ta sprememba končno sprejeta. Poklic medicinske sestre je torej prva skupina s posodobljenim Aneksom V! Rezultati tega dolgega procesa so v skladu s pričakovanji EFN in odražajo spremembe, potrebne v poklicu, ki je spremenil in izboljšal svojo pravno bazo na stopnji Evropske unije (Glej Okvir kompetenc EFN, katerega namen je usmerjati nadaljnji razvoj za preprečevanje kršitev). Več informacij sledi takoj, ko bodo na voljo.

V S P O M I N

MATEJI
TOMAŽIN
ŠPORAR
V SLOVO

Spoštovana strokovna kolegica, cenjena medicinska sestra, dolgoletna predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endokrinologiji, aktivna članica strokovne organizacije Zbornice – Zveze, pionirka razvoja edukacije sladkornih bolnikov, prijateljica, mama, žena, sestra, preprosto draga Mateja, na vse drugo bi pomislili vsi, ki smo se poklicno, strokovno pa tudi prijateljsko družili s teboj, tudi virtualno v tem zadnjem korona letu, kot na to, da si nas sredi poletnega vrveža nenadoma za vedno zapustila. Prezgodaj. Mnogo prezgodaj.

Izbrati poklic, še zlasti, če je to poklic medicinske sestre, ni niti malo enostavno. A če si ga izbere takšen človek kot ti Mateja, to ni le opravljanje prenekaterih odgovorne naloge, dolžnosti, pomeni predanost, način življenja, z eno besedo poslanstvo. Po diplomi na višji šoli za zdravstvene delavce leta 1992 si si zaposlitev našla na Univerzitetnem kliničnem centru v Ljubljani, na nefrološkem oddelku. A kaj kmalu je prišla ponudba, da se vključiš v delo ambulate za sladkorne bolnike na ljubljanski Polikliniki in od takrat si ostala zvesta in predana poslanstvu učenja bolnikov s sladkorno boleznijo. Večkrat si sama poudarila, da je to tisto delo, ki te tako razveseljuje, da če bi bilo treba še enkrat izbrati, bi si ga izbrala znova.

Področju edukacije sladkornih bolnikov si se predala ne le v poklicno, temveč tudi v strokovni organizaciji in mednarodnem okolju. Vse od leta 1993 si sooblikovala in sodelovala pri izvajanju podiplomskih izobraževanj, ki potekajo v okviru UKC Ljubljana, Kliničnega oddelka za endokrinologijo, diabetes in presnovne motnje.

Tvoje strokovno znanje in predanost stroki te je leta 2001 popeljalo do mesta predsednice strokovne Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endokrinologiji, ki si jo vodila kar 14 let. V svojem dolgoletnem delovanju v okviru strokovne sekcije si sodelovala pri številnih

projektih, napisala veliko člankov za zbornike predavanj. V zadnjih letih so izšli pomembni priročniki, namenjeni izobraževanju zdravstvenih delavcev, ki se posredno ali neposredno srečujejo z bolniki s sladkorno boleznijo in prav pri vseh si sodelovala kot soavtorica. Podpisala si se tudi pod Kurikulum za oskrbo odraslih oseb s sladkorno boleznijo, ki je del Nacionalnega programa za bolnike s sladkorno boleznijo že vse od leta 2012.

Izjemno je tudi tvoje mednarodno udejstvovanje. Pet let si bila članica izvršnega odbora Evropskega združenja za zdravstveno nego bolnikov s sladkorno boleznijo (FEND). Bila si tudi članica mednarodne skupine Diabetes education group. Ponosni smo tudi na tvoje uspešno opravljeno podiplomsko izobraževanje za diabetes v Steno Diabetes centru v Kopenhagenu na Danskem.

Od leta 1994 si sodelovala tudi pri izobraževanjih zdravnikov družinske medicine s predavanji in delavnicami. Tvoje znanje in odprtost napredku so botrovali tudi aktivnemu sodelovanju pri ustvarjanju modula diabetes v okviru ambulant družinske medicine, ki so pozitivna novost v slovenskem zdravstvu. Pomemben pečat si pustila tudi kot članica koordinacijske skupine za pripravo nacionalnega programa 2010–2020 pri Ministrstvu za zdravje v okviru Nacionalnega programa za bolnike s sladkorno boleznijo.

Tvoje delo so zares cenili vsi tvoji sodelavci. Prepoznala ga je tudi strokovna organizacija Zbornica – Zveza, ki ti je leta 2013 podelila najvišje priznanje za izjemne strokovne dosežke, priznanje **zlati znak**.

Draga Mateja, tako zelo radi bi delili s teboj še veliko uspehov, ki so v tem trenutku obstali ne le pri tebi, ampak tudi tvojih tesnih sodelavcih, ki v tem trenutku, tako kot tvoja družina in prijatelji, zaradi neizmerne bolečine in praznine preprosto nimamo moči in volje.

A tvoja neizmerna naravnost k novemu, k napredku, spodbujanju razvoja in raziskovanja na eni strani in izreden čut do ljudi, milina, človeška toplina in razigranost ter vedrina na drugi strani nas opogumljata in zavezujeta, da vse, kar si nam dala in zapustila, negujemo in bogatimo še naprej.

»Nasmejan človek je kakor sonce; koder hodi, sije.« Naj ti bo lepo in s soncem obsijano tam, kamor odhajaš, draga Mateja. Bodi srečna in nasmejana. Takšne se te bomo za vedno spominjali.

V imenu Zbornice – Zveze in tvojih stanovskih kolegic se ti danes še zadnjič iskreno zahvaljujem. Tvoji družini in vsem tvojim dragim izrekam iskreno sožalje s tolažbo, kako neizmerno ponosni smo nate in bomo vedno tudi ostali. Hvala ti za vse.

V imenu Zbornice – Zveze
Monika Ažman, predsednica

* * *

Mateja v profesionalni luči

Mateja je bila ženska tiste generacije, ko se je spodobilo, da si lojalna svojemu stanu. V službi je bila s srcem medicinska sestra in z dušo dobrih 13 let tudi predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endokrinologiji. Večino svoje poklicne poti je namenila izobraževanju o nefarmakoloških ukrepih ob sladkorni bolezni. Priporočeni življenjski slog ob sladkorni bolezni je kot zgledna edukatorica tudi živela. Bila je učiteljica, ki je učila z vzorom. Zdrav življenjski slog, zdrava prehrana, nič kajenja, nič mastnega, malo sladkarije, veliko gibanja, redko alkohol, nič stresa! Ker je bila po srcu dober človek, se razume, da je vsem želela dobro. Tudi udeležencem kongresa,

na katerem je bila zadolžena za oblikovanje jedilnika slavnostne večerje. Po mesecih priprav in res napornem dnevu smo organizatorji sedli med udeležence in čakali, s čim bodo nagrajene okušalne brbončice. Po cvetačni juhi so v bele rokavičke odeti natakariji pred nas postavili topel krožnik. Pogovor je še kar živahno tekkel, dokler ni eden od udeležencev vprašal: »Oprostite, saj je danes slavnostna večerja, kajne?« Živahen pogovor družbe za mizo je za hip zamrl, poskušali smo razumeti vprašanje. Pogled vprašujočega se je nežno povetil v eleganten bel krožnik z zlatim robom. Pol krožnika dušene zelenjave, pasirana špinaca, za dobre tri žlice pire krompirja in za žensko dlan velik piščančji zrezek. Nekdo je pripomnil: »Torej sem imel v osnovni šoli vsak torek slavnostno večerjo, škoda, da nisem vedel! Če bi vedel, bi skoraj neslan pire krompir in preveč pečen zrezek lažje spravil dol!« Tisi večer smo Matejo še večkrat spravili v zadrego, saj je bil jedilnik v celoti zdrav in lahek, nekoliko drugačen, kot smo ga pričakovali. Rdečica na njenih licih dolgo ni izginila, bolj zaradi plesa kot zadrege!

Tudi po takšnih in podobnih zgodbah se bomo spominjali naše Mateje.

Jana Klavs,
predsednica Sekcije medicinskih sester in
zdravstvenih tehnikov v endokrinologiji

(Nove) družbene neenakosti kot posledica pandemije covid-19

Nastja Šivec in doc. dr. Branko Gabrovec, Nacionalni inštitut za javno zdravje

Uvod

Neenakost v zdravju se nanaša na razlike v zdravju posameznikov in družbenih skupin. Vsak merljivi vidik zdravja, razlike, ki obstajajo v zdravstvu in so povezane z razlikami v dostopu do preprečevanja, zdravljenja ali rehabilitacije, lahko imenujemo neenakost v zdravju (Arcaya, et al., 2015; Lima Barreto, 2017). Pandemija in z njo povezane motnje v vsakdanjem življenju, dostopu do zdravstvenega varstva in drugih storitev so povečale izzive za ranljivo prebivalstvo (Jones, 2020). Že v 19. stoletju se je povečalo število dokazov, da so zdravstvene razmere prebivalstva povezane z značilnostmi njegovega družbenega in okoljskega konteksta (Lima Barreto, 2017). Študije so pokazale pomembne neenakosti med epidemijo španske gripe leta 1918, kjer so se razlike kazale v razširjenosti in stopnji smrtnosti med državami z višjim standardom v primerjavi z državami z nižjim standardom, bolj in manj premožnimi soseskami, višje in nižje socialno-ekonomskimi skupinami ter urbanimi in podeželskimi območji. V tem obdobju je bila stopnja smrtnosti v nekaterih južnoameriških

državah 20-krat višja kot v Evropi. Več študij je dokazalo neenakosti tudi med epidemijo gripe H1N1 leta 2009. Stopnja smrtnosti zaradi H1N1 je bila v najbolj ogroženih soseskah Anglije trikrat višja kot v najmanj ogroženih. Tudi kanadska študija v Ontariu je dodala podobne ugotovitve, in sicer je bila stopnja hospitalizacije povezana z nižjo doseženo izobrazbo in življenjem v prikrajšanem okolju (Bambra, et al., 2020).

Pandemija covid-19 je več kot le zdravstvena kriza. Poleg katastrofalnih posledic na področju zdravstva je pandemija opustošila tudi nacionalna gospodarstva z naraščajočo brezposelnostjo in zaprtjem dela, šol in dnevnega varstva (UN, 2020b; Collins, et al., 2021). Socialno-ekonomski učinek pandemije se bo po državah čutil različno, odvisno od njihove ekonomske, demografske in vladne strukture (UN, 2020a). Pandemija pa je razkrila dolgotrajne dejavnike neenakosti na področju zdravja, kot so negotove in neugodne delovne razmere ter naraščajoče gospodarske razlike, ki se med pandemijo covid-19 medsebojno povezujejo z ekonomskim razredom, narodnostjo, spolom, stopnjo izobrazbe in

Tabela 1: Socialno-ekonomski vplivi pandemije na prebivalstvo

Zaposlitev in dohodek	Prekarno delo, izkoriščevalske, neugodne delovne razmere, zdravstveni delavci (izpostavljenost okužbi, pomanjkanje osebne varovalne opreme, neugodne delovne razmere, stres, kadrovsko pomanjkanje), omejen dostop do bolniške odsotnosti in zdravstvenih storitev, zmanjšan prihodek, pomanjkanje hrane in dobrin, nezmožnost dela od doma (neustrezni bivalni pogoji)
Neenakost med spoloma	Povečanje družinskega in spolnega nasilja, povečano nasilje nad ženskami, preobremenjenost žensk (večji delež žensk je zaposlenih v ključnih panogah), preobremenjenost žensk zaradi neplačanega varstva (varstvo otrok ob šolanju od doma med epidemijo), omejen dostop žensk do spolnega in reproduktivnega zdravja, večji delež žensk zaposlenih v socialni in zdravstveni dejavnosti – večja ogroženost za okužbo s koronavirusom
Manjšinsko prebivalstvo	Rasne in etnične manjšine, migranti (in druge ranljive skupine), ki živijo v prenatrpanih okoljih in nimajo možnosti socialnega distanciranja, skupine, ki so že predhodno marginalizirane in izključene, neustrezen dostop do socialnih storitev, pomanjkanje socialne zaščite, omejen dostop do tehnologij, nizki dohodki
Otroci	Povečanje družinskega nasilja (ogroženost otrok), poglobljanje neenakosti ob šolanju od doma (neenakomerna razporeditev virov – digitalno vključevanje), nevarnost izpostavljenosti zlorabam (povečano družinsko nasilje), pomanjkanje hrane (neprimerna prehranska obravnava ob zaprtju šol, ki otrokom omogočajo ustrezno prehranjevanje), pomanjkanje socialnih stikov z vrstniki (občutki jeze, krivde pri otrocih, depresija), odsotnost zdravstvenih obravnav (zdravstveni pregledi v okviru šol)

drugimi dejavniki, ki poslabšajo obstoječe socialne ranljivosti v družbi (Paremoer, et al., 2021). Pandemija tako zaostreuje in pogloblja že obstoječe neenakosti, izpostavlja ranljivosti v družbenih, političnih, ekonomskih in bioloških sistemih, ki tako še povečujejo učinke pandemije (UN, 2020b). Kriza bo poslabšala neenakosti zlasti v ranljivih okoljih, kjer je socialna služba že tako manj aktivna, kjer bodo informacije in strategije, kot so testiranje, umivanje rok, samoizolacija in karantena še posebej težki zaradi pomanjkanja prostora, vode, virov in storitev (UN, 2020a).

Socialno-ekonomske neenakosti se preslikajo na neenakosti v že obstoječih pogojih, ki so povezane z večjo obolevnostjo in smrtnostjo ob okužbi s koronavirusom (Wang, et al., 2020). Neenakosti pri okužbah s koronavirusom in stopnje smrtnosti zato nastajajo kot posledica sindemije covid-19, ki pomeni skupek zdravstvenih težav in obstaja, kadar se dejavniki tveganja ali sočasne bolezni prepletajo ter negativno poslabšajo breme bolezni in dodatno povečajo njene negativne učinke (Bambra, et al., 2020). V tabeli 1 so prikazani socialno-ekonomski vplivi pandemije na prebivalstvo.

Ranljive skupine

Številne študije med različnimi starostnimi skupinami in kulturami nakazujejo na to, da so neenakosti povezane s slabšim počutjem. Po svetu je imela pandemija covid-19 nesorazmeren vpliv na manjšinsko prebivalstvo in prebivalstvo z nizkimi dohodki. Ljudje, ki živijo v bolj socialno-ekonomsko prikrajšanih soseskah in na območjih z večjo socialno-ekonomsko stisko, imajo večje število obstoječih nenalezljivih bolezni in višje stopnje osnovnih kliničnih dejavnikov tveganja, ki povečujejo resnost in smrtnost covid-19, vključno s hipertenzijo, diabetesom, kronično obstruktivno pljučno boleznijo (KOPB), boleznimi srca in ožilja, debelost in kajenje in so zato bolj izpostavljeni slabšim izidom v primeru okužbe (Bambra, et al., 2020; Wang, et al., 2020). Posamezniki z nizkimi dohodki imajo večjo verjetnost, da bodo delali v neformalni zaposlitvi in pripadali rasnim in etničnim manjšinam in nimajo finančne rezerve, da bi lahko vzdrževali protokol o socialnem distanciranju, kot je karantena (Warren & Bordoloi, 2020). Populacije, ki so zaradi pandemije bolj prizadete kot druge, so pogosto marginalizirane in izključene, močno odvisne od neformalnega gospodarstva za zaslužek, imajo neustrezen dostop do socialnih storitev, nizko raven političnega

vpliva, nizke dohodka in omejen dostop do tehnologij, če ga sploh imajo (UN, 2020b). Neenakosti v kroničnih stanjih nastanejo kot rezultat neenakosti v izpostavljenosti socialnim determinantam zdravja, to so pogoji, v katerih ljudje 'živijo, delajo, rastejo in se starajo' (Bambra, et al., 2020).

V ZDA je stopnja smrtnosti zaradi covid-19 med temnopoltimi prebivalci 2,7-krat višja od stopnje med belci (Wang, et al., 2020). Podoben vzorec je bil opazen v Veliki Britaniji, kjer je bila stopnja smrtnosti zaradi covid-19 dvakrat višja med temnopoltimi skupnostmi v primerjavi z belci (Paremoer, et al., 2021). Prikrajšane populacije so pogosto manj sposobne sprejeti vedenjska priporočila za zmanjševanje širjenja virusa. Družine z nizkimi dohodki imajo lahko bolj omejen ali manjši dostop do čiste tekoče vode in razkužila za roke;

populacije z nižjim dohodkom in rasne/etnične manjšine, bolj verjetno živijo v bolj obljudenih večgeneracijskih domovih in so zato manj zmožne izvajati socialno distanciranje; osebe, ki so premalo ali nezavarovane, lahko zamujajo ali ne iščejo zdravstvenega varstva; ljudje brez avtomobila, ki se pri odhodu na delo zanašajo na javni prevoz, se ne morejo izogniti velikim skupinam ljudi; in nizko plačani delavci na ključnih položajih ne morejo slediti smernicam socialnega distanciranja in pogosto nimajo plačane bolniške odsotnosti (Wang, et al., 2020). Pandemija covid-19 bo verjetno povzročila tudi večje

pomanjkanje hrane na svetu, ki bo prizadelo večinoma nerazvite države. Vse to še poslabšajo ponavljajoči se pojavi, kot so poplave, suše in tržna praksa, ki spodbuja rast dviga cen hrane (Pereira & Oliveira 2020).

Zaposlitev

Delo in zaposlovanje sta ključni področji, na katerih je pandemija poslabšala obstoječo neenakost in povzročila nesorazmerne vplive na dobro počutje ljudi (Warren & Bordoloi, 2020). Zaposlitev v obdobju pandemije je lahko dejavnik tveganja za okužbo s koronavirusom za delavce v določenih poklicih (Gemelas, 2021). Ključni zdravstveni delavci, med katerimi je večina žensk, in tisti, ki zagotavljajo življenjsko pomembne storitve, so v večji meri izpostavljeni okužbam (UN, 2020b). Precejšnje neenakosti obstajajo tudi pri izpostavljenosti neugodnim delovnim pogojem (ergonomske nevarnosti, ponavljajoče delo, dolge ure, izmensko delo, nizke plače, negotovost na delovnem mestu), ki so koncentrirane

Pandemija covid-19 bo verjetno povzročila tudi večje pomanjkanje hrane na svetu, ki bo prizadelo večinoma nerazvite države. Vse to še poslabšajo ponavljajoči se pojavi, kot so poplave, suše in tržna praksa, ki spodbuja rast dviga cen hrane (Pereira & Oliveira 2020).

na manj kvalificiranih delovnih mestih. Takšni delovni pogoji so povezani s povečanim tveganjem za bolezi dihal, nekatere vrste raka, mišično-skeletne bolezni, hipertenzijo, stres in tesnobo (Bambra, et al., 2020). Pandemija covid-19 je poudarila, da se prekarno delo in izkoriščevalske ter neugodne razmere sekajo z različnimi dejavniki, vključno z etnično pripadnostjo, migrantskim statusom, ekonomskim razredom in spolom. Ljudje v prekarnih oblikah dela imajo omejen dostop do bolniške odsotnosti in zdravstvenih storitev, njihove nizke plače pa pomenijo, da si ne morejo privoščiti dovolj kakovostne hrane, vode in sanitarij ter stanovanj. Lahko se obotavljajo v primeru karantene ob okužbi s koronavirusom, ker si ne morejo privoščiti izgube dohodka in nimajo možnosti dela od doma (Paremoer, et al., 2021). Na delovnih mestih, ki jih ni mogoče opravljati od doma, zapiranje podjetij pomeni izgubo dela za zaposlene in izgubo dohodka, kar prisili posameznike, da ogrozijo svoje fizično zdravje in psihično počutje (strah pred okužbo), da si zagotovijo ekonomsko varnost in zagotovijo potrebne storitve drugim (Warren & Bordoloi, 2020; Bambra, et al., 2020). Zdravje populacije in zaposlovanje sta tesno povezana, saj je zaposlovanje ključnega pomena za številne družbene dejavnike zdravja. To vključuje zdravstveno zavarovanje, dohodek, stanovanje in številne druge dejavnike (Gemelas, 2021). Tudi stanovanjska nastanitve je pomemben dejavnik pri spodbujanju neenakosti na področju zdravja. Nižje socialno-ekonomske skupine so bolj izpostavljene neakovostnim in negotovim stanovanjem, zato imajo višjo stopnjo negativnih zdravstvenih posledic (Bambra, et al., 2020). Marginalizirane in prikrajšane skupine imajo tudi nižji dostop do zdravstvenega varstva in so nesorazmerno obremenjene z neugodnimi razmerami doma (utesnjeni bivalni prostori, slab dostop do interneta), ki vplivajo na počutje pri delu od doma (Warren & Bordoloi, 2020; Bambra, et al., 2020).

Neenakost med spoloma

Ukrepi za obvladovanje epidemije so nesorazmerno prizadeli ženske in deklice. Zapiranje držav je povzročilo globalno povečanje družinskega in spolnega nasilja, ki je še posebno prizadelo ženske iz avtohtonih, migrantskih in begunskih okolij, invalide in tiste, ki živijo v konfliktnih okoljih (Paremoer, et al., 2021). Poročila o nasilju nad ženskami so se povečala po vsem svetu, saj ukrepi omejevanja prisilijo ženske, da se

»zatečejo« k tistim, ki jih zlorablajo, kar ima pogosto tragične posledice (Azcona, et al., 2020). Kriza je nesorazmerno vplivala na ženske tudi zaradi neenakosti spolov na trgu dela. Globalno 40 % vseh zaposlenih žensk dela v sektorjih, ki so bili med epidemijo najbolj prizadeti, kar je vodilo v izgubo ali zmanjšanje njihovih dohodkov. Ženske predstavljajo tudi več kot 70 % zaposlenih v zdravstveni in socialni dejavnosti (Paremoer, et al., 2021; ILO Monitor, 2020). Pogosto so zaposlene na nižje statusnih, manj kvalificiranih in slabo oziroma manj plačanih ključnih delovnih mestih in so zaradi delovnih razmer v večji nevarnosti za okužbo s koronavirusom (Paremoer, et al., 2021). Zdravstveni delavci, zlasti tisti, ki obravnavajo bolnike s covidom-19, so pogosto podvrženi težkim delovnim pogojem. Dolg delovni čas, pomanjkanje osebne zaščitne opreme in drugih virov, premalo osebja in močan čustveni stres izpostavljajo zdravstvene delavce

Poročila o nasilju nad ženskami so se povečala po vsem svetu, saj ukrepi omejevanja prisilijo ženske, da se »zatečejo« k tistim, ki jih zlorablajo, kar ima pogosto tragične posledice (Azcona, et al., 2020).

večjemu tveganju za okužbo in prenos okužbe (ILO Monitor, 2020). Prav tako je imela nesorazmeren vpliv na ženske tudi neenakomerna porazdelitev povečanih potreb po oskrbi med epidemijo (Paremoer, et al., 2021). Večje število ljudi doma pomeni tudi povečanje bremena neplačane oskrbe in gospodinjkega dela za ženske (Azcona, et al., 2020). V običajnih časih ženske zagotavljajo približno tri četrtine vsega neplačanega zdravstvenega dela (Paremoer, et al., 2021; ILO Monitor, 2020). Čas, ki ga posvetijo neplačanemu varstvu, narašča s prisotnostjo otrok v gospodinjstvu. Zaprtje centrov predšolske vzgoje, oskrbovalnih služb in šol, skupaj z nedostopnostjo starejših sorodnikov za podporo, so poslabšale zahteve po oskrbi med krizo. Položaj za starše samohranilce, od katerih je 78,4 % odstotka žensk, je lahko še težji, še posebej ob rednem delu od doma (ILO Monitor, 2020).

Neenakost med otroki

Pandemija je sprožila tudi velike motnje v izobraževalnem sektorju, saj so glede na veliko populacijo mladih in visoko stopnjo socialnih stikov izobraževalne ustanove še posebej dovzetne za hitro širjenje okužbe (Warren & Bordoloi, 2020). Zapiranje šol obenem ovira učenje in združuje neenakosti ter nesorazmerno prizadene prikrajšane otroke (Armitage & Nellums, 2020). Šole podpirajo celoten razvoj otrok in mladine, gradijo akademske poti in zagotavljajo hranljive obroke, predah, igro in rekreacijo (Suleman, et al., 2020). Zagotavljajo zaščito in nadzor, zaprtja pa nasprotno povečajo ekonomsko

breme družin in povečajo njihovo odvisnost od ranljivih starejših sorodnikov (Armitage & Nellums, 2020). Otroci in mladostniki so tako izpostavljeni nižji izobrazbi zaradi neenakosti pri dostopu do storitev, kot so govorne in fizične terapije, psihološke storitve in prehrana. Z večjim socialnim distanciranjem so bili številni osebni obiski prekinjeni, zato je veliko težje doseči družine, ki živijo v negotovih razmerah z omejeno socialno podporo med krizo (Suleman, et al., 2020). Dostop do oddaljenega učenja z uporabo digitalnih tehnologij je neenakovreden, subvencionirani programi obrokov in šolske medicinske sestre pa so bistvenega pomena za zdravstveno varstvo otrok, zlasti za marginalizirane skupnosti (Armitage & Nellums, 2020). Socialne determinante zdravja – vključno z optimalnimi stanovanji, prehrano, socialno podporo in finančnimi viri – ostajajo bistveni elementi zdravega otrokovega razvoja, še bolj pa v času globalne pandemije (Suleman, et al., 2020). Motnje v osebnih odnosih z vrstniki so pri otrocih povezane z depresijo, krivdo in jezo. Poleg tega so otroci, ki doživljajo izolacijo in karanteno pokazali povečano tveganje za razvoj posttraumatske stresne motnje, tesnobe, žalosti in motnje prilagajanja. V nekaterih primerih prisilno sobivanje v domačem okolju s starši, ki trpijo zaradi ekonomskih in duševnih težav, izpostavlja otroke tveganju nasilnega vedenja (Fantini, 2020). Zapiranje šol, knjižnic in rekreacijskih zmogljivosti za otroke je pomembno ne samo zato, ker ima izobraževanje ključno vlogo pri zmanjševanju neenakosti, temveč tudi zato, ker so ta mesta varna za ranljive otroke in mladostnike (Jones, 2020).

Literatura iz prejšnjih pandemij kaže na to, da ukrepi, kot so fizično distanciranje, zaprtja in šolanje na daljavo vplivajo na šolsko prisotnost ter predstavljajo znatno obremenitev duševnega zdravja za otroke in mladostnike (Jones, 2020). Že zapiranje šol med epidemijo ebrole med letoma 2014 in 2016 je povečalo otroško delo, nasilje nad otroki, najstniške nosečnosti in trajajoče socialno-ekonomske razlike med spoloma (Armitage & Nellums, 2020). Družine, ki se soočajo s finančnimi stiskami, se bodo verjetno soočale z večjimi izzivi zaradi dodatnih stresov brezposelnosti, prenatrpanih življenjskih okolij, zmanjšane kakovosti šolanja na domu in zmanjšanega dostopa do spletnih zdravstvenih in drugih storitev. Spletno učenje in želja po ohranjanju stikov z vrstniki lahko otroke

in mladostnike izpostavi neprimerni vsebini in spletnemu ustrahovanju (Jones, 2020). Za delavce, ki so imeli srečo, da ostanejo zaposleni, hkrati usklajujejo plačano delo z zahtevami po oskrbi, vendar ne vemo, kako družine v teh trenutkih opravljajo te naloge (Collins, et al., 2021). Starši so pogosto edini ponudniki varstva za otroke, kar omejuje njihovo delovno produktivnost, tudi v primeru službe, ki jim omogoča delo od doma (Fantini, 2020). Že obstoječe ranljive skupine otrok in mladostnikov imajo lahko večje tveganje za covid-19, slabše zdravstvene izide v primeru okužbe, poslabšanje sedanjih razmer zaradi nenamernih posledic ukrepov za obvladovanje pandemije ali zmanjšano varovanje zdravja (Jones, 2020).

Zaključek

Revščina, neustrezno bivalno okolje in nezdravi delovni pogoji so dejavniki, ki negativno vplivajo na zdravstvene razmere prebivalstva. Večinoma se pojav najrazličnejših bolezni in zdravstvenih težav poslabša za družbene skupine, ki živijo v

socialno ogroženih razmerah, za najrevnejše skupine etničnih manjšin ali skupine, ki trpijo za katero koli vrsto diskriminacije (Lima Barreto, 2017).

Pandemija covid-19 je poslabšala obstoječe rasno etnične in socialno-ekonomske zdravstvene neenakosti (Wang, et al., 2020). Razširjenost in resnost pandemije se povečujeta zaradi že obstoječih epidemij kroničnih bolezni, ki so same po sebi socialno oblikovane in povezane z družbenimi dejavniki zdravja (Bambra, et al., 2020). Beguncev, migrantov, notranje razseljenih oseb in oseb brez državljanstva je v tem trenutku že več kot 300 milijonov. Po navadi so to ljudje, ki ži-

vijo v taboriščih, revnih četrtih in na robu družbe (UN, 2020b). Tvegane skupine prebivalstva, ki doživljajo najvišjo stopnjo socialno-ekonomske marginalizacije in potrebujejo posebno pozornost pri takojšnjem razvojnem odzivu, so ženske, starejši, otroci in mladina, gibalno ovirani in osebe z motnjami v duševnem zdravju, migranti, manjšine, osebe v institucionaliziranih okoljih, prebivalci neformalnih naselij, brezdomci, ljudje z obstoječimi zdravstvenimi stanji, ljudje v ekstremni revščini ali tisti, ki se spopadajo z negotovim in neformalnim delom in dohodki, skupine, ki so posebno ranljive in marginalizirane zaradi zakonov, politik in praks, ki jih ne varujejo pred diskriminacijo in izključenostjo (LGBT skupnost) (UN, 2020b). Trenutne neenakosti lahko še poslabša neustrezna

Pandemija je v letu 2020 okoli 49 milijonov ljudi pahnila v revščino (Pereira & Oliveira, 2020). Vpliv covid-19 se tako ne kaže samo v zdravstvenih posledicah, v obliki okužb in smrtnosti. V ozadju se z zamikom kažejo socialno-ekonomske posledice, ki bodo prizadele neprimerljivo velik odstotek ljudi.

zdravstvena komunikacija o virusu, kar povečuje tveganje v teh skupnostih. Potencial napačnih informacij med temi skupnostmi poudarja potrebo po natančni znanstveni komunikaciji in potrebo po vzpostavljanju zaupanja in okrepitvi sodelovanja pri ukrepih na področju javnega zdravja. Vse te okoliščine so za etnične manjšine in socialno ter ekonomsko prikrajšane populacije z večjim tveganjem za okužbo s koronavirusom, obolevnost in smrtnost še bolj izrazite (Wang, et al., 2020).

Razmerje med neenakostmi in zdravjem je področje, ki je bilo prisotno v vsakdanjem življenju marginaliziranega prebivalstva, tudi pred pojavom covid-19. Vendar pa je s pojavom pandemije velik del prebivalstva padel v skrajno revščino, ki je rezultat interakcije med zgodovino strukturne, socialne in ekonomske neenakosti. Pandemija je v letu 2020 okoli 49 milijonov ljudi pahnila v revščino (Pereira & Oliveira, 2020). Vpliv covid-19 se tako ne kaže samo v zdravstvenih posledicah, v obliki okužb in smrtnosti. V ozadju se z zamikom kažejo socialno-ekonomske posledice, ki bodo prizadele neprijetno velik odstotek ljudi.

Literatura:

Warren, AM. & Bordoloi, DS., 2020. When COVID-19 exacerbates inequities: The path forward for generating wellbeing. *International Journal of Wellbeing*, 10 (3), pp.1-6.

Armitage, R. & Nellums, B., 2020. Considering inequalities in the school closure response to COVID-19. *Correspondence, The Lancet Global Health*, 8 (5).

Azcona, G., Bhatt, A., Encarnacion, J., Plazaola-Castano, J., Seck, P., Staab, S. & Turquet, L., 2020. From insights to action – Gender equality in the wake of COVID-19, UN Women Headquarters.

Bambra, C., Riordan, R., Ford, J., & Matthews F, 2020. The COVID-19 pandemic and health inequalities. *J Epidemiol Community Health*, 74(11), pp. 964-968.

Collins, C., Landivar, LC., Ruppner, LJ & Scarborough, W., 2021. COVID-19 and the gender gap in work hours. *Gender, work & organization*, 28 (S1), pp. 101-112.

Arcaya, CM., Arcaya, LA & Subramanian, SV., 2015. Inequalities in health: definitions, concepts, and theories. *Glob Health Action*, 8, p. 10.

Fantini, MP., Reno, C., Battista Biserni, G., Savoia, E. & Lanari, M., 2020. COVID-19 and the re-opening of schools: a policy maker's dilemma. *Ital J Pediatr*, 46, p. 79.

ILO Monitor, 2020. COVID-19 and the world of work. Fifth edition – Updated estimates and analysis. *International Labour Organization*.

Gemelas, J., Davison, J., Keltner, C. & Ing, A., 2021. Inequities in Employment by Race, Ethnicity, and Sector During COVID-19. *Journal of Racial and Ethnic Health Disparities*. <https://doi.org/10.1007/s40615-021-00963-3>

Jones, B., Woolfenden, S., Pengilly, S., Breen, C., Cohn, R., Biviano, L., et al., 2020. COVID-19 pandemic: The impact on vulnerable children and young people in Australia. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 56 (12), pp. 1851-1855.

Wang, LM., Behrman, P., Dulin, A., Baskin, LM., Buscemi, J., Alcatraz, IK, et al., 2020. Addressing inequities in COVID-19 morbidity and mortality: research and policy recommendations. *Translational Behavioral Medicine*, 10 (3), pp. 516-519.

Lima Barreto, M., 2017. Health inequalities: a global perspective. *Cienc. Saude colet*, 22 (7).

Paremoer, L., Nandi, S., Serag, H. & Baum, F., 2021. Covid-19 pandemic and the social determinants of health. *BMJ*, 372:n129.

Pereira, M. & Oliveira, AM., 2020. Poverty and food insecurity may increase as the threat of COVID-19 spreads. *Public Health Nutrition*, 23(17), pp. 3236-3240.

Suleman, S., Ratnani, Y., Stockley, K., Jetty, R., Smart, K., Bennett, S., et al., 2020. Supporting children and youth during the COVID-19 pandemic and beyond: A rights-centred approach. *Paediatr Child Health*, 25(6), pp. 333-336.

United Nations, 2020a. Brief #2: Putting the UN framework for socio-economic response to COVID-19 into action: insights.

United Nations, 2020b. A UN framework for the immediate socio-economic response to COVID-19.

Obvestilo

Spoštovani,
naslednja številka Utripa
je dvojna (oktober/november)
in izide
v prvih dneh oktobra 2021.

Prispevke sprejemamo
do 20. septembra.

Uredništvo

Pogovor z izvajalkami vzgoje za zdravje za otroke in mladostnike o cepljenju proti covidu-19

Vesna Pucelj, Andreja Drev, Andreja Belščak Čolaković, Nastja Šivec
Nacionalni inštitut za javno zdravje

V okviru projekta *Ukrepi na področju obvladovanja širitve COVID-19* s poudarkom na ranljivih skupinah smo izvedli kvalitativno raziskavo z nekaterimi ključnimi ciljnimi skupinami z metodo fokusnih skupin, s katero smo želeli raziskati odnos prebivalcev do cepljenja proti covidu-19.

Izvedli smo več fokusnih skupin z različnimi ključnimi ciljnimi skupinami, kot prvo smo izvedli fokusno skupino z diplomiranimi medicinskimi sestrami, ki so kot izvajalke vzgoje za zdravje za otroke in mladostnike (VZOM) zaposlene na primarni ravni zdravstvenega varstva (zdravstveni dom). Skupinskega pogovora se je udeležilo šest diplomiranih medicinskih sester iz različnih zdravstvenih domov.

V času razglašene pandemije je bila večina izvajalcev in izvajalk VZOM premeščena na delovna mesta, povezana z obvladovanjem pandemije (npr. testiranje na prisotnost virusa, cepljenje zdravstvenih delavcev in splošne populacije, triaža na vhodu zdravstvenega doma, izobraževanje sodelavcev, priprava ustreznih gradiv ipd.). Nekatere izvajalke pa so bile

premeščene v bolnišnico (na covidne oddelke) ali domove starejših občanov pa tudi v druge dispanzerje znotraj zdravstvenega doma. V času pogovora (februar 2021) je bilo zastavljeno izvajanje vseh preventivnih dejavnosti, vključno z izvajanjem vzgoje za zdravje (z nekaterimi izjemami).

Skupinski pogovor se je poleg odnosa do cepljenja proti covidu-19 dotikal še nekaterih drugih tem, kot so izkušnje z boleznijo covid-19, ovire pri cepljenju, skeptičnost medicinskih sester do cepljenja, odgovornost zdravstvenih delavcev, informiranost o cepljenju in spodbude cepljenju.

V nadaljevanju predstavljamo ključna sporočila sodelujočih.

Izkušnja z boleznijo covid-19

Večina sodelujočih je že imela izkušnjo z boleznijo covid-19 – ali so zboleli sami ali pa je zbolel kdo izmed bližnjih. Izkušnje so bile različne, nekateri so preboli blažje, nekateri malo težjo obliko bolezni. Kot so povedale sogovornice, pa to »Ni bila prijetna izkušnja«.

Odnos do cepljenja proti covidu-19

Udeleženke so v splošnem naklonjene cepljenju, podpirajo tako rutinska cepljenja v otroštvu kot tudi neobvezna. Menijo, da je cepljenje proti covidu-19 zelo pomembno in edini način, da se epidemija ustavi, kljub vsem drugim ukrepom.

Kot je poudarila ena izmed udeleženk: *»Tako je moj pogled na to, da je cepljenje tista zadnja stvar, ki lahko omeji širjenje do te mere, da zaživimo neko normalno življenje.«* Tudi zgodovina izkoreninjenja smrtonosnih bolezni s cepljenjem po mnenju izvajalk govori v korist cepljenju. Udeleženke menijo tudi, da je cepljenje pomembno zaradi odgovornosti do drugih, ki se ne morejo cepiti. Poudarile so tudi pomen vzgleda zdravstvenih delavcev; pogosto jih namreč posamezniki, ki pridejo na cepljenje, najprej vprašajo, kaj si mislijo o cepljenju in ali so se same že cepile. Kot so povedale, je ključno, da zdravstveni delavci podpirajo cepljenje in motivirajo ljudi za cepljenje, saj v nasprotnem primeru ljudje ne bodo zaupali stroki, cepljenju in cepivom. Poudarile so tudi, da so njihove izkušnje s cepljenjem proti covidu-19 pozitivne, po cepljenju so občutile sproščenost, olajšanje. Bolj sproščeno in lažje opravljajo tudi svoje delo.

Ovire pri cepljenju

Kot glavne ovire pri populaciji glede cepljenja udeleženke opažajo predvsem strah pred posledicami cepljenja – pred kratkoročnimi in dolgoročnimi neželenimi učinki cepljenja, slabo predhodno izkušnjo s cepljenjem (npr. alergijska reakcija pri cepljenju proti gripi), tudi hitrost razvoja cepiva in s tem tudi premajhna preverjenost varnosti in učinkovitosti cepiva. Ljudi bega še različnost cepiv, različni načini njihovega delovanja, razlike v učinkovitosti. Med ovirami za cepljenje so izvajalke poudarile tudi pomanjkanje cepiv, saj bi se veliko ljudi cepilo (predvsem delovno aktivna populacija), cepivo pa ni na voljo.

Udeleženke so opozorile tudi na škodo, ki jo med ljudmi povzroča nejasno informiranje o razvoju in učinkovitosti cepiva, prepogosto spreminjajoče se informacije, nasprotujoča dejstva o cepljenju in cepivih ter ogromna količina raznovrstnih informacij. Vse to pri ljudeh povzroča zmedo, skepsa in odpor do cepljenja in cepiv. Nekateri razmišljajo o zaslužkarstvu farmacevtske industrije (o prehitrem razvoju ne dovolj preizkušene cepiva), med ljudmi se porajajo tudi bolj neutemeljeni strahovi. Kot ugotavljajo sodelujoče, se načeloma ljudje bolj oprimejo negativnih dejavnikov cepljenja in cepiv (npr. smrti po cepljenju, neplodnosti) kot pa pozitivnih dejavnikov, ki jih prinaša cepljenje.

Po izkušnjah udeleženk se veliko negativnih, nepreverjenih, nekritičnih informacij oz. nekkih osebnih izkušenj zelo hitro širi med populacijo. Kot pravi udeleženka *»... pa ta mi je to rekel, pa tisti mi je to rekel«*. In nadaljuje: *»Včasih te kritične presoje, kar bi človek pričakoval, ni, pa verjamemo tistim informacijam s spleta, novinarjem bolj kot pa sami stroki.«*

Pri tem so udeleženke poudarile, da mediji pogosto izpostavljajo oziroma poročajo o negativnih stvareh, dogodkih, kar pri ljudeh povzroči še večjo zmedo in nezaupanje. Udeleženke so opozorile na poročanje oz. prikaz postopkov odvzema brisa nosno-žrelnega predela in cepljenja. Ljudje jim sporočajo, da vse to na televiziji deluje veliko bolj grozno, kot je v resnici, pokažejo velike igle, ki se ne uporabljajo oz. precej dolgo trajno *»brisanje«* nosno-žrelnega predela (*»... vrtanje, vrtanje, zelo dolgo ...«*). Kot pravi udeleženka, *»zdaj, ko cepim starejše, pa vsi rečejo, pa saj igla ni tako velika kot na televiziji.«*

Udeleženke menijo, da bi sporočila medijev morala biti bolj spodbudna, pozitivna, da bi ljudi motivirala za cepljenje. Saj kot same opažajo, so s pozitivnim pristopom pri svojem delu veliko bolj učinkovite, prepričljive.

Skeptičnost medicinskih sester do cepljenja

Udeleženke smo med drugim spraševali o skepticizmu zdravstvenih delavcev – predvsem medicinskih sester – do cepljenja, o katerem se je precej govorilo. Udeleženke med svojimi kolegi in kolegicami tovrstnega skepticizma ne opažajo. Ocenjujejo, da so njihovi sodelavci in sodelavke večinoma naklonjeni cepljenju in so se tudi cepili. Kot pravijo, je tega mogoče več pri zdravstvenih delavcih s srednjo izobrazbo. Razloge za to pa vidijo – podobno kot pri splošni populaciji – predvsem v slabši ozaveščenosti, pomanjkanju informacij, negativnih informacijah, predhodni slabi izkušnji po cepljenju. Pravijo tudi, da je bil v tem času v medijih slab interes za cepljenje med medicinskimi sestrami pretirano poudarjen, saj je veliko zdravstvenih delavcev prebolelo covid-19 in bodo zato cepljeni kasneje.

Odgovornost zdravstvenih delavcev

Z udeleženkami pogovora smo se pogovarjali tudi o odgovornosti zdravstvenih delavcev do cepljenja. Menijo, da zdravstveni delavci pri tem igrajo s svojimi dejanji in besedami pomembno vlogo. Zavedajo se, da je to cepljenje zanje in za ljudi novost in ob tem se poraja več vprašanj in dvomov kot po navadi.

Vsekakor pa pravijo, da so zdravstveni delavci pomembni pri motiviranju in informiranju ljudi o pomenu cepljenja: *»Jaz mislim, da smo zdravstveni delavci ambasadorji tega cepljenja, kjer koli in kadar koli nas kdo kaj vpraša, si moramo biti na jasnem in jasno odgovoriti.«*

Predvsem pa vidijo kot pomembno svojo vlogo – izvajalk vzgoje za zdravje, saj vsakodnevno spodbujajo posameznike za bolj zdrav življenjski slog.

Večina udeleženk meni, da cepljenje za zdravstvene delavce ne sme biti obvezno. Z obveznostjo se je strinjala le ena udeleženka, ki pa te obveznosti ne vidi kot prisilo, ampak kot nekaj dobrega. Vse se pa strinjajo, da se mora vsak zdravstveni delavec sam odgovorno odločiti, ali se bo cepil ali ne.

Kot pravijo: »... saj glede na to, kje delaš, se sklepa, da se boš tudi pravilno odločil,« in še

»... sem, kar se odgovornosti tiče, zelo visoko odgovorna do sebe in drugih in se znam odločiti.«

Udeleženke so se strinjale, da je treba veliko dela vložiti v promocijo cepljenja, ki pa mora biti pozitivna, spodbudna, brez prisile. Problem vidijo v tem, da promocija po navadi poteka v daljšem časovnem obdobju, pri promociji cepljenja proti covidu-19 pa se pričakujejo rezultati zelo hitro.

Informiranost o cepljenju

Udeleženke so opozorile, da je bilo na začetku epidemije informacij o cepljenju proti covidu-19 premalo, zdaj pa jih je dovolj. Same informacije še vedno iščejo, se sprti izobražujejo (saj je vsak dan nekaj novega), redno spremljajo novice. Menijo, da se je treba nasloniti na stroko in poslušati/brati strokovnjake oziroma strokovno literaturo. Kot vir informacij so udeleženke na prvo mesto postavile Nacionalni inštitut za javno zdravje, spletne strani Zbornice – Zveze zdravstvene in babiške nege (pohvalile so njihovo izobraževanje), Ministrstvo za zdravje (poslana obvestila po e-pošti), Svetovno zdravstveno organizacijo, berejo tuje strokovne in znanstvene članke. Če imajo kakšno vprašanje, se v prvi vrsti obrnejo na »svoje« zdravnike v zdravstvenem domu. Za zdravstvene delavce se jim zdi ključno strokovno izobraževanje, pogovori s strokovnjaki in redno spremljanje preverjenih spletnih strani, revij ...

Za splošno javnost pa menijo, da je informacij preveč in so preveč strokovne. Te informacije bi morale bolj splošne, strokovne zadeve jasno in preprosto razložene. Z ljudmi se je treba pogovarjati, jih pomiriti, jim razložiti vse o cepljenju in cepivih.

Udeleženke smo spraševali tudi, katere so tiste informacije, ki ljudi najbolj zanimajo. Najpogosteje so to informacije o stranskih učinkih po cepljenju, v času pogovora je bilo najbolj aktualno vprašanje o stranskih učinkih po drugi dozi cepiva (ker naj bi bili bolj izraziti). Ljudje sprašujejo tudi, koliko časa bo cepljenje delovalo – kdaj se bodo morali ponovno cepiti (po pol leta, enem letu ...), kako učinkovito je cepivo. Večina tudi preveri, ali bodo cepljeni z enakim cepivom kot prvič (to se jim zdi pomembno). Nekateri mislijo, da po cepljenju ni treba več upoštevati drugih preventivnih in higienskih ukrepov.

KAKO SPODBUJATI SODELAVKE IN SODELAVCE (IN DRUGE) ZA CEPLJENJE

Na koncu smo z udeleženkami spregovorile o tem, kako bi lahko spodbudili ljudi k cepljenju. Poudarile so predvsem to, da mora biti komunikacija pozitivna, spodbudna. Najbolj pomembno pri promociji cepljenja proti covidu-19 po njihovem mnenju je poudarek na pozitivnih vidikih zaščite s cepljenjem zase in za druge. Udeleženke razmišljajo, da je cepljenje tudi privilegij – zaščita pred možnimi hudimi posledicami bolezni. Poudariti je treba, da so vsa cepiva učinkovita, preizkušena, varna. Informacije, sporočila morajo biti pozitivna, pomirjujoča, naj ne slonijo na prisili, represiji ali obveznosti, saj to lahko vodi v odpor. Prepričane so, da je še veliko priložnosti za dobro promocijo. Predvsem je treba komunicirati strokovno, ne »politično«. Poudariti je treba, da gre za zdravje ljudi in sporočila morajo biti poenotena. V komunikacijo je treba vključiti »strokovnjake s pozitivno energijo, ki bodo usmerili v pravo smer«.

2021 LETO ZDRAVSTVENIH DELAVCEV

ZAŠČITIMO. VLAGAJMO. SKUPAJ.

Medicinske sestre in babice so temelj vsakega zdravstvenega sistema.

V okoliščinah epidemije, ki je zajela svet, so

MEDICINSKE SESTRE IN BABICE OSTALE TEMELJ VSAKEGA ZDRAVSTVENEGA SISTEMA.

V času ene izmed največjih kriz človeštva sta poklicni skupini s svojim delom izstopali z močjo, ki je premikala meje, ne le v poklicnem življenju, temveč v celotni družbi.

Ponovno sta ostali trdna opora in upanje ljudem v najhujših stiskah.

Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) je tudi leto 2021 razglasila za mednarodno leto medicinskih sester in babic in ocenjuje, da bomo za doseganje splošnega zdravstvenega varstva do leta 2030 v svetu potrebovali še 9 milijonov medicinskih sester in babic.

Vabimo vas k sodelovanju.

Zapišite spomine na svoja poklicna leta, zgodbe, ki ste jih slišali od starejših sodelavcev in povabite k sodelovanju tudi svoje upokojene kolege.

Vsaka zgodba šteje, vsak zapis, ki ga bomo rešili pred pozabo, je dragocen.

Uredniški odbor

✧ Teden čistoče ✧

Snaga krepi zdravje. Zdravje zvišuje produkcijo so ob Tednu čistoče leta 1948 zapisali na enega od propagandnih plakatov. (Vir: Trpin, 1948)

Plakat, ki ga hrani Pomurski muzej Murska Sobota. (Vir: Pomurski muzej Murska Sobota)

Plakat ob Tednu čistoče leta 1948, velikosti 90 x 63 cm s sloganom Skrbimo za higieno naše vasi (Vir: Trpin, 1948)

Marjeta Berkopec

V Pomurskem muzeju v Murski Soboti je razstavljen plakat Rdečega križa, ki je leta 1947 napovedoval Teden čistoče. Dolgoletna prizadevanja za dvig osebne in splošne higijene so v naših krajih takoj po drugi svetovni vojni potekala tudi v okviru Rdečega križa. Aktivni Rdečega križa (Ahčin, 1955) so se povezovali z zdravstvenimi delavci, zlasti z medicinskimi sestrami. Z zdravstvenim prosvetljevanjem in zdravstveno vzgojo ljudi o osebni higieni in higieni okolja so z različnimi zdravstvenovzgojnimi akcijami pomembno prispevali k dvigu higienske kulture.

Leta 1947 v Ljudskem tedniku zasledimo članek o zgodovinsko pogojeni zaostalosti, slabih higienskih razmerah in primitivni zdravstveni disciplini prebivalstva, ki je posledično izpostavljeno večjemu tveganju za širjenje epidemij. »Zato so oblasti predvidele, da se higiena kot učni predmet uvede v vse ljudske in strokovne šole, a tudi v srednja in tehnična učilišča, zlasti pa na učiteljska, v slednja celo kot diplomski predmet. Sistematično širjenje zdravstvenih načel naj postane ena izmed nalog ljudskošolskega učitelja in izobraženstva vobče.« (Anon, 1947)

Leta 1947 je Teden čistoče pod motom S čistočo k zdravju, z zdravjem k planu potekal od 14. do 20. septembra. V času od 5. do 11. septembra 1948 je bil Teden čistoče (Snaga krepki zdravje. Zdravje zvišuje produkcijo) namenjen predvsem vsem, tovarnam in šolam. V časniku Slovenski poročevalec so v članku z naslovom Snaga – prvi pogoj zdravja ob tednu čistoče zapisali, da se začenja splošna akcija za dvig higienske in zdravstvene ravni prebivalstva. Ker vsega ne bo mogoče opraviti v enem tednu, mora akcija postati trajna naloga krajevnih ljudskih odborov in vseh množičnih organizacij. »Ni treba podrobno razlagati kolikega pomena je čistoča, snaga ali higiena za ljudsko zdravje. Samo nekaj si obnovimo. Pri nas poznamo še sorazmerno precej trebušnega tifusa, ki velja za bolezen slabih higienskih prilik in pomanjkljivih in mlačnih odnosov ljudi do snage.« (P. S., 1948)

V glasilu Osvobodilne fronte okraja Ptuj leta 1949 najdemo zapis, da bo Teden Rdečega križa potekal v času od 5. do 13. novembra 1949 in mora postati široka zdravstveno prosvetna akcija. »Glavno delo organizacije Rdečega križa je širjenje

zdravstvene prosvete. Naloga, ki jih postavlja pred nas petletka, bomo izvršili ter s tem dosegli, da bomo imeli zdrave otroke, zdrave mladince in odrasle ljudi. Krivična socialna ureditev v stari Jugoslaviji se močno pozna v zdravstvu. Še danes vlada v nekaterih predelih Jugoslavije zdravstvena in higienska zaostalost kot del splošne kulturne zaostalosti, s katero je tlačila stara Jugoslavija delovno ljudstvo. Tuberkuloza, alkoholizem in spolne bolezni so kvarile in delno še kvarijo in uničujejo življenje mladih delovnih ljudi.« (Anon, 1949)

Članek o delu Rdečega križa na terenu zasledimo tudi v strokovni reviji medicinskih sester Medicinska sestra na terenu, letnik 2, številka 3. Ahčin (1955) poudarja pomen povezovanja aktivov Rdečega križa z zdravstvenimi delavci, zlasti z medicinskimi sestrami v patronažni službi, bobicami in sanitarnimi tehnikami. Pod vodstvom strokovnega kadra so aktivisti Rdečega križa, usposobljeni na zdravstvenih tečajih, zdravstveno prosvetljevali ljudi o osebni higieni in higieni okolja. Zaradi neznanja in zgodovinsko pogojene zaostalosti si ljudje sami niso znali pomagati. Z organizacijo tedna čistoče, tedna boja proti tuberkulozi, tedna otroka in matere so opozarjali na posebej pereče probleme. »Vendar taki tedni in teme, ki jih bomo v njih obravnavali, ne smejo imeti kampanjskega značaja, ker ne bi imeli in tudi ne bodo mogli imeti uspeha. Ti poudarki morajo izzveneti v stalno, sistematično delo, naj bodo spodbuda za večji polet. Kaj naj sicer pomeni teden čistoče, če bi ostalo samo pri tednu? Po takem tednu ostane nujno vse pri starem, kar tudi v resnici opažamo ...«

»Medicinske sestre v patronažni službi, učitelji in učiteljice, ki imajo za to veselje, so za nas najbolj dragoceni in potruditi se moramo, da jih bomo čim več pritegnili k sodelovanju. Patronažna sestra je zaradi običajno obsežnega terena in pomanjkljivosti prometnih sredstev – saj navadno pešachi – zelo ovirana pri svojem delu, njena dejavnost je objektivno omejena. Če pa bi povezovala aktiv Rdečega križa ob pomoči izkušenih učiteljev ali učiteljev na terenu, bi si lahko pridobila mnogo dragocenih sodelavcev. Imela bi v vsaki vasi zdravstvene sodelavce, ki bi ji pomagali, in to bi ogromno pomenilo za napredek naše vasi. To povezavo si zamišljamo tako, da bi sestra (kjer ni sestre, pa učiteljica) sklicevala mesečno od časa do časa (to bi bilo odvisno od letnega časa oziroma kmetijskih del in od problematike) sestanke aktiva Rdečega križa iz vseh vasi svojega področja. Z njimi bi obravnavala probleme njihovih vasi, uspehe in neuspehe pri njihovem delu za napredek higienske kulture, razpravljali bi o vrstnem redu posameznih nalog po nujnosti, o programu dela za daljše razdobje in podobno. Pri tej priložnosti bi aktivom osvežila njihovo znanje in jim

povedala tudi kaj novega, kar ji sedaj omogoča list »Medicinska sestra na terenu«. Pri svojih obiskih na terenu pa se bo z njimi pogovorila, preverila njihovo delo. Aktivni na vasi pa bi se lahko pogosteje sestajali in izmenjali svoje izkušnje.» (Ahčin, 1955)

Tečaje za žensko vaško mladino (Demšar, 1958) so pod okriljem Rdečega križa začeli organizirati leta 1952. Po dveh letnem opazovanju je Demšar zapisal, da je za delo na tečajih Rdečega križa še najbolj poklicana medicinska sestra, v kateri se posrečeno prepletajo vse štiri komponente: solidno strokovno znanje, poznavanje psihe in potreb mladih deklet, smisel za način dela z dekleti, predvsem pa mnogo volje in pripravljenosti za to delo. Medicinska sestra na terenu je v stalnem stiku z dekleti in pozna njihove težave, tako da ima na tečajih »najlepšo priliko oblikovati njih zdravstveno zavest in obenem v njih buditi občutek, da so lahko pomembni vzgojni činitelji.« Dr. Ahčin, direktor Centralnega higienskega zavoda, je zapisal, da »gledamo v medicinski sestri borca za izboljšanje zdravstvenih razmer, zdravstvenega vzgojitelja v besedi in dejanju, ki stopa v žarišče naše pozornosti kot izredno važen činitelj.«

O uspešnem zdravstveno-izobraževalnem delu (Anon, 1953) na tečajih Rdečega križa so 23. januarja 1953 pisali v Ptujskem tedniku. Na 33 tečajih je tudi do 1200 deklet poslušalo predavanja o higieni, epidemiologiji ter boju proti nalezljivim boleznim, o higieni nosečnic, negi in prehrani otrok, o prvi pomoči. Nad 900 tečajnic si je kupilo za tečaj pripravljene priročnike.

Zaskrbljenost (Juvan, 1982) nad dejstvom, da higienske in zdravstvene razmere še zdaleč niso take, kot bi pričakovali glede na življenjski standard, pa zasledimo tudi leta 1982. Zato so slovenski delegati v organizaciji Rdečega križa Jugoslavije sprožili pobude za oživitve akcij za dvig osebne in splošne higiene, ki bi potekale vse leto in bi zajele vso Jugoslavijo, ne samo Slovenije. Ker skrb za zdravje in čistočo pomembno prispevata k stabilizaciji gospodarstva je predlog podprla tudi zvezna konferenca SZDL (Socialistična zveza delovnega ljudstva).

Da umivanje rok v 21. stoletju še vedno ni nekaj samoumevnega, je pokazal že prvi val epidemije covid-19. Priporočila NIJZ za preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2 (2021) temeljijo na higieni (umivanje in razkuževanje rok, higiena kašlja, varna razdalja, pravilna uporaba mask, higiensko ravnanje v gospodinjstvu ...). Stavek, ki ga je Juvan leta 1982 zapisal ob predstavitvi akcij Rdečega križa, je v tem koronskem letu znova postal še kako aktualen: »Zatorej začnimo letos s tem, kar bi pravzaprav že zdavnaj moralo biti naša vsakodnevna navada.«

Literatura:

Ahčin, M., 1955. Delo rdečega križa na terenu. *Obzornik zdravstvene Nege*, 2(3), pp. 153–160. Dostopno na: <https://obzornik.zbornica-zveza.si/index.php/ObzorZdravNeg/article/view/358> [10.2.2021].

Demšar, F., 1958. Tečaji rdečega križa za žensko vaško mladino in medicinska sestra. *Obzornik zdravstvene Nege*, 5(3), pp. 123–126. Dostopno na: <https://obzornik.zbornica-zveza.si:8443/index.php/ObzorZdravNeg/article/view/485> [10.2.2021].

Priporočila za preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2. Nacionalni inštitut za javno zdravje, 24.2.2021. Dostopno na: <https://www.nijz.si/sl/priporocila-za-preprecevanje-okuzbe-z-virusom-sars-cov-2> [26.3.2021].

Časopisni viri:

Anon, 1947. Obvezna higiena v Jugoslaviji. *Ljudski tednik* (11.09.1947), letnik 2, številka 84, p. 4. Dostopno na: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-XSLD060R/210a93bf-edb1-4510-8f6e-3e9b47ee283a/PDF> [10.2.2021].

Anon, 1949. Od 5. do 13. novembra 1949 bo "Teden Rdečega križa" Naše delo. *Glasilo osvobodilne fronte okraja Ptuj* (28.08.1949), letnik II, številka 30, p. 1. Dostopno na: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-HRCL02C7/4cf7ee69-5087-41f9-a9d8-060c8b8fe354/PDF> [10.2.2021].

Anon, 1953. Tečaje Rdečega križa bi lahko obiskovala tudi dekleta, ki jim to ni obveznost!

Ptujski tednik: glasilo Osvobodilne fronte za ptujski okraj (23.01.1953), letnik 6, številka 4, p.2.

Dostopno na: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-50N9GELB/a6e33bc2-9f03-4b5b-9481-bb9a0d5dc869/PDF> [10.3.2021].

Juvan, D., 1982. Akcija Rdečega križa za dvig splošne in osebne higiene. *Naša skupnost (Ljubljana Moste-Polje)*, letnik 23, številka 6, p. 4. Dostopno na: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-37R5ABKX/5014bd08-b423-413c-be06-5bc5bc4000ac/PDF> [10.3.2021].

P. S., 1948. Snaga – prvi pogoj zdravja. *Slovenski poročevalc* (05.09.1948), letnik 9, številka 212, p. 3. Dostopno na: <https://www.dlib.si/results/?euapi=1&query=%27keywords%3dslovenski+poro%C4%8DDevalec+05.09.1948%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25> [10.2.2021].

Viri fotografij:

Pomurski muzej Murska Sobota. Dostopno na: http://www.o-fp.kr.edus.si/slike/0203/Tabor_Murska_Sobota/slikao45.jpg [10.2.2021].

Trpin, J., 1948. Teden čistoče, 5. – 11. septembra 1948. Dostopno na: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:IMG-7TRKNI98> [10.2.2021].

Trpin, J., 1948. Teden čistoče, od 5. – 11. sept. 1948. Dostopno na: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:IMG-4RIAH49M> [10.2.2021].

Vojni reševalec Desmond Thomas Doss

ODLIKOVANI JUNAK, KI JE MED DRUGO SVETOVNO VOJNO
SAM, BREZ IZSTRELJENEGA NABOJA, POGUMNO REŠIL
ŽIVLJENJE 75 RANJENIH VOJAKOV

Zdravko Kvržič

Ameriški desetnik in vojni reševalec Desmond Thomas Doss (7. 2. 1919 – 23. 3. 2006) se je rodil v ZDA v mestu Lynchburg v Virginiji. Odrasel je v predani verni družini adventistične cerkve sedmega dne. Njegova vzgoja je temeljila na verskem prepričanju o nenasilju, vegetarijanskem življenjskem slogu in spoštovanju sobote (Sabbath) kot sedmega dne za počitek, ki je služil preučevanju Biblije in čaščenju Boga tako v cerkvi kot v zasebni meditaciji in v molitvi.

Ko so ZDA 2. 12. 1941. leta nekaj dni po napadu na ameriško pristanišče Pearl Harbor vstopile v vojno, je Desmond Thomas Doss delal v pomorski ladjedelnici Newport News v Virginiji. Izbral je vojaško službo, kljub temu da mu je zaradi

Desmond Thomas Doss
(Vir: svetovni splet)

dela v ladjedelnici bil ponujen odlog služenja v vojski. Doss je čutil klic, da služi svoji domovini in pomaga sočloveku. Ko je bil spomladi 1942 vpoklican v vojaško službo, se je brez oklevanja pridružil vojski. Od Dossa je bilo zahtevano, da je opravil običajno osnovno vojaško usposabljanje. Dopustili so mu, da se je odpovedal treningu z orožjem in dobil je celo dovolilnico za obisk cerkve ob sobotah. Doss zaradi osebnih prepričanj adventista sedmega dne ni želel

ubiti sovražnega vojaka ali nositi orožje. Ravno zaradi tega je že med usposabljanjem imel veliko težav z drugimi vojaki in nadrejenimi, ki so ga nemalokrat ustražovali. Nadlegovali so ga in mu grozili: »Doss, ko bomo odšli v boj, bomo poskrbeli, da se ne boš vrnil živ.« Ko je ponoči molil, so vojaki nanj metali škornje in druge predmete. Vendar je Doss kljub vsem ustraževanjem ostal zvest svojim verskim prepričanjem in ostal je zgleden vojak. Večkrat so ga poskušali odstraniti iz bojne enote, ker so menili, da je bil strahopetec in da s tem škodi enoti. Njegovi poveljujoči častniki so ga poskušali

odpustiti zaradi duševne bolezni, vendar tega ponižujočega dejanja ni želel sprejeti in je izjavil, da zaradi svoje vere ne more pristati na odpust iz vojske. Prav tako so ga neuspešno želeli poslati na vojaško sodišče, ker ni želel orožja in streljati. Dossovi poveljniki so sčasoma odnehali, saj so se zavedali, da takšna razrešnica na višjih ravneh nikoli ne bo odobrena. Doss je na koncu postal bojni reševalec. Ko je njegov 307. pehotni bojni polk 1944 vstopil v vojno na Pacifiku, so se isti vojaki, ki so sprva sovražili Dossa, začeli zavedati njegove pomembnosti bojnega reševalca. Zavedali so se, da bo na bojnem polju pod sovražnikovim ognjem z reševanjem njihovih življenj tvegalo svoje življenje.

Med bojevanjem na otoku Okinava 1945 se je 307. pehotni polk soočil z močnim japonskim sovražnikom. 307. pehotni polk se je boril na približno 400 metrov visoki vzpetini na kamnitem hribu Hacksaw Ridge. Na zadnjih približno enajstih metrih višine so ameriški vojaki postavili tovarne mreže, s pomočjo katerih se jim je uspelo povzpeti na sam vrh. Na samem hribu so japonski vojaki dolga leta utrjevali svoje položaje z bunkerji, orožjem in s sistemskimi rovi.

Boji na hribu med ameriško in japonsko vojsko so bile srdite. Neoboroženi Doss je ranjence zdravil in reševal pod sovražnikovim ognjem. Odstranil je vse oznake, ki so kazale, da je bojni reševalec, saj so japonski vojaki vedeli, da bi smrt bojnega reševalca povzročila še večje izgube ameriških vojakov, ki bi ranjeni brez upanja obležali na bojnem polju, čakajoči na svojo smrt. V naslednjih nekaj dnevih se je Doss nenehno izpostavljal smrtni nevarnosti, da bi pomagal padlim tovarišem. Pogumno se je izpostavljal smrtni nevarnosti, da bi rešil iste vojake, ki so ga nekoč ustrahovali.

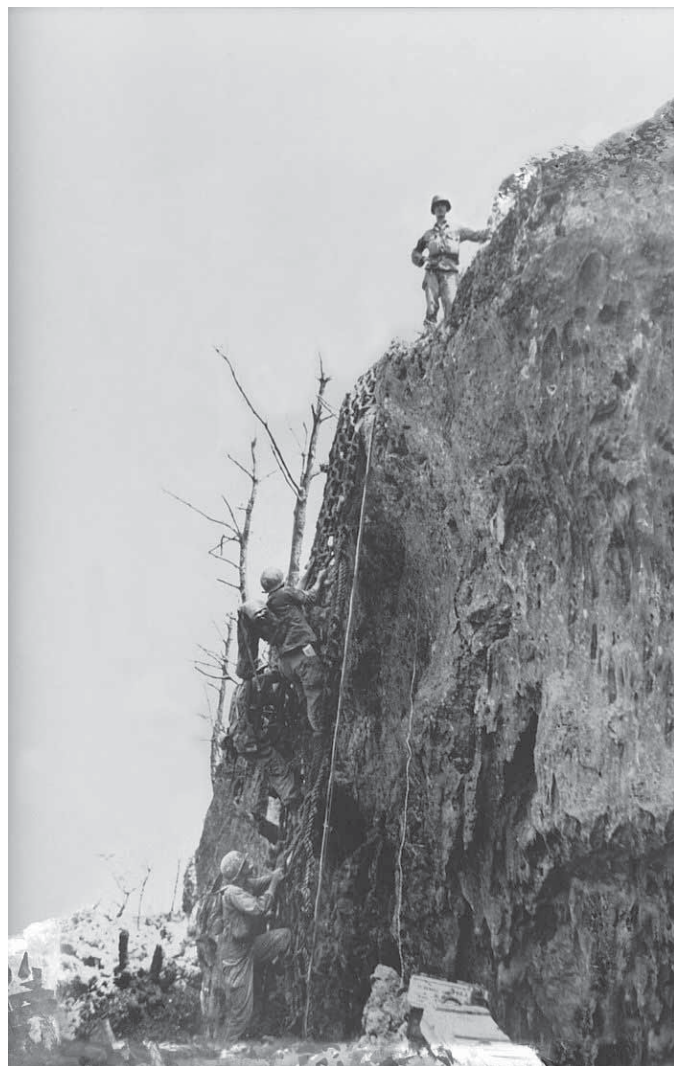
Do 5. 5. 1945 so se boji srdito okrepili do te mere, da je bilo vsem ameriškim vojakom ukazano, da se s hriba umaknejo. Doss je ukaz zavrnil, ker na hribu ni želel zapustiti ranjenih vojakov. Doss je 75 na hribu ujetim ranjenim vojakom, ki so bili v preslabem zdravstvenem stanju, da bi se lahko sami umaknili, rešil življenje. Z vrha hriba jih je z vrvjo drugega za drugim spuščal k soborcem, ki so ranjene odpeljali na varno v vojaško bazo. Doss skorajda čudežno ni bil ranjen in je s svojim polkom sodeloval v bojih vse do 21. 5. 1945, takrat pa so ga večkrat ranili drobci granat, ostrostrelska krogla pa mu je poškodovala roko. Še naprej je postavljal druge na prvo mesto in zavrnil zdravljenje pred resneje ranjenimi. Zaradi obsežnih ran je bil Doss konec maja po dolžnosti evakuiran. Zaradi svojega velikega ter nesebičnega poguma je bil odlikovan s številnimi vojaškimi medaljami z največjim

spoštovanjem vrha ameriške vojske in ameriškega predsednika Harryja S. Trumana. Čeprav mu uradno priznavajo, da je rešil 75 ameriških vojakov, se po drugih podatkih ocenjuje, da je rešil najmanj 100 življenj, med njimi tudi kakšnega sovražnikovega vojaka. Po vojni je živel umirjeno in srečno ter dolgo življenje.

Viri:

Desmond Doss - The Conscientious Objector. [Online]. Dostopno na: <https://desmonddoss.com/index.php> [18. julij 2021].

Private First Class Desmond Thomas Doss, US Army: Medal of Honor Series. [Online]. Dostopno na: <https://www.nationalww2museum.org/war/articles/private-first-class-desmond-thomas-doss-medal-of-honor> [18. julij, 2021].

Doss na vrhu Hacksaw Ridgea (Vir: svetovni splet)

Poročilo s 5. kongresa
Pediatric nursing associations
of Europe (PNAE), 21.–22. 5.
2021, Estonija, on-line

Majda Oštir, Barbara Kegl

PNAE je združenje pediatričnih organizacij Evrope. Kongres poteka vsako drugo leto. Letos je kot večina kongresov potekal online ter s pomočjo aplikacije WORKSUP, kjer je bilo možno prebrati tudi vse izvlečke ter plakate. Za udeležence je možen ogled posnetkov vseh predavanj še mesec dni po kongresu. Kongresa sva se s podporo Zbornice – Zveze, Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji udeležili Majda Oštir in Barbara Kegl. Dan pred kongresom je potekal tudi sestanek PNAE, ki sem se ga kot predstavnica Slovenije udeležila Majda Oštir.

Prvi dan so nas pozdravile Anneli Kannus, predsednica estonske zbornice zdravstvene nege, Urmas Klaas, dekanica Univerze Tartu v Estoniji in profesorica Jane Coad, predsednica PNAE. Uvodno predavanje je bilo posvečeno dr. Adiku Levinu, ki je več kot 25 let delal na področju humanizacije v medicini, zlasti v neonatologiji. Sredi devetdesetih let je bila v Talinu v otroški bolnišnici v Estoniji razvita »Pobuda za humano oskrbo novorojenčkov«. Potem ko je Estonija leta 1991 postala neodvisna, je bil ta človeški model – mati lahko ves čas ostane z bolnim novorojenčkom in nedonošenčkom – po vsem svetu, predstavljen v približno 30 državah. WABA (Svetovna zveza za dojenje) je dala prednost tej akciji globalno. Doktor Levin je koordinator tega gibanja in si prizadeva, da bi se pediatrična društva po vsem svetu podpisala pod deklaracijo, h kateri so se zavezali udeleženci iz več kot 30 držav. Ključni izziv je zaščita otrokovih in materinih (družinskih) pravic v bolnišnicah po vsem svetu.

Kongres je potekal dva dni in je vključeval zanimiva predavanja s področja zdravstvene nege v pediatriji.

Kolegice iz Nemčije so predstavile, kako pomembno je biti skupaj kot družina v enoti neonatalne intenzivne nege (NICU), saj to krepi razvoj starševstva. Tesen odnos med starši in medicinskimi sestrami je pomemben za večje zupanje staršev in tega, kako se starši počutijo in doživljajo kot starši. Sposobnost stika z negovalnim osebjem poveča samozavest, odgovornost staršev. Bivanje v družinski sobi

povečuje vzpostavitev procesa oblikovanja družine in vezi med starši in dojenčkom.

Kako lahko medicinska sestra podpira starše nedonošenih otrok, so predstavile kolegice iz Estonije. Dobra komunikacija, podpora, spodbuda za starše ter poučevanje različnih vidikov nege nedonošenčka, ki jih oblikuje v samostojne negovalce, pomaga pri povezanosti z medicinskimi sestrami. Poudarile so pomen sodelovanja in pristopa s stikom koža na kožo ter poudarile njihove prednosti. Ker je okolje v enoti NICU za starše lahko zastrašujoče, bi jim medicinske sestre morale zagotoviti udobje in zasebnost. Namen pregleda literature je bil podati pregled kvalitativnih študij o tem, kako lahko medicinske sestre podpirajo oblikovanje navezanosti staršev na nedonošenčke v NICU. Raziskava navaja štiri glavne teme in več ključnih dejavnikov, za katere bi si medicinske sestre NICU morale prizadevati in jih uporabiti v svoji praksi.

Medicinske sestre iz Švedske so opozorile na problem komunikacije z migranti. Niso le jezikovne ovire tiste, ki vplivajo na komunikacijo med starši in zdravstvenimi delavci; pomembna so tudi različna pričakovanja in vnaprejšnja razumevanja.

Vabljen predavanje o modelih zdravstvene nege v pediatriji in neonatologiji je predstavila kolegica Barbara Boutopoulou iz Grčije. Podala je definicijo modela Family centred care (FCC), in sicer je zdravstvena nega usmerjena v družino – način oskrbe otrok in njihovih družin v okviru zdravstvenih služb, ki zagotavljajo načrtovanje oskrbe celotne družine, ne le posameznega otroka ali osebe, in da so vsi družinski člani prepoznani kot prejemniki oskrbe. Izpostavila je program Neonatal individual developmental care assessment (NIDCAP) na neonatalnem področju, ki vključuje preprečevanje uporabe intenzivnih stresnih sprožilcev v času otrokovega bivanja v enotah NICU in pediatrične intenzivne nege (PICU). Predstavila je rezultate raziskav, ki dokazujejo izboljšanje stanja otrok na področju razvoja osrednjega živčnega sistema še ob petem letu starosti.

Opozorila bi še na predavanje kolegice iz Italije, ki je predstavila pregled literature o modelih zdravstvene nege pri otrocih in mladostnikih s kronično boleznijo. Tako kot v Sloveniji so kronične bolezni otrok in mladostnikov v Italiji v porastu in predstavljajo 10 do 30 odstotkov vseh bolnih otrok. Pričakovanja otrok in staršev so bila predstavljena s pomočjo raziskav. Kažejo pa, da si želijo medicinske sestre, ki imajo znanje, s človeškim in prijaznim pristopom pravilno poučiti in podpirati v življenju v domačem okolju.

V uvodnem predavanju drugega dne je dr. Joseph Manning, RN (angl. Register Nurse) opisal pomen optimizacije zdravstvene nege (ZN) otrok in mladostnikov, ki trpijo zaradi različnih duševnih stisk v akutnih pediatričnih kliničnih okoljih. Predstavil je zdravstveni sistem v Angliji, skrb zaradi vedno večjega števila hospitaliziranih otrok zaradi različnih akutnih duševnih stisk ter poudaril pomen raziskovanja in prenosa dokazov v klinično prakso. Poudaril je, da je zaradi duševnih stisk med otroki vedno več samopoškodb in poskusov samomora. Velik poudarek v akutni obravnavi dajejo prav celostni in na otroka/mladostnika osredotočeni zdravstveni negi, komunikaciji in ureditvi sproščenega okolja v bolnišnici.

V nadaljevanju so paralelno potekale sekcije. Globalne spremembe v skrbi za otroke, mladostnike in družine, kjer so bili predstavljeni zanimivi prispevki:

- Starejši v očeh otroka: primer medgeneracijskega sodelovanja na Portugalskem ter dožemanje otrok o staranju in starosti. Poudarila je pomen dostojanstva, solidarnosti in strpnosti. Nujno je treba to temo vključiti v izobraževanje medicinskih sester, saj lahko te postanejo pospeševalke medgeneracijske oskrbe.
- Sprejem otroka v bolnišnico je travmatična izkušnja za otroka in starše. Prisotnost staršev ob uvedbi anestezije v Grčiji, kjer so dejansko starši prisotni ob uvedbi anestezije in tudi v prebujevalnici pomaga pri zmanjšanju stresa.
- CLS-IT (angl. Communication and Language Screening in Infants and Toddlers), kjer so poudarili pomen komunikacije in jezikovnega pregleda pri dojenčkih in malčkih v oddelku za intenzivno nevrorehabilitacijo in robotiko v otroški bolnišnici S. Marinella v Italiji. Poudaril je pomen medpoklicnega sodelovanja znotraj zdravstvenega tima ter zbiranja informacij o kognitivnem razvoju otroka, njegove jezikovne, komunikacijske in socialne veščine.
- Podpora otroku in razvoj zdravstvene nege:
- Pomen digitalizacije v ZN in prvi odpust iz pediatrične onkohematologije: razvoj ANP (angl. Advanced Nursing Practice) v Italiji (Turin). Poudarili so pomen težkega in dolgotrajnega zdravljenja. Kot pomoč pri reševanju stisk staršev in otrok ponujajo knjižice, v katerih je zapisana na dokazih utemeljena praksa, ter s tem omogočajo tudi prepoznavnost zdravstvene nege.
- Spolnost in spolne razlike v adolescenci so pomembne teme v zdravstveni vzgoji. Na Finskem želijo razviti

konceptualni model, ki bi ga izvajale šolske medicinske sestre kot podporo izobraževanju o teh temah med mladimi.

- Pomen tripartitnega izobraževanja kot empirični odziv na napake pri aplikaciji zdravil otrokom v Angliji. Zaradi visokega števila prijavljenih incidentov, povezanih z aplikacijo zdravil, so s pomočjo sodelovanja treh strok – medicine, zdravstvene nege in farmakologije – pripomogli k ničelni toleranci za napake pri aplikaciji zdravil.

Percepcija pediatričnih medicinskih sester o ocenjevanju in obvladovanju bolečine ter stiske medicinskih sester:

- Dožemanje intervencij za zmanjševanje bolečin z nefarmakološkimi ukrepi pri nedonošenčkih in vodenje staršev ob tem v bolnišnicah v Estoniji. Medicinske sestre vključujejo in vodijo starše pri izvajanju zdravstvene nege ter ocenjevanju bolečine, vendar za to potrebujejo strokovno znanje in veščine.
- Stiske medicinskih sester, ki delajo v neonatalni intenzivni negi (ang. NICU) v Italiji (Piemonte), so zelo velike predvsem ob smrti otroka, oživiljanju itd. Poudarjajo, da je treba medicinskim sestram nuditi psihično in fizično podporo ter tako prispevati k dobremu počutju.
- Zagotavljanje otrokove zdrave kože:
- Uporaba medicinskih pripomočkov za preprečevanje razjed zaradi pritiska v Italiji, ki so nujni v celostni in kakovostni zdravstveni negi otrok in mladostnikov.
- O kožnem mikrobiomu so spregovorile kolegice iz Latvije. Živi mikroorganizmi so sestavni del površine kože, ki morajo biti v ravnovesju, če želimo imeti zdravo kožo.
- Promocija zdravja, ki jo izvajajo študenti zdravstvene nege v Italiji (Rim) o higieni rok pri otrocih v osnovni šoli ter pomenu večšin komunikacije ob tem.

Zaključno predavanje o pomenu igrifikacije pri promociji zdravja otrok je predstavila gospa Salanträ. Poudarila je pomen multidisciplinarnega tima pri oblikovanju, razvoju in ocenjevanju rešitev s pomočjo iger na Finskem. Predstavljenih je bilo tudi 18 plakatov z zanimivimi temami, z glasovanjem smo izbrali najboljše, ki so na koncu bili nagrajeni.

Kongres bo čez dve leti v Rimu. Upamo, da se ga bomo lahko udeležili, tako pasivno kot aktivno.

Strokovno srečanje Družinska obravnava za zdrav življenjski slog

Med strokovnim srečanjem

Fotografije: arhiv strokovne sekcije

Nataša Vidnar in Majda Šmit ob menjavi
predsedstva strokovne sekcije

Del članov IO strokovne sekcije prvega in
drugega mandatnega obdobja

Majda Šmit in Sanja Vrbovšek

Pred petimi leti smo v glasilu Utrip zapisale »Pa jo imamo! Strokovno sekcijo, ki povezuje medicinske sestre, ki delamo na področju promocije zdravja in zdravstvene vzgoje.« Morda je prav, da se ob tem zapisu spomnimo, da je pomembno prepoznavnost zdravstvene vzgoje na primarni ravni zdravstvenega varstva prispevala mednarodna konferenca School Nurse, ki smo jo leta 2013 uspešno organizirali v Cankarjevem domu v Ljubljani. Udeležile so se je kolegice in kolegi iz 18 držav z vseh celin. Konferenca je bila dobro izhodišče za nadaljnje delovanje Delovne skupine za zdravstveno in zobozdravstveno vzgojo in preventivo.

Spomladi leta 2016 pa je s potrditvijo na letni skupščini Zbornice – Zveze začela delovati Strokovna sekcija medicinskih sester v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji.

V petih letih delovanja, ko smo se med drugim srečali tudi s pandemijo covid-19, smo samostojno organizirali sedem eno- in dvodnevni strokovnih srečanj, štiri smo organizirali skupaj z drugimi strokovnimi sekcijami, in enajst učnih delavnic, od tega pet z medresorskim sodelovanjem za zaposlene na Ministrstvu za notranje zadeve. Članice izvršilnega odbora smo aktivno sodelovale na dveh mednarodnih konferencah v tujini in na kongresih zdravstvene in babiške nege. Objavljale smo prispevke v glasilu Utrip, v e-novicah Zbornice – Zveze ter strokovne in znanstvene članke v zbornikih kongresov. Sodelovali smo s strokovnjaki s področja zdravstvene vzgoje in preventive z Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) in Ministrstva za zdravje. Med drugim smo posredovali pripombe k Pravilniku za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni za preventivno zdravstveno varstvo otrok in mladostnikov, predlagali redefiniranje obsega timov in programov za izvajanje vzgoje za zdravje otrok in mladostnikov ter podali pripombe in dopolnitve na predlog specialnih znanj s področja vzgoje za zdravje otrok in mladostnikov, ki so ga pripravili na NIJZ. Prav tako smo pripravili predlog specializacije za področje preventive na primarni ravni zdravstvenega varstva, ki je bil posredovan Ministrstvu za zdravje.

Leta 2020 so bili slovenski zdravstveni sistem, pa tudi številni družbeni podsistemi postavljeni pred izziv pandemije

covida-19, ki je v temeljih zamajal vsakdanjost. Pandemija je ostro zarezala v izvajanje aktivnosti promocije zdravja in zdravstvene vzgoje na primarni ravni zdravstvenega varstva, saj smo bili skoraj vsi izvajalci prerazporejeni na naloge obvladovanja epidemije covid-19.

Zdaj zopet lahko z velikim veseljem zapišemo »Uspelo nam je!« Po več kot letu nenavadnih razmer zaradi epidemije smo se kljub veliki skepsi organizacijskega odbora in ob pozivih izčrpanih kolegic, naj končno organiziramo srečanje v živo ter področje preventive spet postavimo na prvo mesto, odločili, da volilno strokovno srečanje sekcije organiziramo 10. junija, v živo, na Obali.

Ko smo se konec leta 2019 v izvršilnem odboru sekcije (Tadeja Bizjak, Sandra Gaber Flegar, Andreja Kvas, Mirna Nemanič, Ksenija Noč, Renata Škrget, Boštjan Viher, Sanja Vrbovšek in Majda Šmit) odločili, da bomo naslednje strokovno srečanje namenili področju zdravega življenjskega sloga otrok in mladostnikov, nismo niti slutili, da bo zaradi epidemije ta tema še toliko bolj aktualna. Situacija, s katero so se srečali otroci in mladostniki med epidemijo, ob ukrepih za zaježitev okužbe z novim koronavirusom SARS-CoV-2, predstavlja veliko tveganje zaradi porasta debelosti, prav tako je prišlo do upada njihovih gibalnih sposobnosti.

Na strokovnem srečanju z naslovom **Družinska obravnava za zdrav življenjski slog** so predavatelji opozorili na različne vidike skrbi za zdravje otrok in mladostnikov, s poudarkom na področju debelosti, predstavili so primere praks na področju zdravstvene vzgoje otrok s prisotno debelostjo in njihovih staršev na različnih ravneh zdravstvenega varstva. Pomemben prispevek na tem področju predstavljajo delavnice družinske obravnave za zdrav življenjski slog, ki so bile razvite na NIJZ v sodelovanju s številnimi strokovnjaki iz prakse ter jih izvajajo zdravstveni delavci in sodelavci standardnih timov centrov za krepitev zdravja iz zdravstvenih domov. Ob srečanju smo pripravili zbornik prispevkov, za katere verjamemo, da bodo prispevali k poglobljanju znanj izvajalcev zdravstvene vzgoje otrok in mladostnikov. Vabljeni k branju, zbornik je objavljen na spletni strani sekcije.

Z optimizmom zremo v prihodnost in verjamemo, da se bo področje promocije zdravja in zdravstvene vzgoje vse bolj krepilo, tudi v luči vse bolj izpostavljenih potreb po preventivni obravnavi tako otrok in mladostnikov kot odraslih.

Vsem članicam novoizvoljenega Izvršilnega odbora (Tadeji Bizjak, Tatjani Gregorič, Tamari Kofol, Andreji Kvas, Kseniji Noč, Mateji Učakar) in novi predsednici strokovne Sekcije v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji Nataši Vidnar iskreno čestitamo ob izvolitvi. Naj vam bo vodenje sekcije in organizacija različnih dogodkov v veselje in izziv. Srečno!

Sladkorna bolezen in z njo povezane okvare vida

Valentina Fric

28. maja je Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji organizirala strokovno srečanje. Tema tokratnega srečanja je bila sladkorna bolezen in z njo povezane okvare vida.

V začetku srečanja nas je nagovorila novoizvoljena predsednica oftalmološke sekcije Andreja Marolt, glavna medicinska sestra Očesne klinike Đurđa Sima ter predsednica Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije Monika Ažman.

V prvem sklopu je bila predstavljena sladkorna bolezen, ki velja za eno najbolj psihično in vedenjsko zahtevno kronično bolezen. Predstavljena je bila diagnoza sladkorne bolezni, vrste sladkorne bolezni, prehrana in njen pomen ter pomen redne telesne dejavnosti pri sladkorni bolezni. Med pozne zaplete sladkorne bolezni spadajo tudi okvare na mrežnici. Predstavljena nam je bila diabetična retinopatija, presejalni program diabetične retinopatije in uspeh pravočasnega zdravljenja slepote pri diabetični retinopatiji.

V drugem sklopu je bila predstavljena slikovna diagnostika (fotofundi, OCT, OCT angiografija, fluoresceinska angiografija) pri obravnavi pacienta z diabetično retinopatijo, zdravljenje diabetične retinopatije z laserjem, ki je v našem okolju še vedno terapija izbora za zdravljenje proliferativne diabetične retinopatije, za zdravljenje diabetične makulopatije pa se uporablja v manjši meri. Predstavljena nam je bila tudi farmakoterapija pri bolnikih z diabetično retinopatijo, ki je spremenila način obravnave bolnikom z diabetično retinopatijo, zlasti bolnikov z diabetičnim makularnim edemom. Zdravila, ki jih danes uporabljamo, zavirajo učinke rastnega dejavnika žilnega endotelija – zdravilo anti-VEGF. Prav tako pa kljub dobremu vodenju sladkorne bolezni, zgodnjemu zdravljenju diabetične retinopatije z intravitrealnimi injekcijami in lasersko terapijo pa lahko bolezen napreduje do proliferativne diabetične retinopatije z aktivno neovaskularno membrano, krvavitvijo v steklovino in traksijskim odstopom

mrežnice. S kirurško terapijo se odstrani steklovina, neovaskularna membrana, stabilizira mrežnica in izboljša vidna ostrina. Predstavljene so bile različne kirurške tehnike in njihova preoperativna priprava.

V tretjem sklopu je bila predstavljena fotodinamična terapija – to je laserska metoda, ki jo uporabljajo pri zdravljenju patološkega žilja žilnice in mrežnice z zdravilom Visudyne ali Verteporfin. Predstavljen pa je bil tudi izziv v oftalmološki zdravstveni negi v času novega koronavirusa. Z napredovanjem tehnologije in informacijske znanosti postaja umetna inteligenca v zadnjih letih vse bolj prisotna v medicinski obravnavi bolnikov. Zaradi hitrega življenjskega sloga in staranja prebivalstva narašča tudi incidenca najpogostejših za vid ogrožajočih bolezni mrežnice – to je diabetična retinopatija in starostna degeneracija rumene pege. Zaradi zgodnjega odkrivanja le teh se posledično srečujemo s preobremenjenostjo zdravstvenega kadra.

Posebno v teh turbulentnih pandemičnih časih je predstavljala organizacija virtualnega srečanja poseben izziv in prizadevanja vseh predavateljev, ki so dobro izpeljali svoje predstavitve. Posebej gre zahvala organizacijskemu odboru oftalmološke sekcije in njeni predsednici Andreji Marolt. Prihodnje leto pa si v pričakovanju visokega jubileja – 40-letnice oftalmološke sekcije – vsi želimo srečanje v prijetnem druženju brez pandemije, ki je zaznamovala življenje mnogih generacij.

Utrinek s strokovnega srečanja (Fotografija: Valentina Fric)

Psihiatrična bolnišnica Ormož

Delovno, drugačno in posebno,
vendar tudi praznično leto
za zaposlene v Psihiatrični
bolnišnici Ormož

Zaposleni v zdravstveni negi Psihiatrične bolnišnice Ormož

Fotografije: Utrinki iz Psihiatrične bolnišnice Ormož (arhiv bolnišnice)

Zaradi izjemnih okoliščin – razglašene epidemije nalezljive bolezni covid-19 na območju Republike Slovenije smo v ospredje svojih prizadevanj postavili aktivnosti, vezane na epidemijo in ne glede na ožje strokovno področje avtonomno in kompetentno prevzeli aktivno vlogo pri zagotavljanju omejevanja širjenja okužb v širši pomurski in podravski regiji. S sodelavci v zdravstvenem in negovalnem timu smo namreč glede na nacionalno strategijo obravnave pacientov s koronavirusno boleznijo v času epidemije prevzeli številne nove obveznosti že ob začetku epidemije in jih sprotno razvijali ter prilagajali epidemiološki situaciji znotraj regije in izven. S svojim pristopom, reorganizacijo dejavnosti službe zdravstvene nege in oskrbe ter prevzemanjem številnih novih aktivnosti in nalog so zaposleni v psihiatrični zdravstveni negi izkazali visoko etično in moralno držo, sočutje in empatijo, poklicno solidarnost ter visoko raven strokovnega znanja in zmožnosti hitrega prilagajanja v kriznih razmerah. Izkazali so pripadnost poklicu in zavezanost poslanstvu skrbi za ljudi v najtežjih trenutkih negotovosti in nadčloveških naporov. Vsi, brez izjem.

Zaposleni v zdravstveni negi smo takoj priskočili na pomoč drugim zdravstvenim zavodom v regiji, ob tem pa smo vzpostavili nove organizacijske enote znotraj bolnišnice, delovni proces zdravstvene nege in oskrbe pa v celoti reorganizirali v vseh bolnišničnih organizacijskih enotah.

Tako smo že takoj ob začetku epidemije pomagali v Domu starejših občanov Ljutomer, Splošni bolnišnici Ptuj, kasneje pa na intenzivnem covidnem oddelku Splošne bolnišnice Murska Sobota.

Septembra 2020 smo v rdečo cono sprejeli prve paciente od drugod, varovance Centra za usposabljanje, delo in varstvo iz Črne na Koroškem, ki se po koncu letovanja na Debelem rtiču zaradi urejanja razmer v njihovi ustanovi niso mogli vrniti v Črno. Z vso previdnostjo in ukrepi smo ravnali v skladu s strokovnimi smernicami. Izkazalo se je, da so potrebovali obravnavo kot covid-19 pozitivni posamezniki. Tako smo implementirali načrtovane organizacijske, kadrovske in prostorske spremembe, ki so odprle vrata ustanovljeni rdeči covidni enoti za zunanje uporabnike, paciente, ki so prihajali od drugod.

Na enoti smo kasneje nastanili stanovalce Centra za starejše občane Ormož, ko so se znotraj njihove ustanove vzpostavljala območja za preprečevanje nadaljnjega širjenja okužbe s koronavirusom. Nekateri med njimi so zdravljenje in zdravstveno nego nadaljevali na naši sočasno vzpostavljene enoti za podaljšano bolnišnično zdravljenje (PBZ) in zdravstveno nego, kar je od nas zahtevalo združitve organizacijskih in strokovnih zmožnosti in popolno reorganizacijo delovanja bolnišnice. Enota je bila namenjena za potrebe celotne podravske in pomurske regije (*Protokol premeščanja covid-19 pacientov iz akutne bolnišnične obravnave v bolnišnice, kjer se izvaja podaljšano bolnišnično zdravljenje, MZ z dne 28. 10. 2020*), z njenim delovanjem pa smo pomembno razbremenili zaposlene v Splošni bolnišnici Ptuj, SB Murska Sobota in Univerzitetnem kliničnem centru Maribor. Prav tako smo na enoti obravnavali paciente iz nekaterih drugih bolnišnic po Sloveniji, iz Splošne bolnišnice Novo mesto, Bolnišnice Topolšica, Splošne bolnišnice Celje ter Centra starejših občanov Ormož. Ljudem, obolelim za to boleznijo, smo tako nudili potrebno oskrbo in čas. Prihajali so ob vseh urah dneva in

noči, od daleč, utrujeni od bolezni in poti, v neznanu okolje, daleč v stran od svojega doma.

Zdravstvena obravnava in zdravstvena nega pacientov z nalezljivo boleznijo, oslabilih in prizadetih na področju vseh življenjskih aktivnosti se je izražala v zahtevnih zdravstvenih stanjih. Naš cilj je bil čimprejšnje okrevanje, doseganje čim višje možne stopnje samostojnosti, čim hitrejše vstajanje in gibanje ter odpust v domače ali drugo okolje. Pri tem so bili naši sodelavci, delovne terapevte, socialni delavci, psihologi, zdravniki, zaposleni v administraciji, kuhinji, pralnici, čistilnem servisu, tehnični službi in drugi nepogrešljivi.

V času epidemije smo v Psihiatrični bolnišnici Ormož obravnavali več pacientov s covidno boleznijo kot vse preostale psihiatrične bolnišnice v Sloveniji. Ob tem je Psihiatrična bolnišnica Ormož neprekinjeno nudila pomoč in podporo vsem, ki so jo potrebovali v hudih stiskah, izraženih v duševnem zdravju, v sprejemni – sivi coni, beli coni (nadaljevalno intenzivno zdravljenje) in rdeči covid enoti za naše paciente.

V letu, ko je naša bolnišnica praznovala 122. rojstni dan, v mednarodnem letu medicinskih sester in babic smo s svojim delom premikali meje.

Iskrena hvala vsem zaposlenim na področju zdravstvene nege in oskrbe ter sodelavcem v zdravstvenih timih za neprecenljivo strokovno delo, medsebojno in medpoklicno sodelovanje, naklonjenost, predanost in vsakodnevno skrb, ki smo jo izkazovali pacientom. Znova smo ostali trdna opora in upanje ljudem v najhujših stiskah.

V izrednih razmerah smo dokazali, da skupaj zmoremo veliko. V pandemičnih časih, ki so bili za mnoge krizni, smo bili uspešno kos številnim novim izzivom ter se ob tem kot

sodelavci v timih še bolj povezali. Nobeno delo ni bilo pretežko, nobena delovna izmena sprejeta brez razumevanja in pripravljenosti. Kljub nepričakovanim, nenadnim spremembam, na katere smo se uspešno odzivali, smo svoje delo namenjali pacientom, ki so bili zaradi razmer v velikih stiskah in še bolj prizadeti. Skupaj z njimi smo preživljali čas, jim stali ob strani v najtežjih trenutkih bolezni in domotožja ter potrebe po bližini najbližjih.

Sklenili smo, da smo ob soočanju z neznanim in drugačnostjo v sebi ustvarili prostor za hvaležnost in rast, ki nas peljeta naprej še bolj povezane in pripravljene na prihodnost.

Da smo se na globlji ravni povezali znotraj družin in nasploh, tako v zasebnem kot delovnem okolju, kjer so se utrnili novi pogledi na obstoječe izzive, nove ideje in rešitve glede dela, ki bo tako še bolj koristilo vsem, ki nas potrebujejo.

Zato smo ob koncu epidemije posebno pozornost namenili tudi svojemu prazniku.

12. maja smo se pridružili virtualnemu dogodku – 13. Kongresu zdravstvene in babiške nege Slovenije z naslovom »Medicinske sestre in babice v središču globalnih izzivov za razvoj in prihodnost zdravstva«. Ta je v luči koronavirusne bolezni zelo zgovoren, saj je pandemija v središče dogajanja postavila

prav zdravstvo, katerega osrednji in največji del predstavljajo zaposleni v zdravstveni in babiški negi.

Ob vходу v bolnišnico smo svoje delo predstavili z besedo, sliko in strokovnimi publikacijami. Zaposlenim smo podarili Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije in simbolno pozornost, razkužilo za roke, ki nas nepogrešljivo spremlja pri našem delu.

S sprehodom skozi zgodovino zdravstvene nege pri nas in v svetu smo v središče postavili človeka, pacienta, enkratnega

in neponovljivega, katerega zdravje, njegovo dobro, dostojanstvo in potrebe v času zdravja in bolezni so v središču skrbi medicinskih sester.

S posebnim umetniškim izrazom je to sporočilo uprizorila sodelavka *Romana Nedog* z »repliko o zdravstveni negi«, ki izhaja iz najpomembnejšega umetniškega dela v Sikstinski kapeli, Michelangelove stropne poslikave.

Zaradi obsežnega dela v preteklem obdobju smo bili 28. maja povabljeni tudi na virtualni strokovni seminar Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji, kjer smo delo v izrednih razmerah predstavili v plenarnem delu seminarja »Zdravstvena nega v času pandemije covid-19«.

Veseli, da kot učna baza dijakom in študentom zdravstvene nege nadaljujemo s svojim delom še bolj trdno, povezano in sistematično, smo 16. junija ponovno gostili dijake 3. letnika Gimnazije Ormož.

Predstavili smo jim dejavnosti naše bolnišnice ter vlogo in pomen različnih poklicev, strokovnjakov, ki sodelujejo v sodobni obravnavi pacientov z motnjami v duševnem zdravju.

Najprej smo spregovorili o temeljnih svoboščinah in pravicah ljudi, pravicah pacientov in zakonu, ki ureja to področje, še posebej na področju duševnega zdravja, osvetlili smo pomen duševnega zdravja za posameznika in družbo.

V pogovoru z mladimi smo odstirali poglede na življenje, prihodnost, izbiro poklica in v zanimivi razpravi sproščeno govorili o ravnovesju med zasebnim in poklicnim v aktivnem obdobju.

Vlogo zdravnika psihiatra je predstavil *mag. Miloš Židanik*, strokovni direktor bolnišnice, delo medicinskih sester in sodelavcev v negovalnem timu znotraj zdravstvenih ustanov in širše v sistemu zdravstvenega varstva *Ksenija Pirš*, pomočnica direktorja za zdravstveno nego, delo farmacevta v bolnišnici pa *doc. dr. Matej Štuhec*, vodja lekarne. Celostno obravnavo pacienta smo predstavili tudi z vidika dela socialnega delavca, ki ga je dijakom približala *Julianna Kispal* ter z vidika delovno terapevtske obravnave v psihiatriji, ki jo je dijakom približala *Renata Petrena*, vodja delovne terapije. Strokovno informativni del smo zaokrožili s pogovorom o delu kliničnega psihologa, ki ga je predstavila *Sara Tepeš*. Naše druženje smo sklenili z izkustveno skupino po modelu Kawa ter v spremstvu terapevtskega psa v parku naše bolnišnice.

Ob koncu smo z zadovoljstvom sklenili, da bomo tudi v prihodnje gojili in še poglobili sodelovanje, še posebej z namenom strokovnega sodelovanja v novem programu gimnazije, programu zdravstvena nega za poklic tehnika zdravstvene nege, s katerim začnejo septembra.

V letu, ko je naša bolnišnica praznovala 122. rojstni dan, v mednarodnem letu medicinskih sester in babic smo s svojim delom premikali meje.

Iskrena hvala vsem zaposlenim na področju zdravstvene nege in oskrbe ter sodelavcem v zdravstvenih timih za neprecenljivo strokovno delo, medsebojno in medpoklicno sodelovanje, naklonjenost, predanost in vsakodnevno skrb, ki smo jo izkazovali pacientom. Ponovno smo ostali trdna opora in upanje ljudem v najhujših stiskah.

V izrednih razmerah smo dokazali, da skupaj zmoremo veliko. V pandemičnih časih, ki so bili za mnoge krizni, smo uspešno usvajali številne nove izzive ter se ob tem kot sodelavci v timih še bolj povezali. Nobeno delo ni bilo pretežko, nobena delovna izmena sprejeta brez razumevanja in pripravljenosti. Kljub nepričakovanim, nenadnim spremembam, na katere smo se uspešno odzivali, smo svoje delo namenjali pacientom, ki so bili zaradi razmer v velikih stiskah in še bolj prizadeti. Skupaj z njimi smo preživljali čas, jim stali ob strani v najtežjih trenutkih bolezni in domotožja ter potrebe po bližini najbližjih.

Sklenili smo, da smo ob soočanju z neznanim in drugačnostjo v sebi ustvarili prostor za hvaležnost in rast, ki nas peljeta naprej še bolj povezane in pripravljene na prihodnost.

Spopadanje s kadrovskimi, prostorskimi in organizacijskimi izzivi v času epidemije v Splošni bolnišnici Murska Sobota – primer dobre prakse na zdravstvenem razvojnem forumu v Portorožu

Metka Lipič Baligač, Nataša Kreft, doc. dr. Jerneja Farkaš Lainščak

Na razmere, ki jih je prinesla epidemija covid-19, nismo bili pripravljeni. Projekcije Ministrstva za zdravje (MZ) so kazale, da bodo potrebe po bolnišničnem zdravljenju pacientov s covidom-19 tudi v naši bolnišnici velike. Kot covid bolnišnica smo bili v prvem (spomladanskem) valu epidemije predvideni v primeru zapolnitve bolnišničnih kapacitet v terciarnih ustanovah. Ne glede na to je bilo treba hitro in odločno ukrepati.

V ospredje je stopil krizni management, v katerega se je preimenovalo vodstvo: že v prvem valu epidemije covid-19 smo tako vzpostavili **Skupino za določitev in izvajanje ukrepov v zvezi s covidom-19**, ki so jo sestavljali vodstvo in strokovnjaki vseh dejavnosti v bolnišnici. Skupina, ki smo jo poimenovali krizni štab, je dnevno spremljala razmere in načrtovala aktivnosti. Za različna specifična strokovna področja smo pripravljali navodila za delo, kako ravnati v primeru pojava virusa SARS-CoV-2, navodila za pravilno uporabo osebne varovalne opreme (OVO), navodila za potek čistih in nečistih poti in drugo.

Velik izziv je vsekakor predstavljalo zagotavljanje ustrezne **osebne varovalne opreme (OVO)**. Po pregledu zalog smo ugotovili, da imamo izjemno malo mask FFP2 in FFP3. Vsaka maska je zato morala biti racionalno uporabljena in vpisana v seznam. Opremo smo zagotavljali iz blagovnih rezerv, vendar ne v zadostni količini in ne tiste, ki nam je najbolj primanjkovala.

V svoji pralnici smo začeli šivati maske, hkrati pa zaprosili gospodarstvenike Pomurja in župane pomurskih občin za donacije oziroma pomoč. Naš poziv je naletel na zelo dober odziv lokalne javnosti, saj so nam začeli dnevno dostavljati doma sešite maske. Solidarnost Pomurcev je bila izjemna. Z donacijami nam je uspelo zagotoviti zadostno število zaščitnih mask, očal in vizirjev ter kombinezonov in plaščev.

Vzporedno smo začeli dnevno izvajati delavnice za zaposlene o pravilni uporabi OVO, ki so jih vodile usposobljene diplomirane medicinske sestre. Zaposlene smo informirali po intranetu, vse pomembne novice pa redno objavljali v bolnišničnem tedenskem glasilu. Pomočnica direktorja za področje ZN se je od 13. oktobra redno javljala v radijskem programu Murski val, na začetku vsak dan, potem pa dvakrat tedensko, s podatki o številu okuženih bolnikov in napotki za obiskovalce bolnišnice. Strokovni direktor se je redno vključeval v dnevne novice slovenskih medijev in poročal o epidemioloških podatkih v naši bolnišnici.

Ustanovili smo **Enoto za covid-19**, ki je umeščena v dislociranih prostorih stare porodnišnice. Predhodno so bili ti prostori prenovljeni za potrebe negovalnega oddelka, v zimskih mesecih pa smo jih uporabljali za izolacijo pacientov, obolelih za gripo. Ta investicija se je v času epidemije covid-19 izkazala za strateško odlično potezo. Na ta način smo že v osnovi zmanjšali tveganje za vdore virusa SARS-CoV-2 v bele cone bolnišnice.

Že pri snovanju prve ekipe negovalnega kadra smo naleteli na oviro, saj je obstoječa enota negovalnega oddelka imela samo eno diplomirano sestro (DMS), v popoldanskem in nočnem času pa je enoto pokrivala dežurna DMS z drugega oddelka. Tako smo že od začetka izvedli reorganizacijo dela na drugih oddelkih, da smo lahko zagotovili kontinuirano zdravstveno nego. V EIT smo ves čas zagotavljali dve ekipi zdravstvene nege, ki sta pokrivali potrebe bele in sive cone. Že v tem prvem valu epidemije covid-19 smo tudi v EIT vključevali kader zdravstvene nege z drugih oddelkov.

Intenzivno smo sodelovali z domovi starejših občanov (DSO), predvsem v smislu svetovanja vzpostavitve sive in rdeče cone in izobraževanja o pravilni uporabi OVO.

6. 4. 2020 je bila vzpostavljena koordinacijska skupina za domove starejših občanov, katere sestavni del je bilo tudi naše zdravstveno osebje. **V veliki meri smo se vključili v DSO Ljutomer, ki je bil v prvem valu med prvimi večjimi žarišči okužbe s SARS-CoV-2.** Prepoznali smo možnost preobremenitve zdravstvenega sistema v primeru, da se širjenje okužb s SARS-CoV-2 tam ne zajezi, zato se je za potrebe svetovanja in vzpostavitve con v delovni proces vključila naša medicinska sestra za obvladovanje bolnišničnih okužb (SOBO), v ključnih trenutkih, ko so njihovi zaposleni množično zbolevali, pa je začasno vodenje zdravstvene nege tam prevzela naša vodilna diplomirana medicinska sestra, ki je v DSO Ljutomer prevzela vodenje ZN.

Ves ta čas smo si prizadevali, da je naše delo temeljilo na visoki kakovostni ravni, po usmeritvah zahtev standardov kakovosti. 10. 6. 2020 smo uspešno opravili presojo AACI standarda, ki je potekala na daljavo.

Naša bolnišnica je takoj po uredbi MZ 18. 9. 2020 postala covidna bolnišnica drugega reda. Zagotoviti smo morali 15 postelj za akutne covid-19 paciente in 5 postelj za kritično bolne covid-19 paciente. Prvega covidnega pacienta smo pri nas hospitalizirali 21. 9. 2020 – takrat v prostorih EIT, ker prenovitvena dela v prostorih stare porodnišnice še niso bila končana. Kader zdravstvene nege je bil razporejen z vseh oddelkov bolnišnice, kar je predstavljalo zelo velik izziv, saj so vse druge aktivnosti v bolnišnici takrat še redno potekale. Enota covid-19 se je odprla 1. 10. 2020 v prostorih stare porodnišnice v 1. nadstropju. Razpored dela zdravstvene nege je bil sestavljen z vseh delovišč bolnišnice, zaposleni so bili razporejeni v 12-urni delovnik.

10. 11. 2020 smo imeli že 128 hospitaliziranih pacientov, obolelih za covidom-19 na akutnem oddelku in 23 v EIT, v sivi coni je bilo obravnavanih 11 pacientov, kar nas je v tem času uvrščalo na sam vrh obremenjenosti bolnišnice (glede na naše osnovne posteljne kapacitete).

Na božični dan smo imeli v bolnišnici 116 akutnih pacientov s covidom-19 in 20 kritično bolnih v EIT. **V božičnem času se je posebej opazal pomen socialnih stikov, pomen družine in povezanosti.** Prepoznali smo tudi tovrstne stiske pacientov in njihovih svojcev, še posebej, ker obiski niso bili dovoljeni. Odločili smo se za uporabo tabličnega računalnika v rdečih conah, preko katerega smo bolnikov omogočali stike z najbližjimi.

Utrinki iz bolnišnice

Kader so prerazporedili iz ZD Murska Sobota, ZD Ljutomer, ZD Lendava, ZD Gornja Radgona, Psihiatrične bolnišnice Ormož in iz zasebne ambulante Oliviers. Vse zunanje sodelavce smo poučili o pravilni uporabi OVO in vseh drugih protokolih dela v bolnišnici. Za njihovo pripravljenost, trud in prispevek smo jih izjemno hvaležni.

Velika je bila potreba po duhovni oskrbi, zato smo se povezali s patrom Jurijem Štrausom iz katoliške cerkve in Simonu Prosič Filip iz evangeličanske cerkve. Predvsem obiski in duhovna podpora patra Jurija so bili opaženi kot primer dobre prakse v celotnem slovenskem prostoru. Bolnikom smo omogočili doživljanje prazničnega vzdušja kot že vsa prejšnja leta, letos le s poslušanjem glasbe in petja pred okni. Peli so vokalni oktet Aeternum in Bratonski pevci ter mladi glasbeniki, ki v bolnišnico na sam božič prihajajo že 20 let.

Že v prvem valu smo nudili pomoč sodelavcem, ki so se spopadali z bremenom izčrpanosti in izgorelosti, tako da smo vključili psihologinjo iz naše razvojne ambulante. **V drugem valu smo zagotovili pomoč strokovne sodelavke, klinične psihologinje.** Izvedli smo delavnice Razbremenilni pogovor za zdravstvene delavce in tudi možnost individualnega pogovora.

Lokalna skupnost je prepoznala požrtvovalnost vseh zaposlenih v naši bolnišnici in nam podelila naziv **Pomurke in Pomurci leta 2020.** V drugem valu epidemije covid-19 je širše Pomurje prispevalo veliko donacij v obliki denarnih in materialnih prispevkov. Večkrat so nas razveselili tudi s pecivom in hrano, ki so jo pripravili za naše zaposlene.

Virus ostaja med nami. Prostore v bolnišnici smo priredili potrebam, ki jih je narekovala epidemija covid-19. Nekateri projekti so še v fazi načrtovanja.

Najtežje pa je soočanje s pomanjkanjem kadra na področju zdravstvene nege, kjer bi po projekcijah, ki smo jih prepoznali v času epidemije, potrebovali še vsaj 25 zdravstvenih tehnikov in 14 DMS na negovalnih oddelkih ter 14 DMS v EIT.

Letos iz naše bolnišnice odhaja še dodatnih pet DMS na primarno raven. Na področju zdravstvene nege smo tako sprejeli strategijo kadrovske politike za področje zdravstvene nege, katere del je prenovljena sistemizacija delovnih mest, predvsem vodilnih in odgovornih za organizacijo, da na ta način zadržimo najboljše kadre.

Zaposlovanje mladih bodočih diplomantov ZN med študentskim delom, da spoznamo perspektivne mlade kadre, z njimi delamo in jim pomagamo pri strokovni rasti in jih postopoma vključimo v delovni proces. Pripravljamo raziskovalno anketo o motivaciji in željah ter potrebah kadra ZN v bolnišnici, ki jo bomo primerjali z anketo 2013, ko je bila pri kadru že izvedena.

Predvsem pa je ključno kader razbremeniti, s prijaznejšimi urniki, s psihološko podporo, ki jo zagotavljamo in tudi z določenimi ukrepi skupine Družini prijazno podjetje.

To so le delčki iz mozaika naše bolnišnice, ki se je sestavljal med epidemijo covid-19. Vsak zaposleni je prispeval svoj kamenček v mozaik bolnišnice, ki se je uspešno spopadla

z epidemijo in jo premagala, naše delo pa je bilo prepoznano kot primer dobre prakse na Zdravstvenem razvojnem forumu v Portorožu, ki je potekal junija 2021.

Na Zdravstvenem razvojnem forumu, Portorož (od leve proti desni): mag. Zdenka Gomboc, Metka Lipič Baligač, mag. Brigita Putar, doc. dr. Jerneja Farkaš Lainščak, Nataša Krefl

Urška Bandalo u spomin

Urška Bandalo je bila ženska, ki si jo preprosto lahko imel rad. Neposredna, preprosta in zabavna. Tako zabavna, da smo skupaj ustanovili Tumhajt d.o.o. To je bila skupina zaposlenih, ki je bila odgovorna za organizacijo novoletne službene zabave in »kulturnega« programa. Prav Urška je bila tista, ki me je seznanila in uvedla v društveno dogajanje, saj je bila zelo aktivna v Društvu medicinskih sester, bobic in zdravstvenih tehnikov Velenje, kjer je opravljala tudi delo tajnice društva. Vedno nasmejana, pozitivno naravnana je skupaj s kolegicami sodelovala pri uspešno izvedenih načrtovanih dejavnostih. Kmalu smo prepoznali njen smisel za pisno izražanje. V velik užitek nam je bilo prebiranje njenih zapisov o društvu in opisov nagrajenih kolegic društva. Imela je pretkano oko za prepoznavanje osebnostnih karakteristik sodelavcev, ki so vodile v napredek in prepoznavnost zdravstvene nega. Največji izziv je prepoznala v preventivi, kjer je pustila del sebe.

Imeli smo dobro prijateljico tako v osebnem življenju kot v zdravstveni negi. Prijazno, čutečo, tudi do popolnih neznancev.

Bila je družabna, poštena, ni poznala sebičnosti in dlakocepstva, poštena igra ji je bila pisana na kožo. Ker je imela visoka, čvrsta moralna načela, se je odzivala predvsem daljnim in mogočnim idealom. Nerazkrite skrivnosti so ji kradle spanje. Zaupala vam je do takrat, dokler njenega zaupanja niste zlorabili in se ji izneverili.

Kadar opravljate delo sproščeno in z veseljem, ga lahko opravljate poljubno dolgo, ne da bi se količkaj utrudili. V nasprotnem občutite utrujenost in potrebo, da prenehate delati. Delo je ni utrudilo, do zadnjega diha je upala, da bo svoje delo lahko nadaljevala. Močnejša od njene želje je bila bolezen, prekmalu ji je vzela življenje.

Od koncu življenja je svoj boj delila skupaj z medicinskimi sestrami - kolegicami, s stiskom njihove roke je za večno zaprla oči. Vse, kar smo doživljali skupaj z Urško, služi našemu razvoju in izpolnitvi želja.

Če o ljudeh mislimo najboljše, jih posredno prisilimo, da tudi oni ne morejo misliti slabo o nas.

So ljudje, ki umirajo zgodaj, in taki, ki dočakajo visoko starost. Obstajajo taki, ki podležejo vsaki bolezni, in taki, ki so zdravi kot dren. Žal je našo Urško nekdo poklical k sebi mnogo prezgodaj. Verjamem, da nas zdaj spremlja z druge strani mavrice, in če bi lahko, bi nas vse nasmejala, bodrila in nam vlila optimizma.

Vse, kar se nam pripeti, pa naj bo to danes, jutri ali v neskončni verigi naših življenj, je določeno že od nekdanj, vsi upamo, da je določena in zapisana tudi naša vrnitev.

Slovo ne pomeni ničesar. Pomemben je čas, ki smo ga preživeli skupaj.

Janez Kramar, predsednik DMSBZT Velenje in Lidija Časl

STROKOVNO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV MARIBOR

RAZPIS ZA PODELITEV PRIZNANJA SREBRNI ZNAK IN NAZIVA ČASTNI ČLAN OZ. ČLANICA DRUŠTVA V LETU 2021

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor (v nadaljevanju društvo) podeljuje priznanje »srebrni znak« posameznici/posamezniku ali skupini za dosežke na področju zdravstvene in/ali babiške nege, za delovanje v društvu, za razvijanje in ohranjanje dobrih medsebojnih odnosov med sodelavci v negovalnem in zdravstvenem timu, skrbi za stanovsko delovanje svojih članov, razvijanju stikov med člani in med društvi ter krepitev vloge in pomena dela medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov v regiji delovanja. Naziv »častni član oz. častna članica društva« prejme oseba, ki je s svojim delom pomembno prispevala k uspešnemu delu društva.

V skladu s Pravilnikom o priznanju društva bomo letos podelili do pet priznanj in en naziv. Priznanje srebrni znak in naziv častni član oz. častna članica društva bo svečano podeljeno dobitnicam in dobitnikom na regijski svečanosti društva ob zaključku leta. Kandidatko/kandidata za priznanje in naziv lahko predlaga članica oz. član društva, ki dela na področju zdravstvene in/ali babiške nege, vodstvo službe/dejavnosti zdravstvene in/ali babiške nege v zavodu ali izobraževalni instituciji, v katerem je kandidat/kandidatka zaposlen(a), v skladu s Pravilnikom o priznanju društva.

Kriteriji za podelitev priznanja srebrni znak so:

- prispevek k humanizaciji odnosov med uporabniki in člani negovalnega ter zdravstvenega tima;
- kakovostno, učinkovito in uspešno poklicno delo na področju zdravstvene in/ali babiške nege;
- izobraževalno delo na področju zdravstvene in/ali babiške nege;
- prispevek k promociji zdravja pacientov;
- delo v humanitarnih organizacijah in drugih društvih;
- najmanj 20-letno obdobje dela na področju zdravstvene in/ali babiške nege in
- obvezno članstvo v DMSBZT Maribor.

Predlagatelji morajo pisne predloge z življenjepisom in podrobno utemeljitvijo poslati najkasneje do **5. 11. 2021** na naslov: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov **Maribor, Predsednica Komisije za priznanja Milena Frankič, Ulica heroja Jevtiča 5, 2000 Maribor – s pripisom »NE ODPIRAJ – SREBRNI ZNAK 2021«**.

Vloge, ki bodo prispjele po določenem terminu, se ne bodo upoštevale. Dodatne informacije dobite pri predsednici komisije Mileni Frankič (051 394 396 ali milena.frankic1@gmail.com) oz. na spletni strani društva na naslovu: <http://www.dmsbzt-mb.si> v rubriki Komisija za priznanja.

Predsednica komisije za priznanja:
Milena Frankič

Predsednica društva:
Ksenija Pirš

Neraziskano – povabilo na likovno razstavo

Neraziskano, Boža Majcen, olje na platno
(Fotografija: arhiv društva)

Ustvarjalna sila, ki jo prinesemo na svet in jo nekateri občutijo bolj, drugi manj, nas priganja, da jo izrazimo na različne načine. Že Vasilij Kandinsky, oče prve abstraktne slike, je dejal, da je edini zakon za umetnika, zakon njegove notranje potrebe.

Likovna skupina Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor (DMSBZT), ki se že skoraj dve leti sooča s pandemijo svetovnih razsežnosti in se nesebično razdaja bolnikom, je v danih razmerah čezmerno obremenjena, pa ob delu še vedno uspe slediti tej notranji potrebi. Svoj talent so članice DMSBZT Maribor že leta izražale pri različnih profesionalnih slikarskih mentorjih, tokrat pa se prvič predstavljajo v razstavišču Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti KARLINIA pod novim mentorskim vodstvom.

Razstavljajo Nina Flašker, Boža Majcen, Ksenija Pirš, Nina Pogranični, Nataša Ulamec in Petra Žižek Lazar.

Razstava bo na ogled od torika, 17. avgusta 2021, do petka, 10. septembra 2021, v razstavišču KARLINIA, Karantena, Pobreška cesta 20/mansarda v Mariboru. Razstavišče je odprto od ponedeljka do petka, od 10. do 13. ure.

Vabljeni na potovanje neraziskanega!

Irena Gajser, mag. lik. umet.,
mentorica in kuratorica razstave

Boža Majcen, vodja likovne dejavnosti

Ksenija Pirš, predsednica društva

Čestitka

»Uspeh ni ključ do sreče, sreča je ključ
do uspeha. Če imaš rad to, kar delaš,
boš uspešen.«

(Albert Schweitzer)

Na Alma Mater Europaea – ECM je sodelavka **Marija Štuhec**, zaposlena na Internem oddelku – Enoti interne intenzivne terapije, uspešno zagovarjala magistrsko delo z naslovom:

**»Usposobljenost diplomirane
medicinske sestre pri bolniku z
motnjami srčnega ritma v Enoti
interne intenzivne terapije v Splošni
bolnišnici Murska Sobota«**

in si pridobila naziv magistrica
zdravstvenih ved.

Za pridobitev strokovnega naziva ji iskreno čestitamo in ji v prihodnje želimo veliko poslovnih izzivov.

*Vodstvo in sodelavci Splošne bolnišnice
Murska Sobota*

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER,
BABIC IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV. C E L J E

Zabava malo drugače

Zdenka Salobir

Utrinki z druženja
(Fotografije: Zdenka Salobir)

V strokovnem Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Celje smo za svoje člane in njihove družine organizirali ogled zabavnega Tehnoparka v Celju. Na vroč junijski dan smo se zbrali dopoldne in popoldne. Dopoldanskega ogleda so se v večjem številu udeležili upokojeni člani, v popoldanskem delu pa so prevladovale družine z otroki.

Za starejše je bil že sam ogled prenovljene ikonične mestne stavbe, kjer je nekoč bila veleblagovnica Tehno-mercator in so jo odprli leta 1971, nekaj posebnega. Mlajši so uživali v številnih preizkušnjah, ki so spodbujale njihovo ustvarjalno razmišljanje o znanosti, tehnologiji in inovativnosti. S sodobnimi in inovativnimi razstavnimi predmeti smo odrasli obnavljali znanje o zgradbi in delovanju človeškega telesa, mlajši pa so svoje znanje še nadgradili. Še posebej zanimiv je bil svet iluzij in popačene slike. S kolesom smo se v 3D tehniki vozili po mestnem jedru in spoznavali mestne znamenitosti. Plezali smo po stavbi Celjskega doma in radovedno gledali skozi okna v notranjost stavbe. Otroci so uživali v milnih mehurčkih in spoznavali zakone fizike. Pogovarjali so se z robotkom Naom ter ustvarjali z Lego kockami.

Toliko zanimivega se je dogajalo, da sta dobri dve uri minili vse prehitro. Odrasli smo si natisnili denar z lastno podobo. Morda smo kaj tudi izpustili ali spregledali in razlog za ponovni obisk je tu.

Za vso organizacijo je poskrbela naša častna članica društva Marinka Krašovic. Upamo, da bo glas o

zanimivem druženju segel še do preostalih članov društva in bomo jeseni lahko z velikim veseljem znova organizirali obisk Tehnoparka Celje.

Sekcija upokojenih medicinskih sester DMSBZT Ljubljana na obisku Posavja

Marija Filipič

Utrinki z izleta
(Fotografije: Marija Filipič)

Ne samo Ljubljana, tudi druga slovenska mesta imajo bogato preteklost. 3. junija smo s predsednico Sekcije upokojenih medicinskih sester Olgo Koblar raziskovali in spoznavali preteklost in sedanost mest v Posavju: Krško, Brestanico, Senovo in na koncu tudi prelepi kraj nad Krškim – Dunaj.

Krško, mesto ob Savi, je zelo staro mesto. Prvič se pojavlja s tem imenom v 9. stoletju. Seveda pa je življenje v tem kraju dokazano že v prazgodovini, saj so ob prenavljanju starega mestnega jedra za njegov obstoj našli izjemne dokaze. Zaradi grozeče poškodbe bližnjih stavb so raje prenehali izkopavati. Mesto je bilo naseljeno na desnem in levem bregu reke Save, ki je bila plovna in je služila kot najpomembnejša trgovska pot med Dunajem in Trstom. Zato je bila v Krškem ladjedelnica, plovila so tu izdelovali in jih popravljali. Z izjemnim vodenjem po Mestnem muzeju Krško smo spoznale zgodovino mesta ter njen pomen na razvoj do današnjega časa. Veliko poudarek mestu je dodal Janez Vajkard Valvasor, ki je tam živel in ustvarjal v letih 1641–1693 kot pisatelj, kartograf, geograf, založnik, zgodovinar, risar, skratka izjemen intelektualec. Bil je kranjski plemič in član Kraljeve družbe v Londonu. Veliko je potoval in medtem raziskoval. Svoja spoznanja je zapisal v Slavi vojvodine Kranjske, saj je menil, da v svetu zelo malo vedo o njegovi domovini Kranjski. Sam je ustanovil bakroreznico in tiskarno. Z založništvom in izdajanjem svojih del je imel ogromno stroškov, zato je moral večino svojega premoženja prodati. Na koncu je celo popolnoma obubožal. V muzeju je najpomembnejši del vsebine Valva-

zorjev kompleks kot kulturna dediščina. V povezavi z dosežki prebivalcev mesta v različnih obdobjih je muzej enota javnega zavoda Kulturni dom. Stalno razstavo tvorijo številna dela Vladimira Štovička, akademskega kiparja in medaljerja. Svoja dela je umetnik podaril občini Krško in imajo lepo razstavno mesto v muzeju. Umetnik je najprej delal v opekarni, potem v tovarni stilnega pohištva in ustvarjal z rezbarjenjem

ornamente, se zaposlil v kamnoseštvu, kjer je predvsem klesal portrete, sodeloval v kovnici novcev. V največje veselje pa mu je bilo delo v lastni delavnici, kjer je delal po naročilu. V bron je upodobil številne zaslužne, znane osebnosti. Zelo pomembna je razstava o življenju in dobrih delih za mesto zakoncev Hočevar, Josipine in Martina. Bila sta premožna, brez dedičev in sta s svojimi vlaganji ogromno prispevala k razvoju gospodarstva, infrastrukture, šolstva, kulture in zdravstva. V zahvalo za dobroto so jima občani namenili mavzolej z grobnico in kapelo v prostoru nekdanjega pokopališča. Mavzolej je narejen v neogotskem slogu, v obliki osemkotnika s piramidno streho, s stopniščem pred vhodom in z bogatim kamnoseškim okrasjem. Josipina je prebivalec Krškega dala zgraditi gasilski dom, ki se ponaša z edinstvenim še ohranjenim vozičkom za reševanje in prevoz ter hiter umik poškodovancev z območja nesreč, poplav, požarov ... Tudi stekleni gasilni aparat, platnene torbe za zajemanje vode in razgledni stolp za opazovanje mesta ob morebitnih nesrečah so velika posebnost gasilskega doma. Gospod, ki je z dušo in telesom služil dejavnosti gasilcev, je z velikim ponosom predstavil muzejske rekvizite in jih zelo rad pokaže obiskovalcem. Krško je znano tudi po tovarni celuloze in papirja, jedrski elektrarni, okrajnem sodišču in še čem.

Pot smo nadaljevali na Senovo, ki je tudi del občine Krško. Kraj je najbolj zaznamoval rudnik rjavega premoga z začetkom izkopavanja v letu 1796. Veliko prebivalcev kraja in okoliša je našlo v premogokopni dejavnosti vir preživetja. Bilo je malo mesto, ki pa se je močno začelo razvijati po prvi svetovni vojni, ko se je pridobivanje premoga razširilo na območje Reštanja. Naselje je v dolini pod Bohorjem. Dokazano je, da so že v obdobju 4000 let pred našim štetjem tu bile naselbine, pred 2000 leti pred našim štetjem pa so bili prisotni tudi Kelti in Rimljani. Kraj z imenom Senovo pa se v pisnem dokumentu omenja že leta 895. V Osnovni šoli XIV. divizije Senovo smo spoznali skoraj pravi rudnik s premogovniškim rovom. Popolno predstavitev dejavnosti nam je posredoval učitelj, katerega predniki so bili poznavalci premoga, kamnin, težkega in nevarnega življenja rudarjev. Spoznali smo začetno najpreprostejše pridobivanje premoga do postopnega izboljševanja in končno do zapiranja rudnika. Ob izkopavanju premogove rude so našli tudi na druge posebne, vredne kamnine, pa tudi fosile, ki so jih z natančnim opisom razstavili v vitrinah šolskega hodnika. Kljub številnim obveznostim nam je učitelj posvetil svoj dragoceni čas in nam predstavil dogodke kraja in življenja krajanov. Senovčani nimajo zastoj oznake prijaznih, srčnih ljudi. To smo spoznali, saj je bilo vodenje po muzeju res srčno in lepo.

V Brestanici smo se povzpeli na grad, ki stoji na 60 metrov visokem pomolu. Tudi Brestanica sodi v občino Krško. Grad je bil sezidan v 12. stoletju. Vplivna družina Rajhenburški z viteškim nazivom je imela še pripadajoče posestvo za samooskrbo. Nasledniki so stavbo spreminjali, jo posodabljali in postopoma preuredili vse do današnje podobe. Leta 1881 so grad kupili menihi trapisti in ga preuredili v samostan, ki je deloval do nemške okupacije leta 1941. Okupatorji so grajske prostore zasedli za namen taborišča Slovencev pred izgonom v druga taborišča. Leta 1947 je bil grad nacionaliziran. Leto kasneje so bili prostori zasedeni kot kazenski popoljševalni dom za ženske. Od leta 1968 pa služi predvsem muzejskim in prireditvenim dejavnostim. Je del Kulturnega doma Krško. Poudarek prikazov je na zgodovini delovanja trapistov in usodi slovenskih izgnancev. Je najpomembnejši spomenik srednjeveške arhitekture v Sloveniji. Z zanimivimi kulturno-turističnimi ponudbami (vinska klet, čokoladnica, slaščičarna z izvrstnim pecivom in priložnostmi za poroke) povezujejo naravne in kulturne možnosti. V središču kraja, na malo dvignjenem prostoru, je zgrajena bazilika Lurške Matere božje, ki jo imenujejo kar slovenski Lurd. Domačinka Ana Korban je podarila zemljišče cerkvi, številni verniki doma in na tujem pa so darovali sredstva za izgradnjo cerkve ob 50-letnici prikazovanja Marije v Lurdu. Leta 1929 je bila cerkev posvečena v baziliko. Je mogočna triladijska cerkev, z dvema zvonikoma, zgrajena v neoromanskem slogu in je ena najlepših sakralnih objektov izmed sedmih bazilik v Sloveniji.

Obiskali smo tudi slovenski Dunaj, idilični kraj nad Krškim s komaj sedmimi hišami.

Ob dobrem kosilu smo se pogovarjali in obnavljali zanimiva doživetja tokratnega potepanja. Organizatorjem obiska Posavja smo neizmerno hvaležni za še en prelep dan.

OBVESTILO

Če ne želite prejemati Utripa v papirni obliki, ker ga prebirate preko spletne strani Zbornice – Zveze, nam to sporočite na e-naslov:
clanarina@zbornica-zveza.si

Uredništvo

Izlet v malo znane kraje

Ljubica Šavnik

Utrinki z izleta
(Fotografije: Fani Poberaj)

23. junija 2021 zjutraj smo se zbrali pod Halo Tivoli in se odpeljali proti Logatcu, prav veselo smo čebljale, dokler nas ni ustavil Boris Sima. Podrobno nam je predstavil potek poti, večini nam je bila neznana, z zanimanjem smo poslušale in pričakovale nove kraje in doživetja.

Pot nas je vodila iz Logatca v Črni Vrh, ob poti smo videli ostanke vojaške ozkotirne železnice in nedokončan predor za vlak. Najbolj zahteven odsek proge od Godoviča do Idrije v dolžini 12 kilometrov s 300-metrsko višinsko razliko in 25-metrskim predorom so zgradili v rekordnem času od 1. do 30. septembra 1916. Vožnja je trajala tri ure.

V Črnem Vrhu smo se ustavili v Vojnem muzeju 1. svetovne vojne, muzej hrani vojaško opremo in ostaline iz 1. svetovne vojne, najdene v okolici. Po razstavi nas je vodil vesten zbiratelj in domačin Ivan Rudolf, ni kaj pripomniti, zelo zanimivo. Črnovaška planota je presenetljivo dobro poseljena in obdelana, zelo lepo. Cesta se vije po zelenih in gozdnatih Javornikih. Prišli smo na Col in Predmejo in urno naprej proti Trnovskemu gozdu, kjer smo imeli v prelepem hladnem gozdu zaslužen postanek in prigrizek, ki so ga kolegice obogatile s sladicami. Vedno je tako, da nas na izletih priganja čas,

če pa smo počasne, nam predsednica pojasni, da je pred nami še dolga pot.

Navajeni smo, da v poletnem času skoraj povsod naletimo na rekonstrukcije cest, tudi v Trnovskem gozdu so popravljali cesto in ne boste verjeli – zavili smo na gozdno cesto, in to z malim avtobusom, na začetku nas je na tabli čakalo opozorilo Vozite se na lastno odgovornost, mi pa strumno naprej, vozili smo se skoraj po pragozdu, bilo je prelepo. Prišli smo v Lokve, Trnovo in do Grgarja, kjer se nam je pridružil lokalni vodič Miroslav Šuligoj Brevec. Predstavil nam je Banjško planoto, vse o etnoloških in zgodovinskih znamenitostih. Mislim, da smo bili skoraj vsi prvič v teh krajih, ki so pogosto očem in ljudem skriti. V Lokavcih smo si ogledali razpotegnjeno vas, domačini obiskovalcem razložijo, da je vas velike tri ure hoda, ne, to ni pomota, v vasi domačije stojijo tako daleč druga od druge, da je od začetka do konca tri ure hoda, seveda vse po hribu. Gospod Šuligoj je zelo velik ljubitelj svojega domačega kraja in okolice, njegova predstavitev je bila tako pestra in zanimiva, kot bi brali knjigo. Lokve imajo bogato kovaško tradicijo, zato so domačini uredili bogat kovaški muzej in delujočo kovačijo. V kovačiji nas je pričakal kovač, ki nam je predstavil postopek kovanja.

Zanimivosti kar ne zmanjka, Kala nad Kanalom, kjer nas je v župnijski cerkvi sv. Jurija pričakala domačinka v narodni

noši, seveda nismo mogli izpustiti. V narečju nam je predstavila zgodovino in običaje, kar je bilo enkratno doživetje – hvala. V vasi deluje že pet let folklorna skupina, ki ji je Mirko Ramovš napisal naslednje posvetilo: Kakor drevo ne more uspevati brez korenin, tako tudi človek ne more oblikovati prave istovetnosti, če mu ni mar, od kod izvira njegov rod in zanemarija njegovo dediščino. Tega prav gotovo ne moremo očitati Folklorni skupini Kal nad Kanalom, ki zvesto in z ljubeznijo poustvarja izročilo Banjške planote in s tem ohranja spomin na življenje in kulturo prednikov.

Poslovili smo se od Lokev in vestni šofer nas je po ozkih cestah peljal še v vas Bate, kjer smo si ogledali kmetijo Hubjani, njena lastnika se ukvarjata z živinorejo, mlekarstvom in sirarstvom. Gospodarja sta nam ponudila odlične sire, ki smo jih z veseljem pokušali in tudi kupili.

Ne boste verjeli, ostalo nam je celo toliko časa, da smo obiskali Sveto goro nad Novo Gorico.

Po poznem kosilu nam je malo ponagajala tehnika, šofer je ugotovil, da se je pokvaril avtobus. V Šempasu smo počakali nadomestni avtobus, ki nas je srečno pripeljal domov.

Izlet je bil lep in zanimiv, hvala predsednici Olgi Koblar, vodniku Borisu Simi in da ne pozabimo tudi na voznika, saj bi brez njega ostali v Tivoliju.

TOSAMA
Bela štacunca

Kupon ugodnosti

10% popusta na celoten nakup

15% popusta na izdelke Vivamel

15% popusta na vse higienske vložke in tampone

Kupon ugodnosti velja do 31. 12. 2021 ob predložitvi ID kartice Zbornice-Zveze. Popusti se ne seštevajo in ne veljajo na izdelke na naročilnico, ki jo predpiše zdravnik, na izdelke v akciji, darilne bone in izdelke z zaklenjeno ceno.

Vir, Šaranovičeva cesta 35, 1230 Domžale
Maribor, Jezdarska ulica 4, 2000 Maribor
Koper, Pristaniška 19, 6000 Koper
Izola, Ljubljanska ulica 1, 6310 Izola
Ljubljana, BTC - Hala A, Šmartinska 152, 1000 Ljubljana
Kranj, Planet Kranj, Cesta Jaka Platiše 18, 4000 Kranj
Kamnik, Ljubljanska cesta 4F, 1241 Kamnik
Celje, Ljubljanska cesta 10, 3000 Celje
Grosuplje, Adamičeva cesta 24, 1290 Grosuplje

www.tosamashop.si

Društvo
medicinskih
sester, babic in
zdravstvenih
tehnikov
Gorenjske

Kulinarična delavnica Bogastvo naših rek

Tanja Podlipnik

Udeleženci delavnice
(Fotografija: Tanja Podlipnik)

Vila Podvin, 17. junij 2021 – Po dolgem zimskem in spomladanskem času brez druženja smo se nekatere članice DMSBZT Gorenjske 17. 6. 2021 spet srečale, tokrat v Vili Podvin, kjer sta nas sprejela Uroš Štefelin in Marcela Klofutar. Ker pa se je datum nagibal že k poletju, smo se tokrat podale v pripravo rib.

Na kulinarični delavnici smo spoznale, kaj upoštevati pri nakupu rib, naučile smo se razlikovati staro in svežo ribo, hkrati pa smo se naučile pripraviti ribe na različne načine. Pri pripravi jedi smo večinoma uporabljali postrv, in to na vse možne načine ter z različnimi prilogami, za katere niti pomislili ne bi, da so primerne za ribe. Naredile smo tudi hladno dimljeno ribo, in sicer smo jo najprej filirale, nato pa položile v mešanico rjavega sladkorja in soli, po malo več kot eni uri v hladilniku pa smo jo lahko pokusile, kot prilogo nam je kuharski mojster Štefelin predlagal hren ali majonezo. Tekmovali smo tudi v zavijanju rolic iz filejev postrvi in jim kot prilogo dodali prepraženo rdečo čebulo.

Zadovoljne udeležence delavnice smo se proti večeru poslovile na vrtu Vile Podvin, poleg druženja in okusne hrane pa smo dobile kar nekaj idej za pripravo drugačnih obrokov iz rib na preprost način.

Društvo
medicinskih
sester, babic in
zdravstvenih
tehnikov
Gorenjske

Piknik s »škafcem« pozitivnih misli

Ivanka (Jana) Zupan

Med druženjem
(Fotografija: Ivanka Zupan)

Sekcija upokojenih članov Društva MSBZT Gorenjske danes šteje 108 članic in 1 člana in smo tudi po upokojitvi ostali redni člani regijskega strokovnega društva. Sekcija je naslednica Aktiva upokojenih MS in ZT, ustanovljenega 18. aprila 1991 v Psihiatrični bolnišnici Begunje. Epidemija covid-19 nam je aprila preprečila praznovanje že 30. obletnice sekcije – kot tudi druge dejavnosti društva »v živo«.

Zato je bilo naše srečanje na pikniku, organiziranem 29. junija 2021 v Ribnem pri Bledu, še toliko bolj prisrčno. Svoje so k temu vzdušju prispevali tudi sama narava, kjer se čas lahko ustavi in misli počijejo, naša predsednica društva Alenke Bijol in najstarejša članica 95-letna Marije Vevar ter »škafec« pozitivnih misli.

Najprej je predsednica društva predstavila program dela društva in seznanila prisotne, da je Upravni odbor Zbornice – Zveze na moj predlog kot poslanke 34. Skupščine Zbornice – Zveze, sprejel sklep, da so članice in člani Zbornice – Zveze, ki v koledarskem letu dopolnijo 80 let in več, oproščeni plačevanja članarine, nato pa novim upokojenim članicam podelila društveno zahvalo za trud in delo na področju zdravstvene in babiške nege.

Vsaka udeleženka piknika iz »lesenega škafca« izbrala listek zvitega papirja, na katerem je bila napisana pozitivna misel. In po mnenju številnih je vsaka potegnila prav tisti listek, ki je bil glede na vsebino misli namenjen prav njej.

Pozitivno razpoloženje nas je spremljalo tudi za omizjem, ki je bilo namenjeno družabnemu delu piknika. Veselje, da smo se po dolgem času lahko spet družile, je bilo prisotno skozi ves čas pogovora.

V imenu vseh prisotnih se zahvaljujem DMSBZT Gorenjske za kritje stroškov piknika in predsednici društva za njeno prisotnost.

**NE POZABIMO: »OBSTAJAJO TRI REŠITVE
ZA VSAKO TEŽKO SITUACIJO.**

SPREJMI JO, SPREMENI JO, ZAPUSTI JO.

**ČE JE NE MOREŠ SPREJETI, JO SPREMENI. ČE JE NE
MOREŠ SPREMENITI, JO ZAPUSTI.«**

Pohod na Limbarsko goro

Sanda Šifkovič

Za spomladanski planinski izlet je Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske izbralo Limbarsko goro, hrib nad Moravčami. Zjutraj se nas je zbralo 17 ljubiteljev hribov in novih doživetij.

Zaradi napovedane hude vročine smo jutranjo kavico izpustili. Pot smo začeli pri umetnem Gradiškem jezeru pri Lukovici. Najprej smo malo »grizli kolena«, nato nas je pot vodila po gozdu in travnikih do vasice Vinje, kjer nas je čakal asfaltni vzpon do vasi Negastrn. Okolica je bila zelo urejena, idilična. Od tu smo spet hodili po gozdu. Nato so se nam odprli čudoviti razgledi na Julijske Alpe in Karavanke. Po dobrih dveh urah hoje smo prišli na vrh gore, kjer stojita cerkev sv. Valentina in Gostilna Urankar. Gostišče je v nekdanji romarski hiši. Ko smo se spočili, smo si ogledali cerkev. Baročna cerkev iz 18. stoletja je posvečena zaščitniku romarjev in čebelarjev.

Limbarska gora ima ime po lilijah, ki jih je bilo tukaj včasih zelo veliko.

Vračali smo se po krožni poti okoli jezera. Namočili smo si utrujene noge in se ohladili v tolmunu. Srečali smo kačo, vendar se je nismo prestrašili, videli labode, race, veliko rib in zelenca. V hudi vročini smo prehodili več kot 15 km. Kosilo smo imeli v Gostišču pri čebelici na Brdu pri Lukovici, kjer domuje tudi Čebelarska zveza Slovenije.

Zadovoljni in napolnjeni z novo energijo smo se vrnili domov.

Junjski izlet na Ptuj

Metka Plesničar

Junjsko soboto smo članice Društva MSBZT Nova Gorica preživele v najstarejšem slovenskem mestu, v mestu Ptuj, ki nas je prevzelo s svojo bogato zgodovinsko in kulturno dediščino iz srednjega veka. Ogledali smo si muzejsko zbirko na Ptujskem gradu, ki obsega glasbila, orožje, pustne maske in zbirko fevdalne stanovanjske kulture.

Sledil je ogled Ptujске kleti, to je najstarejša slovenska vinska klet in predstavlja biser vinske tradicije na Slovenskem. Njeni začetki segajo v leto 1239, ko so minoriti pod samostanom zgradili vinsko klet. Poleg bogate zbirke arhivskih vin Ptujška klet hrani tudi vino Zlata trta iz leta 1917, ki velja za najstarejše slovensko vino. Klet je prepoznavna kot moderna vinska klet in ustvarja sodobna ter priljubljena vina, kar smo ob degustaciji vin in prigrizku domačih kmečkih dobrot ugotovili tudi sami.

Pot nas je zapeljala tudi v Lovrenc na Pohorju. Ogledali smo si etnološki spomenik pohorsko pajstvo – posebno sušilnico za lan in sadje. Sledil je ogled pristne kmečke domačije – Ladejenkovo. Stavba, ki naj bi bila iz 15. stoletja, je v celoti lesena, grajena iz brun, okna so kvadratna, zaščiteni z baročnimi kovanimi mrežami. Hišo pokriva mogočna strma čopasta »šintlasta« streha. Dimnica je bila ohranjena do prve svetovne vojne, nato pa so stene pobelili z apnom. Tla so še vedno lesena. V bližini stoji še dvojni kozolec, ki je eden redkih na Lovrenškem.

Druženje smo zaključili z večerjo v prijetnem gostišču ter se v poznih večernih urah polni novih vtisov varno vrnili na Primorsko.

NAGRADNI NATEČAJ ZA NAJBOLJŠO ZGODBO KORONAČASA - delite z nami svojo zgodbo

Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi,

naša življenja in delo so zaznamovale okoliščine epidemije, ki so nas v družbi izpostavile in preizkušale na način, ki ga ni bilo moč pričakovati. Za nami je leto preizkušenj, okoliščine epidemije še vztrajajo. V središču dogajanj, težkih trenutkov na eni strani ter srečnih zgodb in nasmehov na drugi, s svojim delom v ta svet vnašamo spoznanje, da je vsak dan zlata priložnost in trenutek slehernega med nami dragocena sled. Da je v neskončni minljivosti in krhkosti življenja le »danes«, »tukaj in zdaj« oprijemljivo naše.

Da bodo prevladali razlogi za optimizem in spoznanje, da se človeka vredno življenje odraža le v medsebojnem spoštovanju, naklonjenosti, sprejemanju, priznanju, sodelovanju, veselju in hvaležnosti in da je le dobro vseh – dobro tudi za slehernega med nami, smo se odločili, da **bomo zbrali vaše zgodbe in jih osvetlili skozi oči sodelavke, sodelavca, kolegice, kolega, sočloveka – pacienta.**

Tudi tako se vam želimo zahvaliti za vaše neprecenljivo strokovno delo, medpoklicno sodelovanje, predanost in vsakodnevno skrb, ki jo izkazuje našim pacientom in drug drugemu.

Vabimo vas, da z nami delite zgodbe, ki so se rojevale v tem času in so odraz tistega, kar nas je zblíževalo, preizkušalo, nam vlivalo vero, upanje in zaupanje vase in druge, morda kdaj vnašalo tudi razdalje, odstiralo naše vrednote, drugačne poglede ... Morda »le majhen, na videz nepomemben dogodek, pripetljaj« s simboličnim, pomembnim življenjskim sporočilom ...

Zgodbe bomo objavljali do meseca novembra, v decembru pa bomo izbrali tiste, ki bodo nagrajene. Prispevek, posredovan na natečaj ne sme biti predhodno objavljen. S prijavo na natečaj avtor/ica v primeru nagrade dovoli objavo imena in uporabo poslanega besedila.

Oblika prispevka: Arial, velikost črk 12, obojestranska poravnava, razmik med vrsticami 1,5, v obsegu do 3 strani A 4 formata.

Prispevke pošljite na naslov: utrip@zbornica-zveza.si, v razpisanih rokih za oddajo, sprotno objavljenih v Utripu.

Uredniški odbor

KORONAČAS

Barbara Bobek

Prišel je marec 2020, ko naj bi na Golniku opravila modul ASTMA/KOPB, a je bila razglašena epidemija in sem iz ambulante družinske ambulante (3) odšla na pomoč splošnim ambulantam in ob vhodu v zdravstveni dom. Nihče si ni predstavljal, kako bo potekalo samo delo. Pacienti se naenkrat niso smeli prosto gibati po zdravstvenem domu. Dostop je bil okrnjen, saj sistem ni mogel požreti bremena. Veliko stvari smo reševali preko spleta, največ pa po telefonu, ki je bil za mnoge edino okno v svet. Doživeli smo tudi omejitve gibanja med občinami in policijsko uro. Kdo bi si mislil še pred letom, kaj nas lahko doleti. Ukinjeni so bili specialistični in preventivni pregledi, po priporočilih smo obravnavali kurativne bolnike. Dan ni bil enak dnevu. Za nas zdravstvene delavce se je vedelo, da naj bi vse zmogli z lahkoto. Vendar so stiske, dileme. Stvari se te osebno dotaknejo, sploh ko ljudi osebno poznaš. Ni nam lahko. 4. januarja 2021 smo začeli izvajati hitra testiranja v kulturnem domu. Na začetku je bilo veliko dvomov, kako bomo to zmogli. Na Metelkovo smo šli na seminar, kjer smo na lutkah vadili jemanje brisa, ogledali smo si video, kako naj bi se ustrezno zaščitili z obleko in vso opremo. Zdaj je že julij, čas dopustov in mi še vedno testiramo ljudi, zdaj v športni dvorani. Občasno hodimo tudi na jemanje brisov na Metelkovo, po razporedu. Veliko je nelagodja. Ljudje dajejo veliko težo izjavam na forumih in spletu, velikokrat tudi negativno poročanje. Večina ljudi se je cepila, nekaj je še takih, ki omahujejo in se sprašujejo, kaj bodo s samim cepivom prejeli v telo. Še malo in bo avgust. Pravijo, da s septembrom prihaja novi val. Saj po novem letu boljše bo.

Mentorji z naprednimi znanji so ključni za kakovostni mentorski proces študentov zdravstvene nege

 VISOKA
ZDRAVSTVENA
ŠOLA V CELJU

 QualMent
Quality Mentoring
for Transnational Educational Partnerships

 Erasmus+

doc. dr. Boris Miha Kaučič, izr. prof. dr. Bojana Filej, Katja Esih, mag. Jerneja Meža
Visoka zdravstvena šola v Celju

Udeleženci diseminacijske konference (Fotografije: Visoka zdravstvena šola v Celju)

Julija je na Visoki zdravstveni šoli v Celju potekala diseminacijska konferenca z naslovom Mentorji z naprednimi znanji so ključni za kakovostni mentorski proces študentov zdravstvene nege. Konferenco smo organizirali z namenom, da predstavimo rezultate evropskega raziskovalnega in razvojnega projekta **QualMent – Kakovostno mentorstvo za razvoj kompetentnih študentov zdravstvene nege**, s katerim smo začeli 1. septembra 2018 in ga uspešno zaključujemo 31. avgusta 2021.

V projektu QualMent – Quality mentorship for developing competent nursing students, ki poteka v okviru programa Erasmus+, Strateška partnerstva v visokošolskem izobraževanju poleg Visoke zdravstvene šole v Celju, ki je kot koordinatorica, sodelujejo še Evropska federacija združenj medicinskih sester (EFN), Univerza v Oulu, Raziskovalna enota za zdravstveno nego in zdravstveni menedžment (Finska), Univerza Alicante, Fakulteta za zdravstvene vede (Španija) in Univerza zdravstvenih ved (Litva).

Gradiva za uporabo so dostopna na spletni strani projekta QualMent: <https://www.qualment.eu>

Projekt QualMent je bil namenjen razvoju programa usposabljanja kliničnih mentorjev za kakovostno izvajanje mentorskega procesa študentov dodiplomskih študijskih programov zdravstvene nege, usklajenih z EU direktivo 55. Kliničnemu usposabljanju je namenjena kar polovica vseh kontaktnih ur študijskega programa zdravstvene nege.

Program usposabljanja za klinične mentorje temelji na utemeljenem modelu mentorstva in je dostopen tudi v slovenskem jeziku na spletni strani projekta. Klinično usposabljanje, ki poteka v zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodih, je namreč ključno za razvoj praktičnih kompetenc, ki so pomembne za varno in kakovostno izvajanje zdravstvene

nege po končanem študiju. Čeprav poklic regulira evropska direktiva, ki določa obseg in vsebine izobraževanja, v slovenskem prostoru še vedno nimamo poenotenega programa usposabljanja za mentorje, ki so ključni za razvoj kompetenc študentov zdravstvene nege v kliničnem okolju. S projektom smo zato želeli razviti program usposabljanja kliničnih mentorjev, ki bi prispeval k dvigu kompetenc mentorjev v evropskem prostoru.

Program usposabljanja za klinične mentorje obsega tri vsebinske module: **Uvod v mentorstvo v zdravstveni negi, Kulturna in jezikovna raznolikost v mentoriranju študentov zdravstvene nege in Mentorske kompetence v ocenjevanju znanja in refleksije**. Program usposabljanja obsega 120 ur. Polovico programa (60 ur) smo izvedli v obliki predavanj in seminarskih vaj na hibridni način v obliki kontaktnih ur in samostojnega dela, drugo polovico programa (60 ur), pa kot implementacijo pridobljenih teoretičnih znanj v klinično okolje. **V Sloveniji je program usposabljanja uspešno zaključilo 33 kliničnih mentorjev, od tega si je 18 mentorjev pridobilo možnost vpisa v Nacionalni register specialnih znanj v dejavnosti zdravstvene in babiške nege (Zbornica – Zveza) za mentorje izvajalcev zdravstvene nege v kliničnem okolju.**

Jesenska šola za klinične mentorje se začne septembra 2021. Rok za prijavo je do 20. 9. 2021.

Informativna dneva bosta potekala 9. 9. in 14. 9. 2021.

Dodatne informacije na: www.vzsce.si

Diseminacijske konference v okviru projekta QualMent so potekale v vseh v projekt vključenih državah (na Finskem, v Litvi, Španiji in Sloveniji), EFN je konferenco organizirala skupaj s FINE (European Federation of Educators in Nursing Science). V okviru diseminacijske konference so vabljeni predavatelji kot izvajalci usposabljanja predstavili Na dokazih utemeljen razvoj modela mentorstva (prof. dr. Kristina Mikkonen), Vloge in odgovornosti mentorjev v kliničnem okolju (dr. Vesna Čuk), Izkustveno učenje (doc. dr. Tamara Štemberger Kolnik), Stalne povratne informacije pri učenju študentov zdravstvene nege (pred. Barbara Smrke in mag. Jerneja Meža), Potrebe po medkulturnih kompetencah mentorjev v kliničnem okolju (viš. pred. Helena Kristina

Halbwachs), Pomen medkulturne komunikacije za izvajanje mentorskega procesa kulturno raznolikim študentom zdravstvene nege (izr. prof. dr. Nadja Plazar). Na diseminacijski konferenci smo gostili tudi mentorice, ki so uspešno zaključile usposabljanje v okviru projekta QualMent in so predstavile: Uvajanje spremembe v mentorski proces kot posledica novega znanja – primer Univerzitetni klinični center Maribor (Hilda Rezar, mag. zdr. nege) in primer Zdravstvenega doma Šmarje pri Jelšah (mag. Natalija Klun). Majda Hrastnik je predstavila pogled kliničnih mentorjev na mentorski proces in Rosemarie Franc vlogo kliničnega mentorja danes in izzive za prihodnost. Med aktivnimi udeleženci je bila tudi študentka tretjega letnika Lisece Tadeja, ki je predstavila doživljanje mentorskega procesa z vidika študentke zdravstvene nege na Visoki zdravstveni šoli v Celju. Ob zaključku konference sta izr. prof. dr. Bojana Filej in doc. dr. Boris Miha Kaučič predstavila model in smernice za izvajanje kakovostnega mentorstva, ki so bile pripravljene v okviru projekta QualMent.

Projekt QualMent dosega vedno večjo prepoznavnost ne le v slovenskem, ampak tudi v evropskem prostoru, zato želimo gradivo in smernice prevesti v vse evropske jezike. S tem bodo rezultati projekta dosegljivi večjemu številu evropskih izobraževalnih institucij s področja zdravstvene nege, mentorji namreč za kakovostni mentorski proces študentov zdravstvene nege potrebujejo napredna znanja.

Spoštovani člani,

*če še ne prejimate aktualnih e novic
Zbornice – Zveze, se na njih naročite na*

email: clanarina@zbornica-zveza.si.

Spremljajte nas tudi na Facebooku:

www.facebook.com/zbornica.zveza/

Zbornica – Zveza

**CENTER ZA VSEŽIVLJENJSKO
IZOBRAŽEVANJE IN KARIERNO SVETOVANJE**

KATEDRA ZA PALIATIVNO OSKRBO

v sodelovanju z

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

organizira

XI. Stike zdravstvene nege

– simpozij s področja paliativne oskrbe z mednarodno udeležbo

ČAS ZA SISTEMSKO UREDITEV PALIATIVNE OSKRBE

Simpozij bo potekal v četrtek, 23. 9. 2021, z začetkom ob 8.30 na Visoki zdravstveni šoli v Celju.

Program simpozija je objavljen na: www.vzsce.si.

Prijave sprejemamo do zasedbe prostih mest oz. najkasneje do 17. 9. 2021. Dodatne informacije po e-pošti: ivis@vzsce.si ali 03 428 79 00.

Vljudno vabljeni.

Predstojnik Katedre za paliativno oskrbo
doc. dr. Boris Miha Kaučič

Dekan
izr. prof. dr. Gorazd Vogar

Univerza v Ljubljani
Zdravstvena fakulteta

Center za vseživljenjsko učenje
Zdravstvena fakulteta Univerze v Ljubljani

Novi izzivi znanosti ob pojavu covid-19

Izobraževalno srečanje za diplomante

Zdravstvene fakultete UL

Dr. Miha Fošnarič, predstojnik CVU ZF UL, Vesna Osojnik

26. maja smo v okviru Centra za vseživljenjsko učenje in Alumni kluba Zdravstvene fakultete UL izvedli prvi spletni dogodek za svoje diplomante, na katerem so predavatelji ZF UL in drugi strokovnjaki predstavili aktualna dognanja ob in o trenutni pandemiji.

Skupaj z več kot 100 udeleženci smo poslušali in razpravljali o pozitivnih vidikih projekta Sledilnik, kakovosti podatkov o covidu-19, pomenu pravilnega odvzema kužnine za mikrobiološko diagnostiko okužb z virusom Sars-Cov-2, epidemiologiji odpadnih voda in zgodnjem zaznavanju novih povzročiteljev bolezni, histološki sliki in slikovnih preiskavah pljuč pri bolnikih s pljučnico covid-19, izvajanju storitev delovne terapije in izkušnjah fizioterapevtov na URI Soča v času epidemije.

Razgledovali smo se naprej ter se znotraj izpostavljenih tem spraševali, kako lahko posamezne pridobljene strokovne izkušnje pozitivno koristijo človeštvu.

Dogodek je potekal v spletnem okolju Zoom, strokovno ga je povezovala Zarja Muršič.

Poleg izmenjave strokovnih vsebin ter razprave je bil namen dogodka tudi srečanje alumnov (diplomantov ZF UL) z željo, da prispevamo in ustvarimo konstruktivni dialog v skupnosti Alumni ZF UL.

Načrtujemo, da bo dogodek postal tradicionalen.

Izzivi pri zdravstveni oskrbi stanovalcev s traheostomo – delavnica

Povzela: Vesna Osojnik, Center za vseživljenjsko učenje ZF UL

Ljudem po traheotomiji se življenje zelo spremeni, saj v začetnem obdobju izgubijo osnovno orodje za komunikacijo – govor. Razumevanje traheotomije, traheostome in poznavanje trahealnih kanil – tako negovalcev kot stanovalcev – pripomore k boljšemu izidu zdravljenja in vsaj delni povrnitvi kakovosti življenja.

V domovih starejših občanov se zaposleni pogosto srečujejo s stanovalci s trahealno kanilo. Negovalnemu kadru pridejo v takih primerih prav dodatna sodobna strokovna znanja in spretnosti, ki jih lahko uspešno pridobijo na delavnicah.

Center za vseživljenjsko učenje Zdravstvene fakultete Univerze v Ljubljani je na to temo pripravil izobraževanje s praktično delavnico pod strokovnim vodstvom dr. Marije Milavec Kapun ter v izvedbi Gregorja Bolhe. Delavnica je bila 21. maja 2021 v prostorih Doma upokoencev Idrija.

Kar 18 zaposlenih na področju zdravstvene nege in oskrbe se je podrobneje seznanilo z osnovami anatomije zgornjih dihalnih poti in vokalno potjo. Spoznali so različne vrste in funkcije trahealnih kanil ter njihovih sestavnih delov. Udeleženci so se seznanili z različnimi pripomočki, ki omogočajo pacientom lažje in kakovostnejše življenje po traheotomiji. Dotaknili so se tudi pomembnosti dihanja in dihalnih vaj pri stanovalcih ter kako to vpliva na hitrejšo povrnitev govora.

Pri praktičnem delu so si udeleženci izobraževanja poglobljevali trahealne kanile, praktično izvedli oskrbo traheostome in trahealne kanile, spoznali so načine in pomembnost preverjanja tlaka v mešičku. Ob zaključku delavnice je bil čas

tudi za vprašanja, dodatne informacije kot tudi za reševanje posameznih konkretnih težav.

Udeležba na izobraževanju z delavnico o izzivih traheostome predstavlja možnost za nadgradnjo pomembnih znanj in spretnosti za kakovostno oskrbo stanovalcev v socialno-varstvenih institucijah kot tudi drugje. Tovrstna nadgradnja znanj je lahko del kakovostnega vseživljenjskega izobraževanja negovalnih timov.

NAGRADNA KRIŽANKA TOSAMA d. o. o.

*Nagrajenke nagradne križanke
Tosame d. o. o. junijske in julijske številke
Utrija so:*

*Jasmina Cvikelj, 2000 Maribor
Špela Kržišnik, 4220 Škofja Loka
Mirjam Marguč, 3210 Slovenske Konjice
Tjaša Volek, 1312 Videm-Dobrepolje
Bernardis Skaza, 2204 Miklavž na
Dravskem polju
Radojka Karan, 8000 Novo Mesto*

*Geslo oz. pravilna rešitev nagradne
križanke se glasi:*

NARAVNI VLOŽKI.

Nagrade bomo izžrebanim poslali po pošti.

Usposabljanje visokošolskih učiteljev in kliničnih mentorjev v Bosni in Hercegovini

Dr. Sedina Kalender Smajlović, Dr. Sanela Pivač

V okviru druge faze projekta *»Projekat jačanja sestinstva u BiH«*, ki poteka pod okriljem Fundacije Fami sva s strani Fakultete za zdravstvo Angele Boškin izvedli 10-urno usposabljanje 15 visokošolskih učiteljev in kliničnih mentorjev iz 9 javnih visokošolskih izobraževalnih zavodov v BiH.

Dvodnevno usposabljanje je potekalo 31. 5. in 1. 6. 2021 v Banjaluki. Predstavljene so bile aktivne in sodobne metode poučevanja študentov zdravstvene nege. Visokošolski učitelji in klinični mentorji so bili seznanjeni z zakonskimi osnovami in smernicami za izobraževanje – s Payton Four step metodo, uporabo OSCE, miselnih zemljevidov, vodeno razpravo, kritičnim razmišljanjem in problemskim učenjem v zdravstveni negi.

»Mentorji kliničnih veščin« (Fotografija: arhiv fakultete)

Univerza v Novem mestu
University of Novo mesto

ČASTNI POKROVITELJ
ZNANSTVENE KONFERENCE, JE
ZBORNICA - ZVEZA

Fakulteta za zdravstvene vede
Faculty of Health Sciences

VABILO

NA 11. ZNANSTVENO KONFERENCO Z MEDNARODNO UDELEŽBO

Celostna obravnava pacienta
Holistic Approach to the Patient

Novo mesto, 18. 11. 2021

Informacije in prijava: e-naslov: konferenca@uni-nm.si,
tel. 07 393 00 30, <https://fzv.uni-nm.si/sl/konferenca/>

ERASMUS+ »Incomming« in dan mobilnosti na Univerzi v Novem mestu

Gorazd Laznik, Univerza v Novem mestu, Fakulteta za zdravstvene vede

V letošnjem študijskem letu smo kljub situaciji, v kateri se je znašel svet in z njim tudi Slovenija, izvedli »incomming« izmenjavo. Iz Varaždina (Sveučilište Sjever) je po končanem izobraževanju na prvi stopnji in pred nadaljevanjem študija na drugi stopnji preko izmenjave ERASMUS+ v Slovenijo prišla njihova študentka Petra.

Petra je za izmenjavo kandidirala na njihovem razpisu ERASMUS+. Izmenjavo bi si seveda lahko uredila zunaj kliničnega okolja, vendar si je želela nekaj več. Po vzpostavitvi stika z Univerzo v Novem mestu, Fakulteto za zdravstvene vede oziroma našo mednarodno pisarno smo v nekatere zavode poslali povpraševanje po možnosti izmenjave, pri čemer smo vedeli, da zaradi epidemije to ne bo tako preprosto. Na srečo

smo se zmotili. V CZBO (Center za zdravljenje bolezni otrok) Šentvid pri Stični so se odzvali takoj. Ne samo, da so Petri ponudili možnost, ampak so ji pomagali poiskati tudi nastanitev, za katero je bilo ravno zaradi epidemije še toliko bolj pomembno, da je čim bližje bolnišnici.

(Slika_1_Obisk_CZBO_Š_P_S) Direktorica bolnišnice Tanja Vidic in pomočnica direktorice za zdravstveno nego v omenjeni bolnišnici Zdenka Koporec sta od prvega dneva skrbeli, da je Petra dobila kar največ, čeprav za izmenjavo nismo imeli vnaprej pripravljenega programa, saj klinično usposabljanje na tej stopnji ni predvideno. Kljub vsemu pa je po končani izmenjavi gospa Zdenka povedala: »Petra se je hitro vključila v delo na oddelku, zelo dobro je navezala stik s sodelavci, tudi jezikovnih težav ni imela. Do sodelavcev in drugih zunanjih delavcev in obiskovalcev je bila prijazna in ustrežljiva. Vedno je rada priskočila na pomoč in je bila pripravljena opravljati dela, četudi niso bila neposredno povezana z njeno stroko

(varstvo otrok zaposlenih v času epidemije covid-19, da smo jih lahko razporejali na delovna mesta). Večino dela je opravljala na oddelku za podaljšano bolnišnično zdravljenje, z delom pa se je seznanila tudi na oddelku B, kjer so pokretni otroci, in z delom v ambulantni. Upoštevala je vsa navodila na strokovnem področju. Hitro se je naučila dodeljenih nalog. Njene naloge so obsegale izvajanje ZN glede na vse življenjske aktivnosti, pri čemer si je pridobila tudi izkušnje.«

Tudi direktorica se pridružuje zapisu in pove, da je bila tudi zanje to izjemna izkušnja,

1)

saj so tudi vsa nova znanja, ki jih »sveži« študenti prinesejo v klinično okolje, zelo dobrodošla.

Študentka Petra je bila na izmenjavi v CZBO Šentvid pri Stični tri mesece, direktorico bolnišnice in pomočnico direktorice za zdravstveno nego pa smo povabili na našo univerzo. Ogleдали sta si univerzitetne prostore (največ zanimanja je bilo seveda za kabinete, namenjene otrokom), po srečanju pa smo sklenili, da bomo tovrstno sodelovanje samo še krepili (Slika 2 – Kabinet ZNOM).

Univerza v Novem mestu pa je letos prvič v sodelovanju vseh njenih članic izvedla tudi *Dan mednarodne mobilnosti*. V sklopu dogodka so svoje izkušnje odhodnih mobilnosti predstavili študenti različnih programov in fakultet naše univerze (sliki 3, 4), svoje izkušnje z izmenjavami pa so udeležencem prenesli tudi naši predavatelji, ki so se izmenjav v tujini udeležili bodisi zaradi izvedbe gostujočega predavanja bodisi zaradi strokovnega izpopolnjevanja. Tudi oni so predstavili potek izmenjave, svojo izkušnjo in destinacijo ter še enkrat poudarili pomen tovrstnih izmenjav tako za študente kot tudi za predavatelje. Udeležencem prireditve je potek izbora, odločitev in samo izmenjavo poleg direktorice in pomočnice direktorice za zdravstveno nego v CZBO Šentvid pri Stični (slika 5 – Tanja V. in Zdenka K.) opisala tudi Petra iz Varaždina. Kot smo izvedeli, je Petra po vrnitvi na Hrvaško na pediatrični kliniki in morda tudi zaradi pisma s priporočilom odgovornih v CZBO Šentvid pri Stični dobila zaposlitev, za kar ji seveda čestitamo.

Mednarodna pisarna univerze je ob koncu dogodka predstavila še program Erasmus+ za novo obdobje mobilnosti med letoma 2021 in 2027 in trenutne mednarodne projekte, pri katerih sodeluje.

Fotografije: arhiv fakultete

ERASMUS+ na Finskem – TUAS

Gorazd Laznik, Univerza v Novem mestu, Fakulteta za zdravstvene vede

Finska. Večna »vzornica« izobraževalnega sistema marsikateri državi, tudi Sloveniji. To zagotovo je, hkrati pa si po vsaki izkušnji, bodisi študentov bodisi predavateljev, lahko odkrito priznamo, da je v Sloveniji izobraževalni sistem zelo dober, usvojeno strokovno in teoretično znanje slovenskih diplomantov pa na visoki ravni.

Vse pogosteje se med študenti pojavljajo tisti, ki si želijo mednarodnih izmenjav, odkrivanja in usvajanja novih znanj. Želijo si, da se med izobraževanjem udeležijo izmenjave v vsaj eni od držav, s katero ima njihova izobraževalna institucija sklenjeno pogodbo o sodelovanju in se preizkusijo tudi na ta način. Naša Univerza v Novem mestu sodeluje s kar nekaj univerzami na Hrvaškem, v Makedoniji, na Poljskem, v Italiji, Latviji, Grčiji in na Finskem. Prav s Finsko sodelujemo največ, predvsem z univerzo TUAS (Turku University of Applied Sciences) v mestu Turku.

V študijskem letu 2019/2020 smo tako prvič izvedli devetmesečno ERASMUS+ izmenjavo z namenom študija, hkrati pa je v tem času študentka opravila tudi kar nekaj kliničnega usposabljanja, ki je bil načrtovano, nekaj pa si ga je v obliki študentskega dela organizirala sama in s tem dodatno tudi nekaj zaslužila. Suzana (slika 1 – Suzana_in_obisk_predavateljev_iz_SLO (Suzana je druga z desne.)), ki smo jo v sklopu izmenjave ERASMUS+ z namenom izvedbe gostujočega predavanja obiskali tudi trije predavatelji naše fakultete, je torej pustila leđ, pustila dober vtis in tako tlakovala pot vsem, ki bodo v TUAS še prihajali.

Tako sta v študijskem letu 2020/2021 TUAS v devetmesečni izmenjavi ERASMUS+ z namenom študija obiskala naša študenta tretjega letnika Ana in Anton. Zaradi epidemije covid-19, ki je v Evropi prisotna že več kot leto dni, v tem času nista mogla opraviti niti dneva kliničnega usposabljanja, sta pa opravila vse izpite, ki so bili izbrani in podpisani v dokumentu »Learning Agreement« med obema univerzama.

In kaj sta povedala po vrnitvi v Slovenijo?

»Dejstvo je, da je bila najina izmenjava zaradi epidemije drugačna, kot bi bila sicer, vendar sva kljub temu pridobila veliko novega znanja in življenjskih izkušenj tako na področju zdravstva kot tudi same skandinavske kulture in načina življenja na severu. In kaj sva, na kratko, tam poleg študija počela? Najbolj ceniva to, da sva spoznala kar nekaj prijateljev, s katerimi bova zagotovo ostala v stikih še mnogo let. Februarja sva prestopila arktični krog, si ogledala kar nekaj naravnih parkov, uživala na snegu, si ogledala kraje na Finskem, Alandske otoke, prestolnico Švedske, obiskala Božička na Laponskem, videla severne jelene (morda je bil

med njimi tudi Rudolf, vendar zaradi mraza nisva vedela, kdo ima bolj rdeč nos :). Tam zgoraj je bilo takrat res precej mrzlo. (Slika_2_Zimske_radosti, Slika_3_Študij) Aprila pa sva si ogledala tudi Moomin world, svet, kjer živi pravljično bitje znane risanke/pravljice Moomin, finsko-švedske pisateljice. Med tem časom sva uspešno opravila vse obveznosti in izpite drugega semestra, zdaj pa sva že v Sloveniji, kjer morava opraviti le še en izpit in klinično usposabljanje ter napisati diplomsko nalogo, se nama pa z opravljanjem prakse malo mudi, ker bi se že lela jeseni vpisati na magistrski študij. Hvala fakulteti za to izkušnjo. Izmenjavo priporočava vsakemu študentu, ki želi nadgraditi bodisi študijske bodisi življenjske izkušnje. Vse skupaj je dobra izkušnja, ki je ne bova pozabila nikoli. Moi moi (adijo) in kiitos (hvala).«

Tovrstna gostovanja ERASMUS+ so sicer zelo dobrodošla tudi za predavatelje. Spoznavanje načina in organiziranosti dela na fakultetah zunaj naših meja, navezovanje stikov za morebitna skupna raziskovalna dela ter projekte in ob vrnitvi prenašanje dobrih praks v naša izobraževalna okolja so prednosti izmenjav za predavatelje (Slika_4_Izmenjava_predavatelji).

»United colours of Rice«

Jože Lavrinec

Neverjetna paleta barv in okusov povsem običajnega riža

Nedolgo tega si je bilo na Netflixu mogoče ogledati zanimivo dokumentarno serijo *High on the Hog*, ki opisuje, kako je kuhinja Afroameričanov spremenila Ameriko. Poučno in zanimivo. Ne nazadnje se podobni asimilacijski procesi dogajajo vse povsod, tudi v naši bližini. Se mogoče kdaj kdo vpraša, od kod denimo slastno dišeči jabolčni zavitek ali mogoče sarme ...

To, kar je dobro in okusno, hitro vzamemo za svoje. Ogled je seveda terjal tudi nekaj umskega napora in razjasnjevanja kakšne dileme. Ena takšnih je »zlata riž«, ki so ga nekdanji sužnji prinesli iz svojih matičnih dežel. Že ime pove, da je žar-ko rumene barve, ki jo dobi iz bogastva karotenov. Zlata riž je prehranjeval generacije sužnjeve vse do secesijske vojne. Po njej pa so »zlata« riževa polja v Ameriki začela propadati, saj ima ta vrsta riža zelo skromen hektarski donos. Zdaj pa se zlata riž vrača na ameriške ravnice. In seveda po njem tradicionalno radi posegajo Afroameričani. Le eno spremembo je doživel zlata riž nove generacije: da zadosti ekonomskim zahtevam, je produkt genskega inženiringa!

No, ja ...

Čeprav vsakdanji riž pri tistih, ki ga uporabljamo za običajno pripravo jedi, briljira s svojo bleščečo belino, v bistvu ni bel. Ta belina je namreč plod mehanske obdelave riževega zrna, luščenja in brušenja, s čimer se odstranita tako zunanja kakor notranja ovojnica. Tako obdelan riž se hitreje skuha, je lažje prebavljiv, vendar tudi manj hranljiv. V osnovi je rjava barve, kar dobro vidimo, kadar uporabimo polnozrnat riž. Barva ovojnice je tista, ki določa barvo riža. Če se ozremo po trgovskih policah, poleg običajnega brušenega, pardon rjavega riža, srečujemo tudi črnega in rdečega. Kaj pa rumeni? Tega v naših trgovinah za zdaj še ni. Če se mogoče sprašujemo o poreklu, potem s skrbnim prebiranjem deklaracij lahko ugotovimo, da rdeči riž prihaja večinoma iz Tajske ali izpod Himalaje. Črni riž pa je večinoma doma na Kitajskem. In seveda divji riž, čeprav ima zelo temno obarvano zrnje v to skupino ne spada. Divji riž, razen imena, z rižem nima nič skupnega. Izvira iz širnih prostranstev Kanade in gre v bistvu za užitna semena raznih trav, sorodnic ječmena.

Zgodovina riža je vedno zanimiva in pri barvnih vrstah pogosto nekoliko zamegljena z različnimi miti.

V Aziji predstavlja riž (*Oryza sativa*) osnovno hrano za več kakor dve tretjini populacije. Je njihov »vsakdanji kruh«. V Evropi je riž precej manj pomembno živilo, a še vedno predstavlja pomemben delež škrobne prehrane. V tradicionalnih azijskih pridelovalkah riža rastejo prav vse barve riža: rjavi, rdeči, škrlatni, črni, rumeni in zeleni. Obarvane vrste riža so v preteklosti zaradi zdravilnosti ali izjemnega okusa veliko bolj cenili, kakor kasneje v začetku industrijske dobe. Šele v zadnjem času znova pridobivajo veljavo. Ob tem mogoče kot zanimivost: Indijci so v preteklosti posamezne barve riža povezovali s posameznimi bogovi ter jim ga darovali. Na drugi strani pa so Kitajci cenili polni oreškast okus barvnega riža, zato je predvsem črni riž veljal kot prepovedano živilo za običajno ljudstvo. Uživali so ga lahko le člani cesarske družine.

Zgodovina obarvanih vrst riža se prekriva z zgodovino standardnega rjavega riža. Tako so obarvane vrste riža prvič omenjene že v spisih Jadžurve 1200 let pred našim štetjem. Japonski mit pripoveduje, da v daljni preteklosti riževa stebela niso rodila zrnja. Nekega dne jih je boginja Kuan Yin poškopila s svojim mlekom in rjava (po luščenju bela) vrsta riža je rodila obilo zrnja. Le za nekaj riževih bilk je boginji zmanjkalo mleka in te je poškopila s svojo krvjo. Te preostale riževe bilke so rodile rdeče zrnje. Rdeče vrste okroglozrnatega riža so Japonci gojili okoli leta 700; bolj rodni dolgozrnat rdeči riž so prinesli iz Kitajske nekje med 11. in 14. stoletjem, vendar so do leta 1930 skoraj izginile iz obdelovalnih površin Japonske.

O kultivaciji riža v Indiji govori indijski mit, ki pripoveduje, da je Šiva poslal na zemljo ptičko s štirimi zrnji riža: zlatim kot sonce, rdečim kot kri, črnim kot noč in rjavim kot zemlja, a ptička je na dolgi poti postala lačna in použila zlato zrno. Od takrat Azija praktično rumenega riža ne pozna (ta je posebnost afriških dežel), pozna pa zato rjavi, rdeči in črni riž.

V sodobnem času so nam deloma zaradi globalizacije, deloma zaradi modnega vračanja in iskanja starih vrst hranilnega zrnja dostopne vse barve riža. Seveda so obarvane vrste zaradi težje pridelave in manjšega hektarskega donosa redkejšje in dražje.

Če poskušamo ugotoviti hranilnost posameznih barvnih vrst riža lahko hitro zaključimo, da bistvenih razlik med njimi ni. Prav vsi so bogat vir ogljikovih hidratov, prav vsi so revni z natrijem (tabela 1). Ali pač? Je že tako, da se bistvo pogosto skriva v podrobnostih.

Kakorkoli obračamo liste v debeli knjigi prehranskih vrednosti, vedno se izkaže, da je beli oz. brušeni rjavi riž hranilno najrevnejši, z najnižjo vsebnostjo beljakovin, prehranskih vlaknin in maščob. Če bi ob tem poskušali še preverjati vsebnost

Tabela 1: Hranilna vrednost vrst riža

100 g	Rjavi riž	Brušeni rjavi riž (beli riž)	Rdeči riž	Črni riž
Ogljikovi hidrati:	73,3 g	80 g	66,7 g	75 g
Prehranske vlaknine:	4,4 g	2,2 g	7 g	4,5 g
Beljakovine:	8,9 g	6,6 g	14 g	8,8 g
Maščobe:	3,32 g	1 g	8 g	3,33 g
Energija:	356 kcal	356 kcal	362 kcal	355 kcal

mikrohranil, bi bila njegova revnost še večja. S tehnološkim postopkom se je pač odstranila notranja ovojnica, sočasno z njo pa tudi vitamine in minerale. Ostalo je samo še kalorično škrobno jedro. Prebavljivost brušenega riža je hitra in ima posledično tudi dokaj visok inzulinski odziv. Povsem drugače je z rjavim rižem, ki se prebavlja počasi, tako kakor se tudi kuha počasi. Tudi rdeči in črni riž se kuhata zelo dolgo, neka-ko do 40 minut, ob tem izgubita nekaj svoje barve, ohranita pa svojo oreškasto aromo in bogat okus. Bolj je riž intenzivne barve, močnejšo aromo in okus ima. Črni riž vsebuje še t. i. rezistentni škrob, ki se od običajnega razlikuje po zelo počasni prebavljivosti. Delež takšnega škroba v črnem rižu znaša od tri pa vse do pet odstotkov. Ni treba posebej poudariti, da ravno prisotnost takšnega škroba upočasnjuje prehod sladkorjev iz prebavil v kri in zagotavlja večjo sitost.

Rižu dajejo barvo različne učinkovine, podobne tistim v borovnicah, grozdnih jagodah in kakavu. Kar je najbolje, v našem organizmu prevzamejo vlogo antioksidantov. Najmočnejšo antioksidativno dejavnost lahko pripišemo učinkovini črnega riža, sledijo učinkovine rdečega in rjavega riža. Tako se v ovojnici rjavega in rdečega riža skrivata učinkovini katehin in mirektin (bolj je barva intenzivna, več teh učinkovin ovojnica vsebuje), v ovojnici črnega pa se skrivata katehin in kvercetin.

Ker je sodobnost prežeta z iskanjem malih čudežev, nas laboratorijske analize usmerjajo na morebitne zdravilne učinke uživanja rdečega in črnega riža. Tako že vemo, da ekstrakta rdečega in črnega riža delujeta nevroprotektivno ter nakazujeta močno protirakasto ter izrazito protivnetno delovanje. Žal so vsi ti učinki dokazani s poskusi na malih glodavcih (Ghasemzadeh, et al., 2018). Kakorkoli že to poskušamo prenesti na človeka, moramo z obžalovanjem priznati, da ne vemo praktično ničesar in lahko mirno sanjamo. Skratka: raj za alternativno medicino! Po drugi strani pa je treba priznati, da imamo na razpolago že kar nekaj posrednih pozitivnih dokazov. Sem spadajo številne raziskave, ki potrjujejo ugodno delovanje

polifenolov in antocianov, se pravi rastlinskih učinkovin, med katere spadajo tudi učinkovine rdečega in črnega riža.

Laboratorijske raziskave ekstraktov obarvanih vrst riža nakazujejo še ugoden terapevtski učinek pri sladkorni bolezni (Boue, et al., 2016), a mehanizem še vedno ni razjasnjen.

ln vendar mistika ob vsem skupaj niti ni potrebna. Že dolgo velja, da je redno uživanje rjavega (ali polnozrnatega ali nebrušenega) riža, z njim pa tudi uživanje rdečega in črnega riža, pomemben del vsakdanje zdrave in uravnotežene prehrane slehernega človeka. In je tudi normalen sestavni del prehrane sladkornega bolnika, za bolnike s celiakijo pa predstavlja varen in okusen vir škroba in prehranskih vlaknin.

Ne nazadnje nas obarvane vrste riža pospremiijo še v svet kulinarike, ki še tako preprosto živilo spremeni v zapleteno kombinacijo okusov, vonja, tekstur in barvitosti, vse za naš blagor in užitek. Ker intenzivne barve riža med kuhanjem del te barve prenesejo tudi na druga pridana živila (npr. piščančje meso se obarva črno), se običajno posamezne komponente jedi pripravijo ločeno in sestavijo šele tik pred serviranjem. Da ne bi po nepotrebnem izgubljali antioksidantov, naj bi barvne vrste riža kuhali v čim manjši količini vode.

Literatura:

Ahuja, U., Ahuja, SC., Chaudhary, N. & Thakrar, R., 2021. Asian Agri-History Foundation. Red rices — past, present, and future. Dostopno na: <https://www.asianagrihistory.org/pdf/articles/Red-Rices-Uma-Ahuja.pdf>. [1. junij, 2021].

Boue, SM., Daigle, KW., Chen, MH., Cao, H. & Heiman, ML., 2016. Antidiabetic potential of purple and red rice (*Oryza sativa* L.) bran extracts. *Journal of Agricultural Food Chemistry*: 64, pp. 5345-5353.

Ghasemzadeh, A., Karbalai, MT., Jaafer, HZE. & Rahmat, A., 2018. Phytochemical constituents, antioxidant activity, and antiproliferative properties of black, red, and brown rice bran. *Chemistry Central Journal*; 12, p. 17.

Drage članice in člani!
Sodelujte v nagradni igri Zbornice - Zveze
s koronsko zgodbo, izkušnjo s cepilnega
mesta, izvirnim motom, sliko ali opisom
dogodka v vaši delovni sredini in dobili
boste majico ČAS JE ZA CEPLJENJE!

Vaš prispevek pričakujemo na e – naslovu: splet@zbornica-zveza.si

V naslednji številki bomo objavili najbolj izvirne zgodbe.

Kapo dol vsem kolegom, ki so se borili s taksno osebno varovalno opremo. Kajti jaz sem imela tole masko na glavi približno 3 ure in to je grozno.

Lepo vas pozdravljam,

Anita Molek Kostanjšek

Ker kot zdravstveni delavec rada dajem zgled drugim, sem se cepila.

V prilogi pošiljam slikico :))

S spoštovanjem,

Natalija Štelcar

Pozdravljeni!

Pišem zgodbo, eno izmed mnogih, ki se pišejo in doživljajo zadnje leto nam vsem, v zdravstvu pa še bolj travmatične. Naše Zasavje je imelo in še ima ogromno koronskih zgodb – slabih, žalostnih in tudi veselih, če so naši bolniki odšli domov ozdravljeni. Zgodba je toliko, da bi lahko napisala knjigo. Pretresla pa me je zgodba družine iz Trbovelj, ko sta na isti dan zbolela mož in žena, sin pa je bil močno zaskrbljen in v strahu, da bo izgubil oba. Še v isti bolnišnici nista bila, mater so odpeljali v UKC Ljubljana, očeta pa v Bolnišnico Slovenj Gradec, to je bil za sina in hčerko še dodaten stres in strah. Starša sta bila oba prizadeta in na respiratorju. Po dolgem času, ko sta bila covid negativna, so ju le prestavili nazaj v našo intenzivno nego, da si opomoreta. Ženo smo počasi le spravili na noge, tako da je lahko odšla na rehabilitacijo v Zdravilišče Laško in upamo, da bo kmalu doma pri sinu in hčerki. Njen mož pa napreduje malo počasneje, a upamo, da mu bo uspelo, nadaljuje zdravljenje v naši negovalni enoti. Tako ali drugače pišemo zgodbe v upanju, da jih bo čim več s srečnim koncem.

Tudi sama sem prebolela covid, a k sreči v blagi obliki. Premačajmo covid in se cepimo.

Srečno iz Zasavja

Cirila Herman

P. s.: Moja zgodba v zdravstvu se zaključuje. Septembra odhajam v zasluženi pokoj po 40 letih dela v Bolnišnici Trbovlje, v kateri sem preživela in pomagala mnogim bolnim in njihovim svojcem v dobrih in tudi težkih trenutkih. Pravijo, da pusti službo, ko odhajaš skozi službena vrata, a na žalost to vedno ni lahko in se enostavno ne da. Upam, da bodo kolegice, ki ostajajo in še prihajajo, delale le dobro in s srčnostjo do soljudi. **DOBRO SE Z DOBRIM VRAČA – SREČNO! OBILO DELOVNIH USPEHOV, STRPNOSTI IN DOBREGA SODELOVANJA S SODELAVCI!**

Pozdravljeni,

pošiljam izvirni moto **Ne odlašajmo, cepimo se!**

Barbara Bobek, ŽD Medvode

										UTRIP	NATANČNO OPISOVANJE	SLADKI IZLOČKI ŽUŽELK	PRAKANTON V SVICI	GEPARD	IME FRANKOVSkih KRALJEV	DOVRŠNI PRETEKLI ČAS V SRBSCINI
										SMUCARSKI REKVIZIT						
										OBLACILO IZ PRALNEGA BLAGA	1					
										ZALOŽNIK, IZDAJATELJ					3	
										OZNAKA CELJA			OČKA			
													VRATA (STARJ)			
										AZLSKI VELETOK					VISOKA IGRALNA KARTA AGATHA CHRISTIE	
										FRAN. IGRALKA (MARE JUSTINE BENOITE)						
										SOSED ANGLEŽEV		2			VEČANJE PROSTORINE PLINA	NAVEDBA TLJEGA BESEDILA
ITAL. POTUJOČI PRIDIGAR IN USTANOVITELJ REDA FRANCISKANOV	BARVNO POLSTENO PERO	POPOLNI PODATKI ZA KUHANJE JEDI	ANG. PLOŠČINSKA MERA	PLAČILO ZA STORJENO USLUGO	SKUPINA VERNIKOV	BLAGAJNISKI IZKUPICEK	"SREDINA" KOSARE	ASTEROID, KI GA JE ODKRIL PERBOTIN	PROSTOR ZA PEVCE V CERKVI POLITIK GLUGOROV				EMILIAN CEVC			10
FARMACEVTIKA			9										HRVASKI OTOK DEL SKELETA			
KREPELO, OKLESCEK							REKA NA PELOPONEZU EVROTAS					CUNJA				
SPANSKO MESTO V ESTRAMADURI				5			RADUSKI NOVINAR BERVAR REKA V NEMCIJI					6	ANTON TROSTNIK, PESNIK (FREDERIK VAN)			
ALJAZ PEGAN			IT. PESNIK (TORQUATO)						NOR. JEZI. KOSLOVEK (VAR) RACUNSKA TABLICA							SRBSKI FILMSKI REŽISER (ZORAN)
KRAJ NA PELJESCU					TANKA KOŽICA BLIŽNI SOROČNIK							OZKA POT ZA PESCE DŽIP IZ DACIJE				
GLAVNO MESTO TUNIZIJE	7					GLAVNO MESTO MAROKA JURE KOSIR			4				SPREMLJEVALEČ OGNJA ? VLONI		8	
GRSKE BOGINJE MASCEVANJA								BIBLJSKO IME ZA SIRIJO Z MILZOPOTAMJO								
PREBIVALKE RAC								DELAVEC, KI VAR IN BRUSI KOVINE								

OZNACENE CRKE RAZPOREDITE V LIK, KJER DOBITE KONČNO REŠITVEV.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Pri težavah v intimnih predelih: intimna krema s probiotiki Natura Femina by ellen

Poleti ali po počitnicah se mora marsikatera ženska soočiti z infekcijo v intimnem predelu. Visoke temperature namreč še pospešijo razvoj škodljivih mikroorganizmov v intimnih predelih – in infekcija je tu. V Tosami imajo rešitev za srbenje, neprijeten vonj in neobičajen izcedek: **intimno kremo s probiotiki Natura Femina by ellen**. Vsebuje naravne mlečnokislinske bakterije, ki ponovno vzpostavijo in nato ohranjajo ravnovesje v nožnici. Intimna krema Natura Femina by ellen mehča kožo in zunanjo membrano sluznice, vlaži zunanji intimni predel in preprečuje neprijeten vonj.

Pravilne rešitve - geslo nagradne križanke nam posredujte do 20. septembra na naslov Zbornica – Zveza, Ob železnici 30 A, 1000 Ljubljana ali po e-pošti na naslov clanarina@zbornica-zveza.si in izžrebali bomo 5 nagrajencev. Med pravnimi rešitvami bomo izžrebali 5 nagrad, ki jih prispeva Tosama d. o. o. Vrednost dveh prvih nagrad predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 30,00 evrov za posamezno nagrado, vrednost dveh drugih nagrad predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 20,00 evrov za posamezno nagrado, vrednost tretje nagrade pa predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 10,00 evrov.

avtor: Marko Dresčček

Spoštovani,

objavljamo obvestilo o usposabljanju za pridobitev specialnega znanja s področja okužb povezanih z zdravstvom – za socialno varstvene zavode.

Usposabljanje bo organizirano jeseni 2021, kamor se lahko vključi do 25 udeležencev. Prosta mesta bodo zasedena po vrstnem redu prijav.

Osnovne informacije o usposabljanju

Namen izvedbe usposabljanja za pridobitev specialnega znanja s področja okužb povezanih z zdravstvom je dodatno usposabljanje diplomiranih medicinskih sester, diplomirani sanitarnih inženirjev in domskih zdravnikov v socialno varstvenih zavodi (SVZ), varstveno delovnih centrih (VDC), centrih za usposabljanje in varstvo in izobraževanje (CUDV) za potrebe učinkovitega spremljanja, obvladovanja, preprečevanja okužb povezanih z zdravstvom in preventivnega delovanja.

CILJI:

- Razumevanje osnovnih konceptov pri obvladovanju okužb povezanih z zdravstvom (okužbe, povzročitelji in organizacija obvladovanja)
- Priprava, izvajanje, spremljanje in nadzorovanje Programa preprečevanja okužb povezanih z zdravstvom vključno z nadzorom nad izobraževanjem zaposlenih
- Prepoznavanje tveganj, spremljanje kazalnikov, razlaga epidemioloških podatkov, osnovne statistične metode, ki se uporabljajo pri nadzoru okužb
- opredeliti vlogo zdravnikov, medicinskih sester in odgovornih članov tima in se seznaniti z zakonodajo, pravili in predpisi
- Posodobiti znanje o higieni rok, izolacijskih ukrepih, osebni varovalni opremi
- Razumevanje ključnih vprašanj čiščenja, razkuževanja in sterilizacije.

UDELEŽENCI:

- Diplomirane medicinske sestre, ki delajo na področju socialno varstvenih zavodih, CUDV, VDC
- Zdravniki, ki zagotavljajo oskrbo SVZ, CUDV, VDC
- Diplomirani sanitarni inženirji, ki delajo v SVZ, CUDV, VDC

TRAJANJE: skupaj najmanj 135 ur (1 ura = 45 minut)

Terminski plan izobraževanja

Predavanja in delavnice bodo potekale vsak drugi teden od srede do petka od 8.00 – 16.00 ure v naslednjih terminih:

1. teden 22. 9. – 24. 9. 2021
2. teden 6. 10. – 8. 10. 2021
3. teden 20. 10. – 22. 10. 2021
4. teden 3. 11. – 5. 11. 2021
5. teden 24. 11. – 26. 11. 2021

OBLIKE IZOBRAŽEVANJA:

Predavanja, delavnice, izdelava seminarske naloge, zaključni izpit. Predavanja bodo potekala po hibridnem modelu, prilagojeno epidemiološkim razmeram (na lokaciji Zbornice – Zveze in online).

Lokacija izobraževanja: Spletno okolje MS TEAM, v prostorih Zbornice – Zveze.

Zaključek izobraževanja: Usposabljanje za pridobitev specialnega znanja s področja okužb, povezanih z zdravstvom se zaključi z izdelavo seminarske naloge in uspešno opravljenega preizkusa znanja.

NUJNO

Prijava: prijave pošljite preko elektronske pošte koordinatorici usposabljanja za pridobitev specialnega znanja
Dragi Štromajer, Zbornica – Zveza, E naslov: pooblastila.sodelavec@zbornica-zveza.si

Cena za udeleženca: 1.200 eurov z DDV.

Vljudno vabljeni!

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

Splošna bolnišnica Novo mesto
v sodelovanju z
Društvom medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto
in
Univerzo v novem mestu, Fakulteto za zdravstvene vede
organizira

13. strokovno srečanje »Dnevi Marije Tomšič: Izzivi integrirane zdravstvene in socialne oskrbe v času epidemije«,

ki bo 21. januarja 2022

v Kulturno kongresnem centru v Dolenjskih Toplicah.

V primeru poslabšanja epidemiološke situacije bo strokovno srečanje izvedeno v spletnem okolju.

Vabimo vas k aktivni udeležbi.

Pomembni datumi:

- Prijava aktivne udeležbe z naslovom in povzetkom prispevka na strokovnem srečanju:
10. oktober 2021. Naslove in povzetke prispevkov pošljite na e-naslov: marjeta.berkopec@sb-nm.si.
- Obvestilo avtorjem o sprejetju povzetkov prispevkov: **20. oktober 2021.**
- Oddaja prispevkov: **8. november 2021.**

Veselimo se sodelovanja in vas lepo pozdravljamo.

Predsednica organizacijskega odbora:

Simona Volf, univ. dipl. org.,

pomočnica direktorice za področje zdravstvene nege v SB Novo mesto

Organizator

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu

TEMA SREČANJA

ZDRAVA USTA ZA ZDRAVO TELO

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

3. in 4. 9. 2021

Bioterme, M. Nedelja

(Če se bo epidemiološka slika poslabšala, bo strokovno srečanje prestavljeno na drugi datum oz. bo na daljavo, z volitvami za predsednika in člane IO strokovne Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu za mandatno obdobje 2021–2025).

Program izobraževanja

Program strokovnega izobraževanja bo v celoti objavljen na spletni strani Zbornice – Zveze, www.zbornica-zveza.si.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Dvodnevna kotizacija znaša 320 € z DDV.

Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so opravičeni do 50-% popusta in je cena 160 € z DDV; vključuje zbornik ter prehrano med odmori in večerjo. Kotizacijo boste poravnali po izvedenem srečanju.

Licenčne in pedagoške točke

Program strokovnega srečanja bo vpisan v register strokovnih izobraževanj in je v postopku vrednotenja licenčnih ter pedagoških točk pri Zbornici – Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijava na strokovno izobraževanje je možna preko e-prijavnice, ki je dosegljiva na spletni strani Zbornice – Zveze:

www.zbornica-zveza.si

Dodatne informacije:

cok.marina@gmail.com ali 051 396 296

Organizator

Zbornica – Zveza, Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov na internistično-infektološkem področju

TEMA SREČANJA

EPIDEMIJA COVIDA-19 V LUČI
ZDRAVSTVENE NEGE

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

16. september 2021, UKC Ljubljana, Zaloška 7, 1000 Ljubljana
Registracija 8.30 do 9. ure

Program izobraževanja

Program srečanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

KOTIZACIJE NI, število udeležencev je omejeno na 60.

Licenčne in pedagoške točke

Program strokovnega srečanja je v postopku vpisa v register strokovnih izpopolnjevanj in pridobitve licenčnih in pedagoških točk pri Zbornici – Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Elektronske prijave so možne na spletni strani Zbornice – Zveze: <http://www.zbornica-zveza.si/sl> (e-prijavnica). Dodatne informacije: veronika.jagodic@gmail.com ali tel. 031 643 496.

Organizator

Zbornica – Zveza, Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov na internistično-infektološkem področju

TEMA SREČANJA**URGENTNA STANJA V INFEKTOLOGIJI****Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija**

28. in 29. september 2021, Rimske Terme – Rimski dvor 4*,
Toplice 10, 3272 Rimske Toplice

Program izobraževanja

Program srečanja bo v celoti objavljen na spletni strani
www.zbornica-zveza.si.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija z vštetim DDV je 320 € (člani Zbornice – Zveze imajo 50-% popust in znaša 160 €). Kotizacijo nakažete na transakcijski račun Zbornice – Zveze 02015-0258761480, sklic na številko 00 0226-28092021 ali jo poravnate po izstavljenem računu.

Licenčne in pedagoške točke

Program strokovnega srečanja je v postopku vpisa v register strokovnih izpopolnjevanj in pridobitve licenčnih in pedagoških točk pri Zbornici – Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Elektronske prijave so možne na spletni strani Zbornice – Zveze: <http://www.zbornica-zveza.si/sl> (e-prijavnica).
Dodatne informacije: veronika.jagodic@gmail.com
ali tel: 031 643 496.

Organizator

DMSBZT Maribor

TEMA SREČANJA**Slovensko društvo za celiakijo****CELIAKIJA**

Brezglutenska dieta in prečrtan žitni klas

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek, 16. september 2021, od 16. do 19. ure v prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča 5, (Maribor - Melje).

Program izobraževanja

Predavatelj:
Breda Kojc, dipl. m. s.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški izobraževanja kriti iz naslova plačanih članarin.

Kotizacija za posameznega udeleženca znaša 50 EUR z vključenim DDV. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in je vpisan v register strokovnih izpopolnjevanj pri Zbornici – Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice – Zveze:
www.zbornica-zveza.si, pod e-prijavnica.

Organizator

DMSBZT Maribor v sodelovanju s Sekcijo reševalcev v zdravstvu pri Zbornici – Zvezi

TEMA SREČANJA

OBVEZNE VSEBINE: TEMELJNI POSTOPKI OŽIVLJANJA z vključenim AED

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 17. september 2021, ob 8. uri v prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča 5 (Maribor - Melje).

Program izobraževanja

Enodnevno strokovno izpopolnjevanje z učnimi delavnicami je namenjeno zaposlenim v zdravstveni in babiški negi. Število udeležencev je omejeno na 35.

Več o programu preberite na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški izobraževanja kriti iz naslova plačanih članarin.

Kotizacija znaša 160 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 80 EUR z vključenim DDV).

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in je usklajen z obveznimi vsebinami, ki jih mora vsebovati strokovno izpopolnjevanje za izpolnjeni pogoj obveznih vsebin s področja TPO v licenčnem obdobju.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice – Zveze: www.zbornica-zveza.si, pod: E-PRIJAVNICA.

Organizator

DMSBZT Maribor v sodelovanju s Sekcijo reševalcev v zdravstvu pri Zbornici – Zvezi

TEMA SREČANJA

OBVEZNE VSEBINE: TEMELJNI POSTOPKI OŽIVLJANJA z vključenim AED

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 8. oktober, 5. november 2021 ob 8. uri v prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča 5 (Maribor - Melje)

Program izobraževanja

Enodnevno strokovno izpopolnjevanje z učnimi delavnicami je namenjeno zaposlenim v zdravstveni in babiški negi. Število udeležencev je omejeno na 35.

Več o programu preberite na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški izobraževanja kriti iz naslova plačanih članarin.

Kotizacija za posameznega udeleženca znaša 160 EUR z vključenim DDV. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 80 EUR z vključenim DDV).

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in je usklajen z obveznimi vsebinami, ki jih mora vsebovati strokovno izpopolnjevanje za izpolnjeni pogoj obveznih vsebin s področja TPO v licenčnem obdobju.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice – Zveze: www.zbornica-zveza.si, pod: E-PRIJAVNICA.

Organizator

DMSBZT Maribor

TEMA SREČANJA

Slovensko društvo HOSPIC,
Območni odbor Maribor

**PRISOTNOST – HOSPIC
OSKRBA V ZDRAVSTVENI
NEGI S SPREMLJANJEM IN
ŽALOVANJEM**

Nada Kunstek, dipl. m. s., spec.
paliativne zdr. nege
Soočenje (delavnica), Renata J.
Roban, dipl. m. s., spec. ZDT

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek, 14. oktober 2021,
od 16. do 19. ure v prostorih društva,
Ulica heroja Jevtiča 5, (Maribor - Melje)

Program izobraževanja

Podrobnejši program izobraževanja na
spletni strani DMSBZT Maribor:
www.dmsbzt-mb.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški izobraževanja
kriti iz naslova plačanih članarin.

Kotizacija za posameznega udeleženca
znaša 50 EUR z vključenim DDV. Člani
Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane
članske obveznosti, so upravičeni do
50-% popusta.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v
zdravstveni in babiški negi in je vpisan
v register strokovnih izpopolnjevanj pri
Zbornici – Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje
potekajo na spletni strani Zbornice –
Zveze: www.zbornica-zveza.si,
pod: E-PRIJAVNICA.

Organizator

DMSBZT Maribor

TEMA SREČANJA

**OBVEZNE VSEBINE:
POKLICNA ETIKA IN
ZAKONODAJA S PODROČJA
ZDRAVSTVA**

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 19. november 2020 ob 8. uri v
prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča 5
(Maribor - Melje)

Program izobraževanja

Program je v celoti objavljen na spletni
strani Zbornice – Zveze:
www.zbornica-zveza.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški izobraževanja
kriti iz naslova plačanih članarin.

Kotizacija za posameznega udeleženca
znaša 120 EUR z vključenim DDV. Člani
Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane
članske obveznosti, so upravičeni
do 50-% popusta (plačajo 60 EUR z
vključenim DDV).

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v
zdravstveni in babiški negi ter je usklajen
z obveznimi vsebinami, ki jih mora
vsebovati strokovno izpopolnjevanje
za izpolnjeni pogoj obveznih vsebin s
področja poklicne etike in zakonodaje s
področja zdravstva v licenčnem obdobju.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje
potekajo na spletni strani Zbornice –
Zveze: www.zbornica-zveza.si,
pod: E-PRIJAVNICA.

Organizator

DMSBZT Maribor

TEMA SREČANJA

**KAKOVOST IN VARNOST V
ZDRAVSTVU: OBVEZNE IN
PRIPOROČENE VSEBINE**

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 22. oktober, 12. november, 10.
december 2021 ob 8. uri v prostorih
društva, Ulica heroja Jevtiča 5
(Maribor - Melje)

Program izobraževanja

Program je v celoti objavljen na spletni
strani Zbornice – Zveze:
www.zbornica-zveza.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški izobraževanja
kriti iz naslova plačanih članarin.

Kotizacija za posameznega udeleženca
znaša 120 EUR z vključenim DDV. Člani
Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane
članske obveznosti, so upravičeni
do 50-% popusta (plačajo 60 EUR z
vključenim DDV).

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v
zdravstveni in babiški negi ter je usklajen
z obveznimi vsebinami, ki jih mora
vsebovati strokovno izpopolnjevanje
za izpolnjeni pogoj obveznih vsebin s
področja kakovost in varnost v zdravstvu
v licenčnem obdobju.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje
potekajo na spletni strani Zbornice –
Zveze: www.zbornica-zveza.si,
pod: E-PRIJAVNICA.

WWW. **M SOESKA** .TV
PREDSTAVLJA

Prvič mama

*Resničnostna oddaja,
kjer se vse zgodi prvič.*

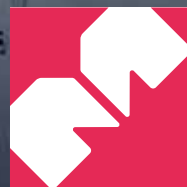

Spremljajte nas
na msoseska.tv

Klub Lumpi in M Soseska vabita k ogledu oddaje **Prvič mama**, v kateri se bosta dva mlada para prvič spopadla z najlepšim darilom življenja – starševstvom. Resnično iskreno in brez lepotnih popravkov.

V sodelovanju s cenjeno podporo vaše **Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije** pa lahko nosečnicam in novopečenim staršem, **članom Kluba Lumpi**, nudimo tudi **babiško svetovanje**.

Več o ugodnostih in možnostih včlanitve preberite na lumpi.si.

Mercator
moj najboljši sosed

Mercator, d. d., Dunajska 107, 1000 Ljubljana